

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje

Rujan, 2026.

Sadržaj

1. UVOD 5

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZELENE INFRASTRUKTURE, KRUŽNOG GOSPODARENJA I NACIONALNI STRATEŠKI OKVIR 7

2.1. Doprinos ciljevima Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima 8

2.2. Doprinos ciljevima Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 9

2.3. Povezanost s nacionalnim i europskim strateškim okvirom zelene urbane obnove 10

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI 15

4.1. Gospodarske potrebe i potencijali 15

4.2. Socijalne potrebe i potencijali 17

4.3. Okolišne potrebe i potencijali 18

4.4. Međupovezanost gospodarskih, socijalnih i okolišnih aspekata 20

5. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA 23

5.1. Socio-ekonomska obilježja 23

5.2. Klimatska obilježja 25

5.3. Glavna fizička i teritorijalna obilježja 27

Korištenje i namjena prostora 28

Poljoprivredni i šumski prostor 30

Vodni sustav 30

Prirodne vrijednosti, ekološka mreža i staništa 31

Kulturna i krajobrazna obilježja 34

Prometna i komunalna infrastruktura 37

Prostorno-planski razvoj 38

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE 41

6.1. Analiza povijesnog i prostornog razvoja Općine Suhopolje 41

6.2. Analiza strateških i prostorno-planskih dokumenata 44

Provedbeni program Općine Suhopolje 2025.–2029. 45

Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje 45

Zaštita prirode i ekološka mreža 46

Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama 2026.–2035. 46

Ostali relevantni lokalni dokumenti i provedene aktivnosti 47

6.3. Analiza proračuna Općine Suhopolje 47
6.4. Analiza javnog mnijenja 53
6.4.1. Analiza rezultata ankete građana 54
7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA 61
7.1. Postojeći prostorni i građevinski fond 61
7.2. Načela i model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 63
7.3. Kružno upravljanje javnim i otvorenim prostorima 64
7.4. Provedba i prioritetni pravci kružnog gospodarenja 66
8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU 68
8.1. Središnji trg u Suhopolju – razvoj zelenih otoka i drvoreda 70
8.2. Biciklistička staza Suhopolje – Borova 73
8.3. Promatračnica za ptice u Levinovcu 73
8.4. Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom 74
8.5. Revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu 75
8.6. Potencijal razvoja lokacije Centra kulture Suhopolje 75
8.7. Integrirani potencijal zelene urbane preobrazbe 77
9. SWOT ANALIZA 79
10. STRATEŠKI OKVIR ZA ZELENU URBANU OBNOVU 82
10.1. Posebni ciljevi 83
Posebni cilj 1. Razvoj i povezivanje zelene i plavo-zelene infrastrukture te povećanje klimatske otpornosti prostora 83
Posebni cilj 2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i povezanosti javnih prostora te razvoj održive mobilnosti 83
Posebni cilj 3. Održivo upravljanje, obnova i aktivacija prostornih, građevinskih, prirodnih i kulturnih resursa 84
Posebni cilj 4. Razvoj uključivih, edukativnih, kulturnih i rekreacijskih sadržaja povezanih s prirodnim i krajobraznim vrijednostima 84
10.2. Mjere 85
10.3. Aktivnosti i projekti zelene urbane obnove 86
10.3.1. Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i drvoredima 86
10.3.2. Biciklistička staza Suhopolje – Borova 87
10.3.3. Promatračnica za ptice u Levinovcu 87

10.3.4. Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom 88
10.3.5. Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu 89
10.3.6. Centar kulture Suhopolje 89
10.4. Kontinuirane aktivnosti zelene urbane obnove 90
11. HORIZONTALNA NAČELA 92
11.1. Jednakost, ravnopravnost i nediskriminacija 92
11.2. Pristupačnost za osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti 93
11.3. Društvena uključenost i sudjelovanje lokalne zajednice 94
11.4. Održivi razvoj, zaštita okoliša i klimatska otpornost 94
11.5. Integracija horizontalnih načela u provedbu Strategije 95
12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE 97
12.1. Proračunski okvir za provedbu Strategije 97
Tablica 1. Proračunski programi povezani s provedbom Strategije 98
12.2. Pokazatelji provedbe 98
Tablica 2. Pokazatelji provedbe projekata 99
12.3. Indikativni financijski plan 99
Tablica 3. Indikativni financijski plan projekata zelene urbane obnove 99
12.4. Indikativni terminski plan provedbe 100
Tablica 4. Indikativni terminski plan 101
12.5. Objedinjeni provedbeni okvir 101
Tablica 5. Objedinjeni indikativni provedbeni okvir 101
12.6. Budući razvojni potencijal – Centar kulture Suhopolje 103
IZVORI I LITERATURA **104**
POPIS SLIKA, KARATA, GRAFIKONA I TABLICA **106**

1. UVOD

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje izrađuje se kao strateška podloga za planiranje održivog razvoja prostora Općine, razvoj i povezivanje zelene infrastrukture, primjenu rješenja temeljenih na prirodi, kružno gospodarenje prostorom i zgradama te prilagodbu klimatskim promjenama i jačanje otpornosti prostora i lokalne zajednice.

Zelena urbana obnova podrazumijeva cjelovit pristup planiranju i upravljanju prostorom kojim se okolišni, prostorni, gospodarski i društveni aspekti razvoja promatraju povezano. Takav pristup posebno je važan za Općinu Suhopolje, čije područje obuhvaća više naselja, javne i zelene površine, poljoprivredne i šumske površine, prometnu i komunalnu infrastrukturu, građevine javne i društvene namjene te vrijedne prirodne i krajobrazne cjeline. Strategijom se stoga zelena urbana obnova ne promatra isključivo kroz pojedinačne zahvate uređenja zelenih površina, već kao dugoročni okvir za kvalitetnije i održivije upravljanje cjelokupnim prostorom Općine.

Potreba za izradom Strategije proizlazi iz sve izraženijih izazova povezanih s klimatskim promjenama, potrebom očuvanja prirodnih vrijednosti i bioraznolikosti, racionalnim korištenjem prostora i postojećeg fonda zgrada, povećanjem kvalitete javnih prostora te stvaranjem kvalitetnijih uvjeta života stanovništva. Razvoj zelene infrastrukture i primjena rješenja temeljenih na prirodi mogu istodobno pridonijeti ublažavanju posljedica klimatskih promjena, povećanju otpornosti na ekstremne vremenske događaje, poboljšanju mikroklimatskih uvjeta, očuvanju ekosustava te stvaranju kvalitetnijih prostora za svakodnevni život, rekreaciju i društvene aktivnosti.

Izrada Strategije neposredno je povezana i sa samoupravnim djelokrugom Općine Suhopolje. Statutom Općine utvrđeno je da Općina, među ostalim, obavlja poslove lokalnog značaja koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo te zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša. Navedena područja predstavljaju upravo ključna područja djelovanja zelene urbane obnove.

Strategija se nadovezuje na postojeći sustav strateškog planiranja Općine Suhopolje. Provedbenim programom Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. utvrđena je vizija Općine kao mjesta razvijenog gospodarstva u kojem stanovništvo može ispuniti svoje egzistencijalne i društvene potrebe te uživati u zaštićenom okolišu i tradiciji zajednice. U okviru povezanih razvojnih prioriteta prepoznata je zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem, uključujući unapređenje prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštite okoliša te infrastrukturnih sustava.

Provedbeni program istodobno predviđa ulaganja koja su neposredno povezana s budućom zelenom urbanom obnovom. U okviru mjere komunalnog gospodarstva očekuju se, među ostalim, izgrađeni i obnovljeni nogostupi, pješačke staze i nerazvrstane ceste, modernizirana javna rasvjeta te uređene i redovito održavane javne površine, uključujući zelene površine, igrališta i platoe. Programom je predviđeno i učinkovito upravljanje javnim prostorom i imovinom, dok je Strategijom upravljanja pokretninama i nekretninama Općine Suhopolje za razdoblje 2026.–2035. uspostavljeno dugoročno usmjerenje prema održivom, učinkovitom i transparentnom upravljanju općinskom imovinom.

Strategija zelene urbane obnove predstavlja stoga poveznicu između postojećih razvojnih, prostorno-planskih i upravljačkih dokumenata Općine te budućih projekata kojima će se unaprijediti zelena infrastruktura, javni prostori, postojeće zgrade i drugi prostorni resursi.

Pri izradi Strategije primjenjuje se integrirani i participativni pristup. Analiziraju se postojeće prostorne, demografske, gospodarske, okolišne i infrastrukturne značajke Općine, relevantni strateški i prostorno-planski dokumenti, postojeća i planirana ulaganja te razvojne potrebe pojedinih naselja. U proces se uključuju i potrebe stanovništva kako bi se utvrdili problemi i potencijali prostora te definirali ciljevi, mjere i projekti koji odgovaraju stvarnim potrebama lokalne zajednice.

Na temelju provedenih analiza Strategijom će se definirati srednjoročna vizija zelene urbane obnove, razvojne potrebe i potencijali, model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju, strateški ciljevi, mjere i aktivnosti te konkretni projekti i projektne ideje za njihovu provedbu. Time Strategija postaje ne samo planski dokument, već i operativna podloga za pripremu budućih projekata Općine i njihovo financiranje iz nacionalnih i europskih izvora.

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZELENE INFRASTRUKTURE, KRUŽNOG GOSPODARENJA I NACIONALNI STRATEŠKI OKVIR

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje izrađuje se u skladu s nacionalnim i europskim strateškim i programskim okvirom usmjerenim na održivi prostorni razvoj, razvoj zelene infrastrukture, kružno gospodarenje prostorom i zgradama, prilagodbu klimatskim promjenama, očuvanje prirode i bioraznolikosti te povećanje kvalitete života stanovništva.

Temeljna programska polazišta za izradu Strategije predstavljaju Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021.–2030. i Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021.–2030. Navedeni programi uspostavljaju nacionalni okvir za sustavno planiranje i provedbu mjera kojima se unaprjeđuje kvaliteta prostora, povećava njegova otpornost na klimatske promjene, razvija zelena infrastruktura te potiče učinkovitije i održivije korištenje postojećih prostornih i građevinskih resursa. Oba programa sastavni su dio programskog i strateškog okvira ulaganja u zelenu infrastrukturu.

Na lokalnoj razini Strategija omogućuje primjenu navedenih programskih usmjerenja u skladu sa specifičnim prostornim, okolišnim, gospodarskim i društvenim obilježjima Općine Suhopolje. Pritom se zelena infrastruktura i kružno gospodarenje prostorom i zgradama ne promatraju kao odvojena područja, već kao međusobno povezani elementi održivog upravljanja prostorom.

Razvoj zelene infrastrukture obuhvaća očuvanje, unaprjeđenje i povezivanje zelenih i drugih otvorenih prostora, primjenu rješenja temeljenih na prirodi te jačanje njihovih ekoloških, klimatskih, društvenih i gospodarskih funkcija. Istodobno, kružno gospodarenje prostorom i zgradama usmjereno je prema učinkovitijem korištenju postojećih prostora i građevina, njihovoj obnovi, ponovnoj uporabi i prilagodbi novim potrebama te smanjenju nepotrebnog zauzimanja novih površina.

Strategijom se navedena načela prenose u lokalni razvojni kontekst i povezuju s postojećim strateškim i prostorno-planskim dokumentima, razvojnim potrebama Općine te konkretnim projektima i projektnim idejama koje će predstavljati osnovu za buduća ulaganja u zelenu urbanu obnovu. U tom su kontekstu kao početni razvojni projekti i projektne ideje identificirani vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda, izgradnja biciklističke staze Suhopolje – Borova, izgradnja promatračnice za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu.

Navedeni projekti obuhvaćaju različite, međusobno povezane sastavnice zelene urbane obnove – od ozelenjivanja i povećanja kvalitete javnih prostora, preko održive mobilnosti i povezivanja naselja, do očuvanja, revitalizacije i valorizacije prirodnih, krajobraznih i kulturnih vrijednosti. Njihovom integracijom u jedinstveni strateški okvir stvaraju se pretpostavke da se buduća ulaganja ne provode kao izolirani zahvati, već kao dio dugoročnog razvoja zelene infrastrukture i održivog upravljanja prostorom Općine Suhopolje.

2.1. Doprinos ciljevima Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021.–2030. predstavlja nacionalni okvir za razvoj zelene infrastrukture kao važnog elementa održivog razvoja prostora. Njime se razvoj zelene infrastrukture povezuje s prilagodbom klimatskim promjenama, povećanjem otpornosti prostora, očuvanjem i unaprjeđenjem bioraznolikosti, poboljšanjem kvalitete okoliša te stvaranjem kvalitetnijih i ugodnijih prostora za život.

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje doprinosi provedbi Programa uspostavljanjem lokalnog strateškog okvira za evidentiranje, očuvanje, razvoj i međusobno povezivanje elemenata zelene infrastrukture na području Općine.

Poseban naglasak stavlja se na očuvanje postojećih prirodnih i krajobraznih vrijednosti, unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zelenih i javnih površina, ozelenjivanje prostora unutar naselja, povezivanje zelenih i otvorenih prostora te primjenu rješenja temeljenih na prirodi. Takvim pristupom zelena infrastruktura dobiva višestruku funkciju: okolišnu i ekološku, klimatsku, društvenu, rekreacijsku, zdravstvenu i krajobraznu.

Razvoj zelene infrastrukture posebno je važan u kontekstu prilagodbe klimatskim promjenama. Očuvanje i povećanje vegetacijskog pokrova, sadnja stabala i drvoreda, povećanje zasjenjenih površina, očuvanje i revitalizacija vodnih i zelenih površina te primjena prirodnih rješenja za upravljanje oborinskim vodama mogu pridonijeti smanjenju toplinskog opterećenja, ublažavanju posljedica ekstremnih vremenskih događaja te povećanju otpornosti naselja.

Na području Općine Suhopolje navedena se usmjerenja povezuju s postojećim lokalnim razvojnim ciljevima. Provedbenim programom Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. predviđeno je unaprjeđenje komunalne infrastrukture i javnih prostora, uključujući uređenje i redovito održavanje zelenih površina, igrališta i platoa te obnovu i izgradnju nogostupa i pješačkih staza.

Planirani projekti Općine dodatno konkretiziraju navedena programska usmjerenja. Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda usmjereno je na povećanje zastupljenosti zelenila i kvalitete središnjeg javnog prostora. Biciklistička staza Suhopolje – Borova doprinosi razvoju održive mobilnosti i povezivanju naselja. Revitalizacija perivoja dvorca Janković omogućuje očuvanje i unaprjeđenje vrijedne zelene cjeline povezane s kulturnom baštinom, dok revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu i projekt promatračnice za ptice u Levinovcu omogućuju povezivanje zelene infrastrukture s očuvanjem i interpretacijom prirodnih i krajobraznih vrijednosti.

Na taj se način različiti tipovi prostora – trgovi, drvoredi, parkovne površine, biciklističke veze, vodne površine i prirodno vrijedne lokacije – mogu promatrati kao sastavni dijelovi šire mreže zelene infrastrukture Općine Suhopolje.

Strategija navedene projekte i druge buduće intervencije objedinjuje u cjelovit sustav te omogućuje utvrđivanje područja na kojima je potrebno očuvati postojeću zelenu infrastrukturu, prostora na kojima ju je potrebno obnoviti ili unaprijediti te lokacija pogodnih

za stvaranje novih elemenata zelene infrastrukture. Time se istodobno stvaraju pretpostavke za definiranje novih projekata i projektnih ideja koji će tijekom razdoblja provedbe Strategije odgovarati utvrđenim potrebama pojedinih naselja.

Povezanost Strategije s mogućnostima financiranja važna je i zbog načina programiranja ulaganja u zelenu infrastrukturu u okviru Programa Konkurentnost i kohezija 2021.–2027. Dosadašnja dokumentacija poziva za razvoj zelene infrastrukture u urbanim područjima povezivala je financiranje projekata na lokalnoj razini s njihovom prethodnom identifikacijom u Strategiji zelene urbane obnove, čime je potvrđena uloga Strategije kao podloge za pripremu i provedbu konkretnih ulaganja.

2.2. Doprinos ciljevima Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021.–2030. predstavlja nacionalni okvir za razvoj održivog, učinkovitog i dugoročnog upravljanja prostorom i fondom zgrada. Program polazi od potrebe smanjenja potrošnje resursa i nastanka otpada, produljenja životnog vijeka zgrada i prostora te njihova ponovnog korištenja, obnove i prilagodbe novim potrebama.

Primjena načela kružnog gospodarenja u prostornom razvoju podrazumijeva učinkovitije korištenje već izgrađenog prostora, aktiviranje nedovoljno korištenih i zapuštenih prostora i građevina, obnovu i prenamjenu postojećih zgrada te smanjenje potrebe za zauzimanjem novih površina. Time se istodobno pridonosi racionalnijem korištenju prostora, smanjenju potrošnje energije i materijala te očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti.

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje doprinosi ciljevima Programa uključivanjem načela kružnog gospodarenja u dugoročno planiranje razvoja prostora i upravljanje postojećim građevinskim fondom. Pri planiranju budućih zahvata razmatrat će se mogućnosti obnove, prilagodbe, prenamjene i ponovnog korištenja postojećih prostora i građevina te njihova integriranja u širi sustav zelene urbane obnove.

Takav pristup povezan je s postojećim razvojnim i upravljačkim usmjerenjima Općine Suhopolje. Provedbeni program Općine Suhopolje 2025.–2029. predviđa uređenje i sanaciju zgrada društvene namjene, uključujući ulaganja u postojeće građevine, dok se među planiranim projektima navodi i energetska obnova zgrade Hrvatskog doma u Suhopolju.

Dodatnu osnovu predstavlja Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama Općine Suhopolje za razdoblje 2026.–2035., kojom je utvrđeno dugoročno usmjerenje prema održivom, učinkovitom i transparentnom upravljanju općinskom imovinom. Takvo upravljanje važna je pretpostavka za primjenu načela kružnog gospodarenja jer omogućuje sustavno sagledavanje postojećih nekretnina, njihova stanja, načina korištenja i mogućnosti buduće aktivacije.

U kontekstu planiranih projekata Općine, načela kružnog gospodarenja prostorom osobito su relevantna za revitalizaciju već postojećih i prepoznatljivih prostornih cjelina. Revitalizacijom perivoja dvorca Janković te revitalizacijom jezera „Berek“ postojeći se prostorni resursi ponovno aktiviraju i unaprjeđuju umjesto stvaranja novih sadržaja na prethodno

neizgrađenim ili neaktiviranim površinama. Uređenje trga također omogućuje povećanje kvalitete i funkcionalnosti postojećeg javnog prostora uz istodobno uključivanje novih zelenih elemenata.

Strategijom zelene urbane obnove taj se pristup dodatno povezuje sa zaštitom okoliša, energetskom učinkovitošću, zelenom infrastrukturom i održivim korištenjem prostora. Pri budućim ulaganjima potrebno je, gdje je to tehnički, funkcionalno i ekonomski opravdano, dati prednost obnovi i ponovnoj uporabi postojećih prostora i građevina pred zauzimanjem novih površina te istodobno razmotriti mogućnosti smanjenja potrošnje energije i drugih resursa, primjene obnovljivih izvora energije i integriranja zelenih elemenata u izgrađene strukture.

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama time se u Strategiji ne ograničava na gospodarenje građevinskim otpadom, već predstavlja širi model upravljanja prostorom tijekom njegova životnog ciklusa. Takav pristup pridonosi racionalnom korištenju prostora Općine, očuvanju postojećih resursa, povećanju funkcionalnosti javne imovine i smanjenju negativnih utjecaja izgrađenog okoliša.

2.3. Povezanost s nacionalnim i europskim strateškim okvirom zelene urbane obnove

Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje povezana je s nacionalnim i europskim strateškim okvirom kojim se razvoj prostora usmjerava prema zelenoj tranziciji, klimatskoj otpornosti, zaštiti prirode i bioraznolikosti, učinkovitom korištenju resursa te poboljšanju kvalitete života.

Na nacionalnoj razini krovni razvojni dokument predstavlja Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine. Njezini razvojni smjerovi i strateški ciljevi predstavljaju okvir za planiranje razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući područja zelene tranzicije, održivog razvoja prostora, zaštite okoliša, prilagodbe klimatskim promjenama i povećanja otpornosti.

Povezanost s nacionalnim strateškim okvirom ostvaruje se i kroz Provedbeni program Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029., kojim su mjere Općine povezane s ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine i Planom razvoja Virovitičko-podravske županije. Strategija zelene urbane obnove predstavlja daljnju razradu tih razvojnih usmjerenja u području zelene infrastrukture, održivog upravljanja prostorom i zgradama, zaštite okoliša i klimatske otpornosti.

U programskom razdoblju Europske unije 2021.–2027. važan okvir predstavlja Program Konkurentnost i kohezija 2021.–2027., osobito prioritet usmjeren na promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, prilagodbu klimatskim promjenama, sprječavanje rizika, zaštitu okoliša i održivost resursa. U okviru specifičnog cilja RSO2.7. naglasak je stavljen na jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja.

Na razini Europske unije zelena urbana obnova dio je šireg procesa zelene tranzicije kojim se potiču klimatski neutralan i resursno učinkovit razvoj, zaštita i obnova prirode, smanjenje

onečišćenja, održivo korištenje prostora te povećanje otpornosti naselja na posljedice klimatskih promjena.

Važan dio europskog okvira predstavlja i Uredba (EU) 2024/1991 o obnovi prirode, kojom se dodatno naglašava potreba obnove degradiranih ekosustava i očuvanja bioraznolikosti, a koja je uključena među relevantne propise programskog okvira ulaganja u zelenu infrastrukturu.

Za planiranje buduće infrastrukture relevantne su i Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.–2027., kojima se klimatska otpornost uključuje u pripremu i razvoj infrastrukturnih ulaganja. Time se prilagodba klimatskim promjenama ne promatra samo kao zasebna okolišna tema, već kao sastavni element planiranja budućih zahvata.

S načelima zelene urbane obnove povezana je i inicijativa Novi europski Bauhaus, koja održivi razvoj prostora povezuje s kvalitetom prostora, estetikom i uključivošću te naglašava participativni i interdisciplinarni pristup. Navedena načela osobito su relevantna za uređenje javnih prostora, parkova i drugih prostora svakodnevnog života stanovništva jer njihova vrijednost proizlazi istodobno iz okolišne funkcije, kvalitete oblikovanja, pristupačnosti i načina na koji ih lokalna zajednica koristi. Novi europski Bauhaus uključen je i u programski okvir ulaganja u razvoj zelene infrastrukture u razdoblju 2021.–2027.

U kontekstu Općine Suhopolje navedena strateška usmjerenja konkretiziraju se kroz planirana ulaganja različitog karaktera. Ozelenjivanje trga i sadnja drvoreda povezuju unaprjeđenje javnog prostora s klimatskom prilagodbom i kvalitetom života; biciklistička staza Suhopolje – Borova povezuje održivu mobilnost i prostornu povezanost; revitalizacija perivoja dvorca Janković povezuje zelenu infrastrukturu s očuvanjem i aktiviranjem kulturne i krajobrazne baštine; promatračnica za ptice u Levinovcu usmjerena je prema približavanju prirodnih vrijednosti stanovnicima i posjetiteljima, dok revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu omogućuje obnovu i održivo korištenje postojeće prirodne i krajobrazne cjeline.

Povezivanjem navedenih nacionalnih i europskih strateških usmjerenja s lokalnim razvojnim potrebama Strategija zelene urbane obnove Općine Suhopolje uspostavlja okvir za sustavno planiranje budućih ulaganja. Strategijom se pritom ne definiraju projekti isključivo radi pojedinog izvora financiranja, već se utvrđuju dugoročni razvojni prioriteti Općine iz kojih se mogu pripremati projekti za različite nacionalne i europske programe i pozive.

Na taj se način osigurava da planirani, ali i budući projekti zelene infrastrukture, obnove i uređenja javnih prostora, održive mobilnosti, očuvanja i revitalizacije prirodnih i krajobraznih vrijednosti te kružnog gospodarenja prostorom i zgradama budu međusobno povezani i utemeljeni na zajedničkom strateškom okviru, uz istodobnu mogućnost njihova kandidiranja za odgovarajuće izvore financiranja tijekom razdoblja provedbe Strategije.

3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA OPĆINE SUHOPOLJE

Srednjoročna vizija razvoja u okviru Strategije zelene urbane obnove predstavlja željeno stanje prostora Općine Suhopolje tijekom razdoblja provedbe Strategije te služi kao polazište

za definiranje posebnih ciljeva, mjera i konkretnih projekata. Sukladno projektnom zadatku, Strategija treba definirati srednjoročnu viziju za razdoblje svoje provedbe kao jasan vodič za odabir ciljeva i postupaka djelovanja, pri čemu se strategije zelene urbane obnove u pravilu donose za razdoblje od pet do deset godina.

Vizija zelene urbane obnove nadovezuje se na opću razvojnu viziju Općine utvrđenu Provedbenim programom Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. godine:

„Općina Suhopolje, mjesto razvijenog gospodarstva u kojem stanovništvo može ispuniti svoje egzistencijalne i društvene potrebe, uživati u zaštićenom okolišu i tradiciji zajednice."

U okviru Strategije zelene urbane obnove navedena razvojna vizija dodatno se usmjerava na prostornu, okolišnu i klimatsku dimenziju razvoja Općine. Polazi se od činjenice da kvaliteta života stanovništva nije povezana samo s gospodarskim i društvenim razvojem, već i s kvalitetom prostora u kojem stanovništvo živi, dostupnošću zelenih i javnih površina, očuvanošću prirodnih i krajobraznih vrijednosti, mogućnostima održivog kretanja između naselja te otpornošću prostora na klimatske promjene i druge rizike.

Srednjoročna vizija zelene urbane obnove Općine Suhopolje glasi:

> Općina Suhopolje je zelena, povezana i klimatski otporna zajednica koja održivo upravlja prostorom, prirodnom i kulturnom baštinom te postojećim građevinskim fondom, razvija kvalitetne i dostupne zelene i javne prostore te svojim stanovnicima u svim naseljima osigurava kvalitetno, zdravo i ugodno okruženje za život.

Ostvarenje vizije temelji se na povezivanju zelene infrastrukture, kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, održive mobilnosti, zaštite prirode i bioraznolikosti, očuvanja kulturne i krajobrazne baštine te prilagodbe klimatskim promjenama. Takav pristup odgovara i razvojnim usmjerenjima Provedbenog programa, koji među relevantnim prioritetima navodi zelenu tranziciju i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem, unaprjeđenje prostornog planiranja i zaštite okoliša te unaprjeđenje infrastrukturnih sustava.

Za Općinu Suhopolje posebno je važan teritorijalno uravnotežen pristup. Zelena urbana obnova ne smije biti ograničena isključivo na središnje naselje Suhopolje, već treba obuhvatiti razvojne potrebe i potencijale cijelog područja Općine. Zbog prostorne raspršenosti naselja, različitih obilježja prostora i postojećih prirodnih, krajobraznih i kulturnih vrijednosti, pojedine intervencije mogu imati različitu funkciju, ali zajedno trebaju tvoriti povezani sustav zelene infrastrukture.

Prvi smjer ostvarenja vizije odnosi se na razvoj kvalitetnih, funkcionalnih i zelenih javnih prostora. Postojeće javne površine potrebno je oblikovati kao ugodna i dostupna mjesta svakodnevnog života, uz povećanje zastupljenosti vegetacije, sadnju stabala i drvoreda,

stvaranje zasjenjenih površina te, gdje je primjenjivo, korištenje rješenja temeljenih na prirodi. Planirano vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda predstavlja konkretan projekt kojim se takav pristup može primijeniti u središtu Suhopolja.

Drugi smjer odnosi se na povezivanje naselja i razvoj održive mobilnosti. Razvoj biciklističke i pješačke infrastrukture treba omogućiti sigurnije i održivije svakodnevno kretanje, ali i povezivanje stambenih, društvenih, rekreacijskih, prirodnih i turističkih sadržaja. Planirana biciklistička staza Suhopolje – Borova predstavlja početni projekt takvog povezivanja, dok se kroz Strategiju stvaraju pretpostavke za daljnji razvoj mreže održive mobilnosti na području Općine.

Treći smjer predstavlja očuvanje, obnova i održivo korištenje prirodnih i krajobraznih vrijednosti. Zelene, vodne, šumske i druge prirodne površine potrebno je promatrati kao infrastrukturni resurs koji istodobno doprinosi očuvanju bioraznolikosti, prilagodbi klimatskim promjenama, rekreaciji, zdravlju stanovništva i identitetu prostora. U taj se smjer neposredno uklapaju revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu i promatračnica za ptice u Levinovcu, kojima se prirodne vrijednosti prostora mogu povezati s rekreacijskim, edukativnim i posjetiteljskim sadržajima.

Četvrti smjer odnosi se na integrirano očuvanje kulturne i prirodne baštine. Posebnu vrijednost predstavljaju prostori u kojima se kulturno-povijesna i krajobrazna obilježja međusobno nadopunjuju. Revitalizacija perivoja dvorca Janković s pristupnom cestom u tom je smislu važna za očuvanje i aktiviranje vrijedne postojeće cjeline te njezino uključivanje u sustav javnih zelenih prostora i identitet Općine.

Peti smjer obuhvaća kružno i racionalno gospodarenje prostorom i zgradama. Budući razvoj treba u najvećoj mogućoj mjeri koristiti postojeće prostorne i građevinske resurse, poticati obnovu, sanaciju, prilagodbu i ponovno korištenje postojećih prostora i zgrada te ograničavati nepotrebno zauzimanje novih površina. Takvo usmjerenje povezano je i s postojećim planovima Općine za uređenje i sanaciju zgrada društvene namjene te drugim ulaganjima kojima se povećavaju funkcionalnost i kvaliteta postojećeg fonda.

Šesti smjer odnosi se na jačanje klimatske otpornosti prostora. Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Suhopolje među obrađenim rizicima obuhvaća poplave, ekstremne temperature, tuču, mraz, klizišta i sušu, što potvrđuje potrebu da se klimatska otpornost ugradi u prostorno planiranje i buduća ulaganja. Razvoj zelene infrastrukture pritom treba koristiti i kao instrument prilagodbe – kroz povećanje vegetacijskog pokrova i zasjenjenja, očuvanje tla i vodnih površina, poboljšanje upravljanja oborinskim vodama te druga rješenja temeljena na prirodi.

Konačno, ostvarenje vizije podrazumijeva uključivanje lokalne zajednice u zelenu urbanu obnovu. Kvaliteta javnih i zelenih prostora dugoročno ovisi o tome odgovaraju li stvarnim potrebama stanovništva i koriste li se kao sastavni dio svakodnevnog života zajednice.

Participacija građana stoga treba biti sastavni dio utvrđivanja razvojnih potreba, određivanja prioriteta i oblikovanja budućih projekata.

Pet inicijalno identificiranih projekata – uređenje trga sa zelenim otocima i drvoredima, biciklistička staza Suhopolje – Borova, promatračnica za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu – predstavljaju početnu operacionalizaciju srednjoročne vizije, ali ne i njezin konačni projektni obuhvat. Strategija treba omogućiti identifikaciju dodatnih projekata i intervencija na temelju analize prostora, razvojnih potreba i potencijala te potreba stanovništva.

Time se srednjoročna vizija ne svodi na realizaciju pojedinačnih zahvata, nego uspostavlja dugoročniji smjer prema kojem se prostor Općine Suhopolje razvija kao međusobno povezan sustav naselja, zelenih i javnih površina, prirodnih i kulturnih vrijednosti, održivih prometnih veza i racionalno korištenih postojećih prostora i građevina. Takav razvoj treba istodobno doprinositi kvaliteti života stanovništva, očuvanju identiteta prostora, zaštiti okoliša i bioraznolikosti te povećanju otpornosti Općine na klimatske promjene i buduće razvojne izazove.

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

Razvojne potrebe i potencijali Općine Suhopolje proizlaze iz međusobnog odnosa njezinih prostornih, demografskih, gospodarskih, društvenih i okolišnih obilježja. Zelena urbana obnova pritom se ne odnosi samo na povećanje površina pod zelenilom, već na cjelovitiji način upravljanja prostorom kojim se istodobno mogu unaprijediti kvaliteta života stanovništva, otpornost na klimatske promjene, očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, održiva mobilnost te racionalno korištenje postojećih prostora i građevina.

Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2021. godine, na području Općine Suhopolje živjelo je 5.267 stanovnika, uz gustoću naseljenosti od 31,61 stanovnika/km², što je nešto manje od prosjeka Virovitičko-podravske županije. Procjena rizika od velikih nesreća navodi 22 naselja, što zajedno s gustoćom naseljenosti ukazuje na prostorno disperziranu strukturu Općine. Takva struktura zahtijeva pristup zelenoj urbanoj obnovi koji nije ograničen isključivo na središnje naselje Suhopolje, već uzima u obzir potrebe stanovništva i razvojne potencijale cijelog područja Općine.

Istodobno, Općina raspolaže značajnim prirodnim, krajobraznim, poljoprivrednim i kulturnim resursima, postojećom javnom i komunalnom infrastrukturom te iskustvom u pripremi i provedbi razvojnih projekata. Dio tih potencijala već je aktiviran kroz ulaganja u obnovu kulturne baštine, komunalnu infrastrukturu, gospodarenje otpadom i održivi razvoj, dok je za dio prostora i sadržaja potrebna daljnja obnova, revitalizacija, povezivanje ili kvalitetnije korištenje.

Provedbeni program Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. kao razvojnu viziju utvrđuje Općinu razvijenog gospodarstva u kojoj stanovništvo može zadovoljiti svoje egzistencijalne i društvene potrebe te uživati u zaštićenom okolišu i tradiciji zajednice. Upravo povezivanje gospodarske, socijalne i okolišne dimenzije razvoja predstavlja polazište za utvrđivanje potreba i potencijala zelene urbane obnove.

4.1. Gospodarske potrebe i potencijali

Gospodarski razvoj Općine Suhopolje u značajnoj je mjeri povezan s raspoloživim prostorom i prirodnim resursima. Poljoprivreda, prometni položaj, postojeća gospodarska infrastruktura te kulturna i prirodna baština predstavljaju resurse na kojima se može temeljiti daljnji razvoj, uz istodobnu potrebu očuvanja kvalitete prostora i okoliša.

Poljoprivredni prostor ima gospodarsku, ali i krajobraznu i ekološku funkciju. Zbog toga se razvoj poljoprivrede i drugih djelatnosti povezanih s korištenjem prirodnih resursa treba odvijati uz očuvanje tla, voda, krajobraza i bioraznolikosti te postupno povećavanje otpornosti prostora na posljedice klimatskih promjena. Zelena urbana obnova u tom kontekstu može pridonijeti očuvanju prirodnih resursa i povezivanju izgrađenih područja s okolnim zelenim i otvorenim prostorima.

Razvojni potencijal proizlazi i iz prometnog položaja Općine. Uz cestovnu povezanost, područjem Općine prolaze regionalna željeznička pruga R202 Dalj – Osijek – Varaždin u duljini od približno 14,5 km te lokalna pruga L205 Pčelić – Banova Jaruga u duljini od

približno 10,4 km. Postojeću prometnu infrastrukturu potrebno je nadograđivati sigurnijim i održivijim oblicima lokalnog kretanja, osobito pješačkom i biciklističkom infrastrukturom.

Upravo u tom kontekstu poseban potencijal predstavlja biciklizam. Suhopoljska Bilogora već je jedna od trasiranih ruta Panonske biciklističke staze, što predstavlja postojeću osnovu za daljnji razvoj biciklističke infrastrukture. Planirana biciklistička staza Suhopolje – Borova stoga se može promatrati kao dio šireg razvoja održive mobilnosti, ali i kao infrastruktura koja može povezivati naselja, prirodne i kulturne sadržaje te postojeće turističke pravce. Njezina vrijednost nije ograničena na turizam jer sigurna biciklistička infrastruktura istodobno stanovništvu omogućuje alternativan oblik svakodnevnog kretanja.

Prometni položaj i mogućnosti održive mobilnosti nadovezuju se na potencijale kulturne i prirodne baštine. Provedbeni program među mogućnostima razvoja navodi različite oblike turizma, dok postojeći kulturni, prirodni i krajobrazni resursi omogućuju daljnje povezivanje turističkih sadržaja s rekreacijom, biciklizmom, boravkom u prirodi i lokalnom baštinom.

Posebno važan postojeći resurs predstavlja Centar za posjetitelje – Dvorac Janković. Dvorac je obnovljen i turistički aktiviran, a Provedbeni program navodi da je u njemu tijekom 2024. godine ostvareno 6.594 noćenja, odnosno 1.726 više nego 2023. godine, što predstavlja rast od 35 %. Perivoj koji ga okružuje istodobno je prirodno zaštićeno dobro parkovne arhitekture.

Razvojni značaj ovog prostora dodatno proizlazi iz povijesne povezanosti Dvorca i perivoja. Vlastelinski kompleks nakon prelaska u vlasništvo obitelji Janković krajem 18. stoljeća postupno je preoblikovan uklanjanjem dijela gospodarskih sadržaja neposredno uz rezidenciju i hortikulturnim uređenjem okoliša. Sa sjeverne i južne strane uređen je prostrani perivoj, čime je dotadašnji gospodarski sklop postupno preoblikovan u plemićku rezidenciju okruženu perivojem.

Dvorac i perivoj stoga imaju zajedničku povijesnu i prostornu genezu te ih je opravdano promatrati kao jedinstvenu kulturno-krajobraznu cjelinu. Planirana revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom može predstavljati nastavak već provedene obnove i aktiviranja Dvorca, pri čemu se postojeći turistički sadržaj povezuje s obnovom zelene infrastrukture, očuvanjem povijesno oblikovanog krajobraza i povećanjem kvalitete prostora za stanovništvo i posjetitelje.

Potencijal za razvoj sadržaja povezanih s prirodom postoji i na drugim lokacijama. Planirana revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu i promatračnica za ptice u Levinovcu otvaraju mogućnost povezivanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti s rekreacijskim, edukativnim i posjetiteljskim sadržajima. Pritom je razvoj takvih lokacija potrebno temeljiti na očuvanju njihovih prirodnih obilježja i primjerenom intenzitetu korištenja.

Širi kulturni potencijal Općine nije ograničen samo na Dvorac Janković. Provedbeni program evidentira niz zaštićenih kulturnih dobara i arheoloških lokaliteta na području Općine, među kojima su arheološke zone i nalazišta u Pepelani, Pčeliću i Zvonimirovu, Crkva Kraljice sv. Krunice u Cabuni, Crkva sv. Terezije u Suhopolju te dvorci Janković. Povijesni prikaz Općine dodatno ističe značaj arheoloških nalazišta na lokalitetima Pepelana, Zvonimirovo i Orešac iz

pretpovijesnog i rimskog razdoblja. Takva koncentracija kulturnih i krajobraznih vrijednosti predstavlja potencijal za njihovo povezivanje pješačkim, biciklističkim, zelenim i interpretacijskim pravcima.

Razvojna potreba u gospodarskom smislu stoga nije stvaranje novih sadržaja pod svaku cijenu, nego kvalitetnije korištenje postojećih resursa, povezivanje već aktiviranih sadržaja s njihovim okolišem te stvaranje uvjeta u kojima zaštita prirode, krajobraza i baštine može biti komplementarna lokalnom gospodarskom razvoju.

4.2. Socijalne potrebe i potencijali

Demografska i prostorna obilježja Općine neposredno utječu na potrebe za javnim i zelenim prostorima. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, Općina je imala 5.267 stanovnika, od čega 2.521 muškarca i 2.746 žena. Najbrojnije dobne skupine bile su skupina od 60 do 64 godine s 497 stanovnika te skupina od 55 do 59 godina s 491 stanovnikom, dok je na području Općine živjelo 1.265 osoba starijih od 65 godina.

Takva dobna struktura povećava važnost dostupnosti javnih sadržaja i kvalitete neposrednog životnog okoliša. Zelene i javne površine potrebno je planirati kao prostore svakodnevnog života prilagođene različitim dobnim i društvenim skupinama. Sigurne pješačke veze, zasjenjeni prostori, mjesta za sjedenje i odmor, dostupne zelene površine, igrališta i prostori za rekreaciju osobito su važni za djecu, starije osobe i osobe smanjene pokretljivosti.

Uz dobnu strukturu, važan čimbenik predstavlja prostorna raspršenost stanovništva. Gustoća naseljenosti od 31,61 stanovnika/km² nešto je niža od županijskog prosjeka, zbog čega se kvaliteta života ne može promatrati samo kroz dostupnost sadržaja u središnjem naselju. Zelena urbana obnova stoga treba prepoznati potrebe i mogućnosti intervencija i u ostalim naseljima te doprinositi teritorijalno uravnoteženijem razvoju Općine.

Važan potencijal za takav pristup predstavlja postojeća mreža društvene infrastrukture. Na području Općine djeluju Dječji vrtić Suhopolje i Osnovna škola Suhopolje s područnim školama, a zdravstvene usluge primarne razine dostupne su kroz ordinacije u Suhopolju i Cabuni. Obrazovne, društvene, kulturne i druge javne građevine zajedno s prostorima koji ih okružuju mogu predstavljati lokalna žarišta zelene urbane obnove, osobito u manjim naseljima.

Potreba za daljnjim podizanjem kvalitete tih prostora prepoznata je i u lokalnom razvojnom planiranju. Provedbeni program među očekivanim rezultatima mjere komunalnog gospodarstva navodi izgrađene i obnovljene nogostupe, pješačke staze i nerazvrstane ceste, moderniziranu i proširenu javnu rasvjetu u svim naseljima, uređene i redovito održavane javne površine, uključujući zelene površine, igrališta i platoe, te povećanje prometne sigurnosti i dostupnosti infrastrukture.

U okviru zelene urbane obnove navedene potrebe treba nadograditi kvalitativnom dimenzijom. Javna površina nije kvalitetna samo zato što je uređena i održavana; njezina vrijednost ovisi i o dostupnosti, zastupljenosti zelenila, zasjenjenosti, sigurnosti, mogućnostima boravka i društvene interakcije te prilagođenosti različitim skupinama

korisnika. Upravo zbog toga planirano vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda ima i snažnu socijalnu funkciju. Uz unaprjeđenje fizičkog izgleda prostora, takva intervencija može povećati kvalitetu svakodnevnog boravka i korištenja središnjeg javnog prostora.

Za daljnji razvoj važna su i prethodna iskustva uključivanja stanovništva i obrazovnih ustanova u teme održivog razvoja. Projekt „Sinergija tradicije i baštine za održivu zelenu budućnost“, čiji su partneri bili Općina Suhopolje i Osnovna škola Suhopolje, bio je usmjeren na podizanje svijesti stanovništva o održivom razvoju, zaštiti okoliša, odgovornoj potrošnji energije te očuvanju kulturne i tradicijske baštine. Među konkretnim rezultatima projekta bili su sadnja dvaju drvoreda, uređenje vanjske „zelene učionice“ kod Osnovne škole Suhopolje, izrada programa obrazovanja za održivi razvoj te uspostavljanje rada Povjerenstva za održivi razvoj.

Navedeno predstavlja važan potencijal za nastavak participativnog pristupa. Škole, vrtići, udruge, mjesni odbori i stanovništvo mogu biti uključeni u prepoznavanje potreba, planiranje, korištenje i očuvanje zelenih i javnih prostora. Time zelena urbana obnova može pridonijeti ne samo fizičkoj kvaliteti prostora, već i jačanju svijesti o održivom razvoju, osjećaja pripadnosti zajednici i odgovornosti prema prostoru.

4.3. Okolišne potrebe i potencijali

Okolišni potencijali Općine Suhopolje proizlaze iz raznolikosti njezina prostora, prisutnosti poljoprivrednih, šumskih, zelenih i vodnih površina te prirodnih i krajobraznih vrijednosti. Za zelenu urbanu obnovu posebno je važna mogućnost povezivanja prirodnih i poluprirodnih područja s javnim zelenim površinama unutar naselja te pješačkim i biciklističkim koridorima.

Jedan od najznačajnijih takvih prostora predstavlja perivoj Dvorca Janković. Provedbeni program navodi ga kao prirodno zaštićeno dobro parkovne arhitekture, dok Dvorac ima status zaštićenog nepokretnog kulturnog dobra. Povijesni razvoj kompleksa dodatno potvrđuje povezanost njegove izgrađene i zelene sastavnice: na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće neposredni okoliš rezidencije hortikulturno je uređen te je sa sjeverne i južne strane oblikovan prostrani perivoj.

Perivoj stoga istodobno predstavlja element zelene infrastrukture, povijesno oblikovanog krajobraza, prirodne baštine i identiteta Suhopolja. Njegova revitalizacija ima potencijal očuvanja i unaprjeđenja svih navedenih funkcija, uz ponovno snažnije prostorno i funkcionalno povezivanje perivoja s obnovljenim Dvorcem i okolnim javnim prostorima.

Uz očuvanje postojećih prirodnih i krajobraznih vrijednosti, potreba za razvojem zelene infrastrukture proizlazi i iz izloženosti područja prirodnim i klimatskim rizicima. Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Suhopolje iz 2024. godine zasebno razmatra poplave izazvane izlijevanjem kopnenih vodnih tijela, ekstremne temperature, tuču, mraz te degradaciju tla odnosno klizišta. Navedeni rizici potvrđuju potrebu uključivanja klimatske otpornosti u buduće prostorne intervencije.

Zelena infrastruktura u tom kontekstu nije samo element krajobraznog uređenja, već jedan od instrumenata prilagodbe klimatskim promjenama. Očuvanje vegetacijskog pokrova, sadnja stabala i drvoreda, povećavanje zasjenjenosti javnih prostora, očuvanje vodnih i prirodnih površina, povećavanje propusnosti tla te primjena rješenja temeljenih na prirodi mogu doprinositi ublažavanju toplinskog opterećenja, kvalitetnijem upravljanju oborinskim vodama i povećanju ukupne otpornosti prostora.

Planirano vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda izravno odgovara takvoj potrebi. Osim prostornog i estetskog unaprjeđenja središnjeg javnog prostora, povećanje vegetacije može doprinijeti zasjenjenju, poboljšanju mikroklimatskih uvjeta i povećanju ugodnosti boravka na otvorenom.

Drugačiji, ali komplementarni potencijal imaju postojeće prirodne i vodne lokacije izvan središnjeg naselja. Revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu otvara mogućnost obnove i kvalitetnijeg korištenja postojeće vodne i krajobrazne cjeline, dok promatračnica za ptice u Levinovcu može omogućiti interpretaciju prirodnih vrijednosti i razvoj edukativnog sadržaja povezanog s prirodom. Pri daljnjoj razradi oba projekta potrebno je polaziti od stvarnih prirodnih obilježja lokacija i zahtjeva njihove zaštite te sadržaje oblikovati u skladu s obilježjima i mogućnostima prostora.

Općina pritom već ima iskustvo u stvaranju zelenih elemenata u naseljenom prostoru. Projektom „Sinergija tradicije i baštine za održivu zelenu budućnost“ posađena su dva drvoreda i uređena vanjska zelena učionica, uz paralelnu provedbu obrazovnih aktivnosti. Takvo iskustvo predstavlja dobru osnovu za prijelaz s pojedinačnih intervencija prema sustavnom planiranju zelene infrastrukture na području cijele Općine.

Uz zelenu infrastrukturu, drugo važno područje okolišnog razvoja odnosi se na gospodarenje otpadom i postupni razvoj kružnog gospodarstva. Općina je u prethodnom razdoblju razvijala sustav odvojenog prikupljanja otpada kroz izgradnju reciklažnog dvorišta i nabavu spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada. Izgradnjom reciklažnog dvorišta unaprijeđena je infrastruktura za odvojeno prikupljanje otpada, uz provedbu informativno-obrazovnih aktivnosti usmjerenih na pravilno odvajanje otpada i ponovno korištenje predmeta. Sustav je dodatno razvijan nabavom spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada za kućanstva i višestambene objekte, čime su stvarane pretpostavke za učinkovitije odvajanje korisnih frakcija otpada na mjestu nastanka.

Navedene aktivnosti nadovezuju se na ranije utvrđene lokalne ciljeve gospodarenja otpadom, među kojima su smanjenje ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada, povećanje udjela odvojeno prikupljenog otpada, sprječavanje nastanka otpada i njegovih štetnih utjecaja na okoliš te podizanje svijesti stanovništva. Postojanje izgrađene infrastrukture i prethodno provedenih aktivnosti stoga predstavlja potencijal za daljnji razvoj okolišno odgovornog ponašanja i učinkovitijeg korištenja resursa.

Međutim, u okviru Strategije zelene urbane obnove kružno gospodarenje potrebno je promatrati šire od samog sustava gospodarenja otpadom. Ono uključuje racionalno korištenje zemljišta, produljenje životnog vijeka građevina, obnovu i ponovno korištenje

postojećih prostora i zgrada, smanjenje potrebe za zauzimanjem novih površina te učinkovito korištenje materijala i drugih resursa.

Time se okolišna dimenzija kružnog gospodarstva izravno povezuje s upravljanjem općinskom imovinom. Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama u vlasništvu Općine Suhopolje za razdoblje 2026.–2035. usmjerena je na dugoročno održivo, učinkovito i transparentno upravljanje općinskom imovinom te prepoznaje potrebu poznavanja njezina stanja, vrijednosti i razvojnog potencijala. Za zelenu urbanu obnovu takav pristup predstavlja važnu osnovu za identificiranje prostora i građevina pogodnih za obnovu, prenamjenu, energetsku obnovu, ozelenjivanje ili druge oblike ponovne aktivacije.

Zelena urbana obnova treba, gdje je to moguće i opravdano, povezivati obnovu i prenamjenu postojećih građevina, poboljšanje njihove energetske i funkcionalne učinkovitosti, ozelenjivanje neposrednog okoliša te povećavanje kvalitete i dostupnosti javnih prostora.

Ključni okolišni potencijal Općine stoga nije samo u pojedinačnim zelenim ili prirodnim površinama, već u mogućnosti njihova povezivanja u širi sustav zelene infrastrukture. Parkovne, vodne, šumske i druge prirodne površine, drvoredi, javne zelene površine, prostori uz javne ustanove te pješački i biciklistički pravci mogu zajedno stvarati funkcionalnu mrežu koja istodobno podržava bioraznolikost, klimatsku otpornost, rekreaciju i kvalitetu života.

4.4. Međupovezanost gospodarskih, socijalnih i okolišnih aspekata

Analiza razvojnih potreba i potencijala pokazuje da gospodarsku, socijalnu i okolišnu dimenziju razvoja Općine Suhopolje nije moguće promatrati odvojeno. Isti prostor istodobno može imati ekološku, društvenu, gospodarsku, kulturnu, rekreacijsku i klimatsku funkciju, a upravo mogućnost povezivanja tih funkcija predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti zelene urbane obnove.

Ta je povezanost posebno vidljiva u području mobilnosti. Demografska struktura i prostorna raspršenost naselja stvaraju potrebu za dostupnim javnim sadržajima i kvalitetnijim vezama među naseljima. Razvoj pješačke i biciklističke infrastrukture istodobno povećava dostupnost sadržaja, potiče aktivno kretanje i smanjuje ovisnost o motoriziranom prometu, a može podržati i razvoj rekreacije i cikloturizma. Planirana biciklistička staza Suhopolje – Borova stoga ima prometnu, društvenu, okolišnu i potencijalno turističku funkciju, pri čemu se nadovezuje na postojeći potencijal Suhopoljske Bilogore kao jedne od trasiranih ruta Panonske biciklističke staze.

Jednako je izražena međupovezanost kod planiranog vanjskog uređenja trga. Ozelenjivanjem postojećeg javnog prostora povećava se njegova okolišna i mikroklimatska vrijednost, dok se istodobno stvaraju kvalitetniji uvjeti za boravak, susret i društvenu interakciju stanovništva. Sadnja drvoreda može povećati zasjenjenost i ugodnost prostora, a kvalitetnije uređen središnji trg pridonosi identitetu i ukupnoj privlačnosti naselja. Jedna prostorna intervencija tako može istodobno odgovoriti na okolišnu potrebu povećanja zelenila i klimatske otpornosti te na socijalnu potrebu za kvalitetnim i dostupnim javnim prostorom.

Revitalizacija perivoja Dvorca Janković posebno jasno pokazuje mogućnost integriranog djelovanja. Dvorac je već obnovljen i turistički aktiviran, perivoj je zaštićeno dobro parkovne arhitekture, a njihov povijesni razvoj pokazuje da su oblikovani kao međusobno povezana rezidencijalna i krajobrazna cjelina. Revitalizacijom perivoja stoga se mogu istodobno ostvarivati ciljevi očuvanja prirodne i kulturne baštine, razvoja zelene infrastrukture, povećanja kvalitete javnog prostora te daljnjeg razvoja turističke i posjetiteljske funkcije već obnovljenog kompleksa. Time se postojeće ulaganje u obnovu Dvorca može prostorno i funkcionalno nadograditi uređenjem njegova povijesnog okoliša.

Sličnu višestruku vrijednost mogu imati revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu i promatračnica za ptice u Levinovcu. Očuvanje i primjereno uređenje prirodnih prostora može doprinositi bioraznolikosti i krajobraznoj vrijednosti, a istodobno stvarati mogućnosti za rekreaciju, edukaciju, boravak u prirodi i održive oblike posjećivanja. Na taj se način prirodne vrijednosti ne promatraju kao ograničenje razvoja, već kao resurs čije očuvanje predstavlja preduvjet njegova dugoročnog korištenja.

Povezanost okolišnih i društvenih aspekata već je vidljiva i kroz prethodno provedene aktivnosti Općine. Projekt „Sinergija tradicije i baštine za održivu zelenu budućnost“ istodobno je obuhvatio ozelenjivanje prostora, obrazovanje za održivi razvoj, uključivanje škole i lokalne zajednice, odgovornu potrošnju energije te očuvanje kulturne i tradicijske baštine. To iskustvo pokazuje da zelena urbana obnova ne mora biti usmjerena samo na fizičko uređenje prostora, već prostorne intervencije može povezivati s edukacijom, jačanjem svijesti o održivom razvoju i aktivnim uključivanjem stanovništva.

Jednako tako, postojeći sustav odvojenog prikupljanja otpada povezuje infrastrukturna ulaganja s okolišnim ciljevima i ponašanjem stanovništva. Daljnji razvoj kružnog gospodarenja može tu povezanost proširiti na način korištenja prostora i građevina. Obnova, prenamjena i ponovna uporaba postojećih resursa mogu smanjiti potrošnju prostora i materijala, ali istodobno omogućiti stvaranje novih javnih, društvenih ili gospodarskih funkcija.

Upravljanje općinskom imovinom upravo zbog toga povezuje sve tri razvojne dimenzije. Učinkovito korištenje postojećih nekretnina i prostora može smanjiti potrebu za zauzimanjem novih površina, omogućiti razvoj javnih, društvenih ili gospodarskih funkcija te povećati funkcionalnost i razvojnu vrijednost općinske imovine. Kružni pristup prostoru tako postaje istodobno okolišno, gospodarsko i društveno pitanje.

Promatrane zajedno, utvrđene potrebe i potencijali pokazuju da se razvoj Općine može usmjeravati prema intervencijama koje ostvaruju više funkcija istodobno. Na temelju provedene analize kao ključni razvojni smjerovi zelene urbane obnove Općine Suhopolje izdvajaju se:

- razvoj, unaprjeđenje i međusobno povezivanje zelene infrastrukture te povećanje kvalitete i dostupnosti javnih prostora;
- očuvanje i održiva valorizacija prirodnih, krajobraznih i kulturnih vrijednosti;
- razvoj pješačke i biciklističke infrastrukture i drugih oblika održive mobilnosti;
- povećanje otpornosti prostora na klimatske promjene i prepoznate prirodne rizike;

- racionalno i kružno gospodarenje prostorom i postojećim građevinskim fondom;
- povezivanje zelene urbane obnove s društvenim, obrazovnim, rekreacijskim i gospodarskim funkcijama prostora;
- teritorijalno uravnoteženo unaprjeđenje kvalitete života u naseljima Općine te uključivanje lokalne zajednice u planiranje i korištenje prostora.

Takav pristup omogućuje da se pet inicijalno identificiranih projekata Općine – vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda, biciklistička staza Suhopolje – Borova, promatračnica za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu – ne promatra kao skup međusobno nepovezanih zahvata. Oni predstavljaju početne sastavnice šireg modela zelene urbane obnove jer odgovaraju različitim, ali međusobno povezanim potrebama: kvaliteti javnog prostora, održivoj mobilnosti, očuvanju i aktiviranju prirodnih i kulturnih vrijednosti, klimatskoj otpornosti, rekreaciji i kvaliteti života.

Strategija pritom ne ograničava budući razvoj na navedene projekte. Daljnjom analizom prostora, zelene infrastrukture, građevinskog fonda i potreba pojedinih naselja te uključivanjem lokalne zajednice moguće je identificirati dodatne lokacije i intervencije koje će nadopunjavati postojeći projektni okvir. Na taj se način postojeći resursi i dosadašnja ulaganja povezuju s budućim razvojnim potrebama, a pojedinačni projekti postupno integriraju u funkcionalan i dugoročno održiv sustav zelene urbane obnove Općine Suhopolje.

5. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA

Područje obuhvata Strategije zelene urbane obnove obuhvaća cjelokupno administrativno područje Općine Suhopolje. Osnovna obilježja područja sagledavaju se kroz socio-ekonomske, klimatske te fizičke i teritorijalne značajke koje određuju način korištenja prostora, raspored stanovništva i naselja, razvoj gospodarskih i društvenih djelatnosti te stanje i mogućnosti razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Općinu obilježava prostorno disperzirana naseljska struktura, izražena povezanost gospodarstva s prirodnim resursima, velik udio poljoprivrednih i šumskih površina, raznolik reljef te prisutnost vrijednih prirodnih, krajobraznih i kulturnih cjelina. Istodobno, postojeća prometna, komunalna i društvena infrastruktura te položaj između Virovitice i Slatine određuju funkcionalne veze Općine sa širim županijskim prostorom.

Prostorna struktura Općine nije homogena. Središnje naselje Suhopolje karakterizira najveća koncentracija stanovništva, javnih funkcija i izgrađenih površina, dok ostala naselja imaju različitu veličinu, broj stanovnika i stupanj izgrađenosti te su u većoj mjeri neposredno povezana s poljoprivrednim, šumskim i drugim otvorenim prostorima. Razlike postoje i između pretežno ravničarskog i brežuljkastog dijela Općine, što utječe na način korištenja zemljišta, vodni režim, prometnu dostupnost, krajobrazna obilježja i izloženost pojedinim prirodnim rizicima.

Sagledavanje navedenih obilježja predstavlja osnovu za daljnju analizu zelene infrastrukture, građevinskog fonda i mogućnosti kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te omogućuje prilagođavanje budućih intervencija stvarnim obilježjima pojedinih dijelova Općine.

5.1. Socio-ekonomska obilježja

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Općine Suhopolje živjelo je 5.267 stanovnika, od čega 2.521 muškarac i 2.746 žena. Prosječna gustoća naseljenosti iznosila je 31,61 stanovnika/km², što je nešto manje od prosječne gustoće naseljenosti Virovitičko-podravske županije od 34,82 stanovnika/km².

Stanovništvo nije ravnomjerno raspoređeno između naselja. Najveća koncentracija stanovništva prisutna je u naselju Suhopolje, u kojem je prema Popisu 2021. godine živjelo 2.237 stanovnika, odnosno 42,47 % ukupnog stanovništva Općine. Slijede Cabuna sa 606 stanovnika, odnosno 11,51 % ukupnog stanovništva, te Borova s 570 stanovnika, odnosno 10,82 %. Nasuprot tome, dio naselja ima vrlo malen broj stanovnika, što dodatno potvrđuje izraženu razliku između središnjeg naselja i mreže manjih naselja na ostatku područja Općine.

Takva struktura ima neposredan utjecaj na organizaciju javnih sadržaja i infrastrukture. Veći dio upravnih, obrazovnih, zdravstvenih, kulturnih, trgovačkih i drugih funkcija koncentriran je u Suhopolju, dok stanovništvo manjih naselja u većoj mjeri ovisi o prometnoj povezanosti sa središnjim naseljem i drugim većim naseljima.

Dobna struktura stanovništva dodatno je važna za razumijevanje potreba lokalne zajednice. Prema podacima Popisa 2021. godine, među najbrojnijim dobnim skupinama nalaze se stanovnici od 55 do 59 godina, kojih je bilo 491, te stanovnici od 60 do 64 godine, kojih je bilo 497. Prema izračunu na temelju podataka Popisa, u dobnim skupinama od 65 godina nadalje bilo je ukupno 1.266 stanovnika, odnosno približno 24 % ukupnog stanovništva Općine.

Takva dobna struktura relevantna je za planiranje prostora jer povećava važnost dostupnosti osnovnih sadržaja, sigurnih pješačkih pravaca, javnih i zelenih površina, prostora za odmor te drugih sadržaja prilagođenih starijem stanovništvu. Istodobno, dostupnost kvalitetnih javnih, rekreacijskih i zelenih prostora važna je i za djecu, mlade i obitelji te ukupnu privlačnost Općine kao mjesta za život.

Socio-ekonomski položaj Općine obilježava i njezin stupanj razvijenosti. Prema Provedbenom programu Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029., Općina je razvrstana u I. skupinu jedinica lokalne samouprave prema indeksu razvijenosti te ima status potpomognutog područja. Takav položaj dodatno naglašava važnost učinkovitog korištenja raspoloživih lokalnih resursa i vanjskih izvora financiranja za podizanje kvalitete života i lokalnog razvojnog standarda.

Gospodarska struktura Općine snažno je povezana s raspoloživim prirodnim resursima, osobito poljoprivredom. Prema Provedbenom programu, među djelatnostima lokalnih poduzetnika najveći se prihodi ostvaruju u poljoprivrednoj proizvodnji, cestovnom prometu i uslužnim djelatnostima. U 2024. godini na području Općine bilo je aktivno 68 trgovačkih društava s ukupno 386 zaposlenih.

Važnost poljoprivrede proizlazi i iz prostorne strukture Općine. Prostorni plan evidentira ukupno 12.126 ha poljoprivrednih površina, što predstavlja 72,81 % ukupne površine Općine. Od toga 8.867 ha čini vrijedno obradivo tlo, a 3.259 ha ostala obradiva tla. Poljoprivreda stoga nije samo gospodarska djelatnost već jedan od dominantnih čimbenika oblikovanja prostora i krajobraza Općine.

Značaj poljoprivrednog zemljišta vidljiv je i u prihodima Općine. U proračunskom okviru za 2025. godinu planirani su prihodi od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta te prihodi od koncesije poljoprivrednog zemljišta, što dodatno potvrđuje gospodarsku važnost ovog resursa.

Uz poljoprivredu, važan element gospodarske prostorne strukture predstavljaju poduzetničke zone. Poduzetnička zona Odboj jug Suhopolje obuhvaća 23,16 ha, smještena je uz važne prometne pravce i komunalno je opremljena, dok Poduzetnička zona Bjeljevina obuhvaća 11,9 ha i također raspolaže potrebnom komunalnom infrastrukturom. Razvoj gospodarske zone Odboj jug ostaje aktualan i u prostorno-planskom smislu, što potvrđuju izmjene Urbanističkog plana uređenja iz 2025. godine usmjerene na stvaranje kvalitetnijih prostornih uvjeta za daljnji razvoj gospodarskih djelatnosti.

Gospodarsku osnovu postupno nadopunjuje turistička funkcija. Posebno mjesto zauzima Centar za posjetitelje – Dvorac Janković, kao obnovljeno kulturno dobro s turističkom i

smještajnom funkcijom. Tijekom 2024. godine ostvareno je 6.594 noćenja, odnosno 1.726 noćenja više nego 2023. godine, što predstavlja povećanje od 35 %. Uz Dvorac Janković, turističku osnovu čine prirodne i krajobrazne vrijednosti, lokalna kulturna baština, manifestacije te mogućnosti razvoja rekreacijskog, biciklističkog i drugih oblika održivog turizma. Suhopoljska Bilogora već je uključena u trasirane rute Panonske biciklističke staze.

Razvojnu strukturu Općine nadopunjuje postojeća društvena infrastruktura. Predškolski odgoj provodi Dječji vrtić Suhopolje, dok osnovnoškolsko obrazovanje osigurava Osnovna škola Suhopolje s mrežom područnih škola. U Suhopolju djeluje i dislocirani odjel Glazbene škole Jan Vlašimsky Virovitica. Zdravstvena zaštita dostupna je kroz ordinacije opće medicine u Suhopolju i Cabuni, ordinacije dentalne medicine i ljekarne, dok se specijalistička zdravstvena zaštita ostvaruje izvan područja Općine.

Mrežu javnih sadržaja nadopunjuju društveni domovi, sportski i rekreacijski sadržaji, dječja igrališta, groblja i drugi objekti i površine javne namjene raspoređeni u naseljima. Njihovo održavanje i obnova važni su za očuvanje kvalitete života u manjim naseljima i smanjivanje prostorne koncentracije svih javnih funkcija isključivo u središnjem naselju.

Razvojna i investicijska aktivnost Općine potvrđuje kontinuirana ulaganja u javnu i komunalnu infrastrukturu. U proračunu za 2025. godinu planirana su ulaganja u modernizaciju cesta i nogostupa, uređenje društvenih domova, parkirališta uz mjesne domove i mrtvačnice, modernizaciju LED javne rasvjete, solarnu elektranu na zgradi Dječjeg vrtića Suhopolje, sportske sadržaje, dječja igrališta i hortikulturno uređenje. Planirana su i ulaganja u postojeće građevinske objekte, među kojima Hrvatski dom u Suhopolju, Sportski centar Borova te društveni objekti u Budanici i Zvonimirovu.

Takva ulaganja pokazuju da se razvojna aktivnost ne odvija samo u središnjem naselju, nego obuhvaća različite dijelove Općine. Istodobno predstavljaju važnu osnovu za zelenu urbanu obnovu jer buduća ulaganja omogućuju povezivanje komunalne i društvene infrastrukture s ozelenjivanjem, energetskom učinkovitošću, održivom mobilnošću i racionalnim korištenjem postojećeg građevinskog fonda.

Socio-ekonomska obilježja Općine stoga određuje kombinacija prostorno raspršenog stanovništva, nepovoljnijih demografskih obilježja, snažne povezanosti gospodarstva s poljoprivrednim prostorom, postojeće gospodarske i društvene infrastrukture te rastuće turističke funkcije. Navedeni elementi neposredno utječu na način korištenja prostora i potrebe stanovništva te predstavljaju važnu osnovu za planiranje budućih intervencija zelene urbane obnove.

5.2. Klimatska obilježja

Klimatska obilježja Općine Suhopolje potrebno je promatrati u kontekstu njezina položaja u kontinentalnom dijelu Hrvatske, reljefne raznolikosti i dominantnog načina korištenja zemljišta. Za potrebe zelene urbane obnove posebno su značajne temperaturne i oborinske prilike te pojava ekstremnih vremenskih događaja koji utječu na stanovništvo, poljoprivredu, infrastrukturu, prirodne sustave i izgrađeni prostor.

Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Suhopolje iz 2024. godine među relevantnim rizicima zasebno razmatra ekstremne temperature, sušu, mraz, tuču i poplave izazvane izlijevanjem kopnenih vodnih tijela. Njihova pojava pokazuje da područje Općine može biti izloženo i razdobljima manjka vode i visokih temperatura i razdobljima intenzivnih oborina i povećanih količina površinskih voda.

Ekstremne temperature osobito su relevantne za zdravlje stanovništva i kvalitetu izgrađenog okoliša. Procjena rizika scenarij ekstremnih temperatura razmatra kroz mogućnost pojave toplinskog vala, pri čemu se među posebno osjetljivim skupinama navode djeca, starije osobe, kronični bolesnici i osobe koje rade na otvorenom.

S obzirom na dobnu strukturu stanovništva, toplinski ekstremi imaju dodatnu važnost za Općinu Suhopolje. Stanovnici u dobi od 65 i više godina čine približno četvrtinu ukupnog stanovništva, zbog čega kvaliteta mikroklimatskih uvjeta u naseljima i javnim prostorima ima i izraženu socijalnu i zdravstvenu dimenziju.

U prostornom smislu temperaturni ekstremi povećavaju važnost postojećeg visokog zelenila i stvaranja novih zasjenjenih površina. Posebno su osjetljive intenzivno korištene javne površine s većim udjelom nepropusnih i izgrađenih površina, gdje vegetacija, drvoredi i drugi elementi zelene infrastrukture mogu imati važnu ulogu u poboljšanju lokalnih mikroklimatskih uvjeta.

Uz visoke temperature, značajan klimatski čimbenik predstavlja raspoloživost vode. Suša se u Procjeni rizika razmatra kao dugotrajnija pojava količina vode nižih od prosječnih, povezana s manjkom ili nepovoljnom vremenskom raspodjelom oborina. Povećane temperature dodatno mogu intenzivirati njezine posljedice kroz povećanu evapotranspiraciju, smanjenje vlage u tlu te utjecaj na površinske i podzemne vode.

Suša je za Općinu posebno relevantna zbog velikog udjela poljoprivrednih površina i gospodarske važnosti poljoprivrede. Nedostatak vode i visoke temperature mogu neposredno utjecati na poljoprivrednu proizvodnju, ali i na stanje vegetacije i održavanje zelenih površina u naseljima. Buduće ozelenjivanje prostora stoga treba planirati uz uvažavanje potreba biljnih vrsta za vodom i očekivanih klimatskih uvjeta.

Istodobno, područje Općine izloženo je i suprotnom hidrološkom ekstremu. Prostorni plan i Procjena rizika ukazuju na značaj vodotoka koji povezuju brežuljkasti i ravničarski dio Općine. Brdsko-ravničarski vodotoci imaju snježno-kišni režim u hladnom dijelu godine i bujični karakter te tijekom intenzivnijih oborina s viših dijelova sliva donose veće količine vode i nanosa prema nizinskom području.

Vodotoci u nizinskom dijelu uređeni su i regulirani te se redovito održavaju. Ipak, prirodno usmjerenje površinskih voda iz viših prema nižim dijelovima Općine i pojava intenzivnih oborina predstavljaju važan čimbenik u prostornom planiranju i upravljanju vodama.

Prostorni plan zbog toga posebnu pozornost pridaje inundacijskim područjima, vodotocima, kanalima, ribnjacima, akumulacijama i retencijama. Za utvrđivanje položaja, oblika i granica

brdskih akumulacija i retencija predviđa dodatna istraživanja, osobito u funkciji zaštite od bujica i poplava te navodnjavanja.

Klimatsku izloženost potvrđuju i evidentirane prirodne nepogode na području Općine. Tijekom prethodnih razdoblja proglašavane su prirodne nepogode povezane sa sušom, poplavama, tučom, ledom i olujnim vjetrom, klizištima, mrazom i prekomjernim količinama oborina. Posljedice tih pojava očitovale su se kroz materijalne štete, osobito na poljoprivrednim kulturama, imovini i infrastrukturi.

Mraz i tuča posebno su značajni u prostoru u kojem poljoprivreda predstavlja jednu od dominantnih gospodarskih djelatnosti. Njihov utjecaj nije moguće u potpunosti ublažiti prostornim mjerama, ali njihova učestalost i posljedice dodatno potvrđuju potrebu povećavanja ukupne otpornosti prostora i diversifikacije njegovih ekoloških funkcija.

Klimatska obilježja nisu jednako izražena na cijelom području Općine. Reljef, ekspozicija, vegetacijski pokrov, blizina vodnih površina, izgrađenost i način korištenja zemljišta utječu na lokalne mikroklimatske uvjete. Razlike između nizinskog i brežuljkastog dijela stoga treba uzimati u obzir prilikom planiranja konkretnih zahvata.

Za zelenu urbanu obnovu posebno je važna činjenica da ista prostorna rješenja mogu doprinositi prilagodbi različitim klimatskim ekstremima. Očuvanje postojećeg zelenila, povećavanje udjela stabala i drvoreda, zaštita vodnih i prirodnih površina, smanjivanje nepotrebnog brtvljenja tla, povećavanje propusnih površina te korištenje rješenja temeljenih na prirodi mogu istodobno pridonositi smanjenju toplinskog opterećenja, prihvatu oborinskih voda, očuvanju vlage u tlu i ukupnoj otpornosti prostora.

Klimatska obilježja Općine stoga predstavljaju važnu odrednicu daljnjeg razvoja zelene infrastrukture. Buduće intervencije potrebno je prilagođavati lokalnim uvjetima i planirati tako da, uz svoju osnovnu prostornu i društvenu funkciju, pridonose povećanju otpornosti naselja i otvorenog prostora na očekivane klimatske i vremenske ekstreme.

5.3. Glavna fizička i teritorijalna obilježja

Općina Suhopolje nalazi se u središnjem dijelu Virovitičko-podravske županije, između Virovitice i Slatine. Na sjeveru graniči s Općinom Gradina, na zapadu s Gradom Viroviticom, na istoku s Općinom Sopje i Gradom Slatinom, na jugoistoku s Općinom Voćin, dok na jugozapadu graniči s Općinom Đulovac u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Prema Prostornom planu uređenja Općine Suhopolje, obuhvat Općine iznosi 166,55 km², odnosno 16.655 ha. Administrativno područje obuhvaća 22 naselja: Borova, Budanica, Cabuna, Dvorska, Gaćište, Gvozdanska, Jugovo Polje, Levinovac, Mala Trapinska, Naudovac, Orešac, Pčelić, Pepelana, Pivnica Slavonska, Rodin Potok, Sovjak, Suhopolje, Trnava Cabunska, Velika Trapinska, Zvonimirovo, Žiroslavlje i Žubrica.

Naseljska struktura izrazito je disperzirana. Uz Suhopolje kao najveće i funkcionalno središnje naselje, područje obuhvaća niz manjih naselja različite veličine i prostornog oblika. Njihov

razvoj povijesno je povezan s prometnim pravcima, vodotocima, poljoprivrednim površinama i reljefnim obilježjima prostora.

Jedno od temeljnih fizičkih obilježja Općine predstavlja razlika između nizinskog i brežuljkastog dijela. Sjeveroistočni dio pripada nizinskom prostoru pridravske ravnice i otvorenog panonskog prostora, dok se prema jugozapadu teren postupno uzdiže prema brežuljkastom prostoru. Najviši dijelovi dosežu približno 250 m nadmorske visine, dok najniži dijelovi prema dravskom prostoru ne prelaze približno 110 m.

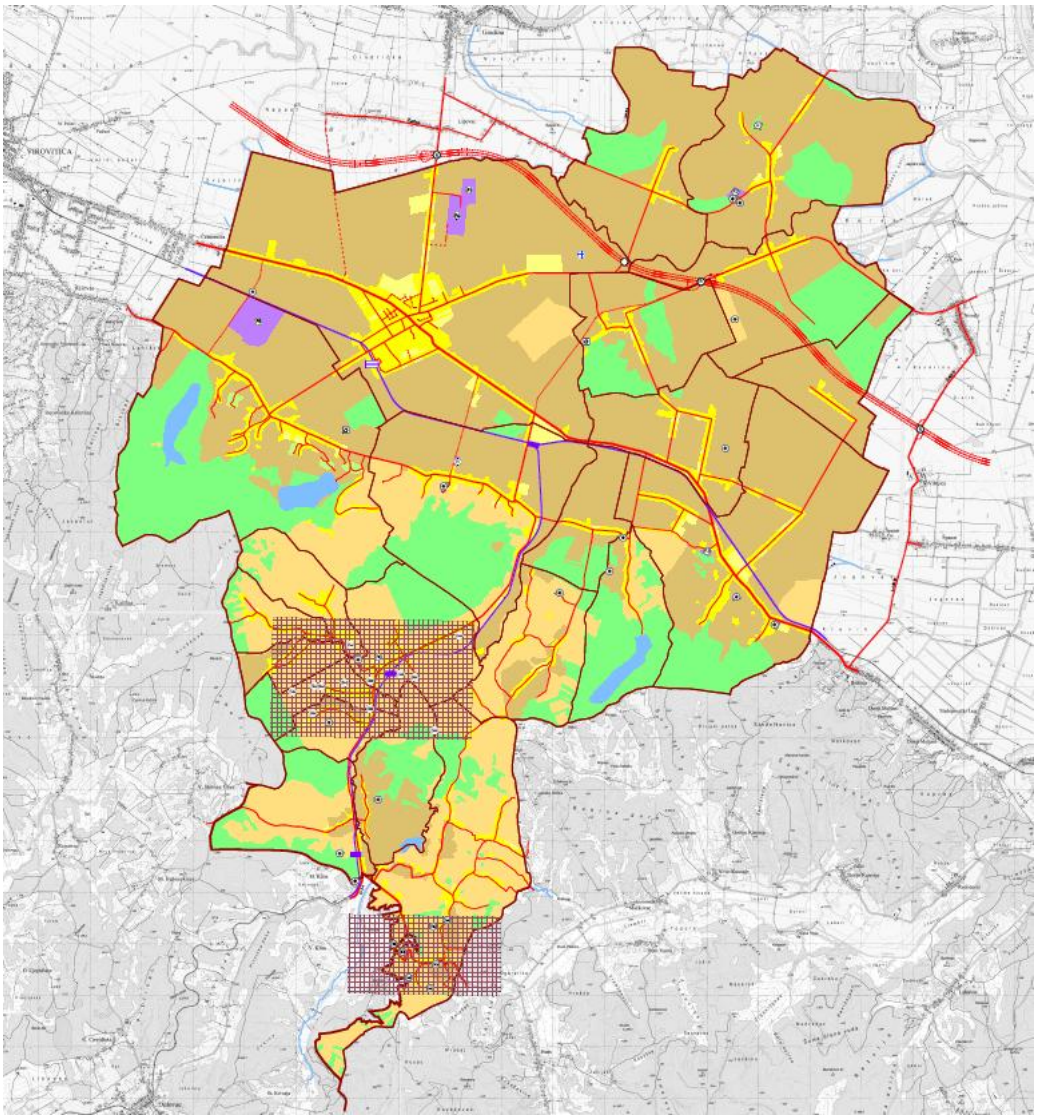
Nizinski dio obilježava mala reljefna energija. Nastao je akumulacijsko-erozijskim djelovanjem Drave i njezinih pritoka te eolskim procesima, a zbog pretežno lesnog pokrova i ocjeditosti predstavlja agrarno najvrjedniji dio Općine. Brežuljkasti prostor razveden je poprečnim udolinama uz vodotoke, dok stepeničasti karakter reljefa prati osnovna hidrografska mreža.

Reljefna i hidrološka obilježja utjecala su i na povijesni razvoj naselja, prometnih pravaca i načina korištenja zemljišta. Poljoprivreda dominira u ravničarskom dijelu, dok se u višim dijelovima povećava zastupljenost šumskih i drugih prirodnijih površina. Takva prostorna raznolikost stvara različite uvjete za razvoj zelene infrastrukture, očuvanje krajobraza i korištenje otvorenog prostora.

Korištenje i namjena prostora

Prostorni plan daje vrlo jasnu sliku dominantnog načina korištenja područja Općine. Od ukupno 16.655 ha, poljoprivredne površine zauzimaju 12.126 ha odnosno 72,81 % teritorija. Šumske površine zauzimaju 2.950 ha odnosno 17,71 %, dok vodne površine obuhvaćaju 151 ha odnosno 0,91 % ukupne površine.

Građevinska područja naselja ukupno obuhvaćaju 1.312 ha odnosno 7,88 % površine Općine. Od toga je 1.085 ha evidentirano kao izgrađeni dio građevinskih područja, što predstavlja 6,51 % ukupne površine Općine, dok je 227 ha bilo neizgrađeno. Dodatne izgrađene strukture izvan građevinskih područja obuhvaćaju približno 116 ha.

Karta 1. Korištenje i namjena površina na području Općine Suhopolje
Izvor: *Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, IV. izmjene i dopune, kartografski prikaz 1. Korištenje i namjena površina, M 1:25.000.*
Opis: *Kartografski prikaz prostorne strukture Općine Suhopolje prema osnovnim kategorijama korištenja i namjene površina, uključujući građevinska područja, poljoprivredne, šumske, vodne i druge površine.*

Takva struktura pokazuje da otvorene poljoprivredne i šumske površine izrazito dominiraju teritorijem Općine, dok izgrađeni prostor zauzima relativno malen dio ukupne površine. To predstavlja važno polazište za zelenu urbanu obnovu jer se zelena infrastruktura ne može promatrati samo kao sustav parkova i zelenih površina unutar građevinskih područja, nego u odnosu na širu mrežu poljoprivrednih, šumskih, vodnih i drugih otvorenih prostora.

Građevinska područja pojedinih naselja razlikuju se prema veličini i stupnju izgrađenosti. Najveće građevinsko područje ima naselje Suhopolje i ono prema planskim pokazateljima obuhvaća 4,69 km², od čega je 3,39 km² odnosno 72,28 % bilo izgrađeno, dok je 1,30 km² odnosno 27,72 % bilo neizgrađeno.

U većini ostalih naselja stupanj izgrađenosti građevinskih područja bio je znatno viši. Borova je imala 89,71 % izgrađenog građevinskog područja, Cabuna 85,71 %, Levinovac 89,33 %, Pčelić 85,71 %, Zvonimirovo 91,30 %, dok je Orešac prema tadašnjim planskim pokazateljima imao potpuno izgrađeno građevinsko područje.

Ove podatke potrebno je promatrati kao pokazatelje stanja evidentiranog prostorno-planskom dokumentacijom, a ne kao aktualnu katastarsku inventuru. Ipak, oni jasno ukazuju na razlike između većeg razvojnog prostora središnjeg naselja i znatno manjih građevinskih područja ostalih naselja.

Za koncept kružnog gospodarenja prostorom posebno je značajno da razvoj naselja ne mora biti usmjeren samo prema prostornom širenju. Postojeći građevinski fond, neiskorištene ili nedovoljno korištene građevine i površine te mogućnosti obnove, prenamjene i povećanja kvalitete postojećih javnih prostora predstavljaju važan prostorni resurs koji je potrebno detaljnije analizirati u nastavku Strategije.

Poljoprivredni i šumski prostor

Poljoprivredne površine predstavljaju dominantnu prostornu kategoriju. Od ukupno 12.126 ha poljoprivrednog zemljišta, Prostorni plan 8.867 ha evidentira kao vrijedno obradivo tlo, a 3.259 ha kao ostala obradiva tla.

Njihova važnost nije samo proizvodna. Poljoprivredni prostor dio je ukupne krajobrazne strukture Općine, sudjeluje u vodnom režimu i povezanosti prirodnih staništa te zajedno sa šumama, vodotocima, drvoredima i drugim vegetacijskim elementima može imati važnu ulogu u širem sustavu zelene infrastrukture.

Šumske površine obuhvaćaju 2.950 ha, odnosno 17,71 % površine Općine, a Prostorni plan ih evidentira kao šume gospodarske namjene. Osim gospodarske funkcije, šume imaju važnu ekološku, klimatsku, hidrološku i krajobraznu ulogu. Doprinose očuvanju tla i voda, ublažavanju temperaturnih ekstrema, vezivanju ugljika, očuvanju staništa i krajobraznoj raznolikosti.

Na području Cabune evidentirane su mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume, koje predstavljaju stanišni tip od nacionalnog i europskog značaja. Njihova prisutnost dodatno potvrđuje potrebu da se šumske površine u okviru Strategije ne promatraju samo kroz njihovu gospodarsku namjenu, već i kao sastavni dio ekološke mreže i zelene infrastrukture Općine.

Vodni sustav

Vodne površine prema Prostornom planu zauzimaju 151 ha odnosno 0,91 % teritorija Općine. Vodni prostor obuhvaća vodotoke, kanale, ribnjake, akumulacije i retencije, a njegov položaj i funkcioniranje neposredno su povezani s reljefnom strukturom područja.

Brdsko-ravničarski vodotoci povezuju više dijelove Općine s nizinskim prostorom i tijekom intenzivnijih oborina mogu prenositi veće količine vode i nanosa. Prostorni plan zbog toga

posebnu pozornost pridaje inundacijskim područjima te mogućnostima razvoja akumulacija i retencija, pri čemu naglašava potrebu dodatnih istraživanja radi zaštite od bujica i poplava te mogućnosti navodnjavanja.

Vodne površine istodobno mogu imati i rekreacijsku i krajobraznu funkciju kada je ona spojiva s njihovom osnovnom namjenom i zaštitom voda. Takav prostorno-planski pristup važan je i za buduću revitalizaciju postojećih vodnih i krajobraznih prostora, uključujući planiranu revitalizaciju jezera „Berek“ u Orešcu.

Prirodne vrijednosti, ekološka mreža i staništa

Prirodnu strukturu Općine, osim poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina, čine zaštićene prirodne vrijednosti, područja ekološke mreže i vrijedna staništa.

Na području Općine nalazi se zaštićeni Park u Suhopolju, zaštićen u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. Perivoj je oblikovan u slobodnom pejzažnom stilu oko Dvorca Janković te zajedno s Dvorcem čini povezanu kulturno-povijesnu i krajobraznu cjelinu. Uz domaće vrste drveća, u perivoju su zastupljene i brojne unesene vrste, među kojima crni orah, platane, ginko, bukva i magnolije. Vrijednost perivoja stoga proizlazi iz međusobnog prožimanja prirodnih, krajobraznih, povijesnih i kulturnih obilježja.

U kontekstu zelene urbane obnove Park predstavlja posebno vrijedan postojeći element zelene infrastrukture Općine. Njegova neposredna povezanost s obnovljenim Dvorcem Janković predstavlja osnovu za cjelovito sagledavanje kompleksa Dvorca i perivoja te povezivanje zaštite prirodne i kulturne baštine s kvalitetom javnog prostora, boravkom na otvorenom i razvojem sadržaja primjerenih vrijednosti i statusu zaštićenog područja.

Slika 1. Dvorac Janković i zaštićeni Park u Suhopolju
Izvor: *Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije.*
Opis: *Zračni prikaz Dvorca Janković i pripadajućeg zaštićenog perivoja u Suhopolju, koji predstavlja jedan od ključnih postojećih elemenata zelene infrastrukture i kulturno-krajobrazne baštine Općine.*

Dio područja Općine Suhopolje nalazi se unutar Regionalnog parka Mura–Drava, zaštićenog područja koje se prostire kroz pet hrvatskih županija na ukupnoj površini od 87.680,52 ha. Na području Virovitičko-podravske županije Regionalni park obuhvaća 17.801,96 ha, a Suhopolje je jedna od sedam općina Županije na čijem se području Park prostire. Područje ima i međunarodni značaj kao dio prekograničnog Rezervata biosfere Mura–Drava–Dunav.

Slika 2. Regionalni park Mura–Drava
Izvor: *Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije.*
Opis: *Prikaz riječnog i pripadajućeg prirodnog krajobraza Regionalnog parka Mura–Drava, čiji se dio nalazi na području Općine Suhopolje.*

Pripadnost širem sustavu zaštićenih prirodnih područja važna je i za planiranje zelene urbane obnove jer naglašava potrebu očuvanja prostorne i ekološke povezanosti prirodnih i poluprirodnih površina te usklađivanja budućih zahvata s ciljevima zaštite prirode.

Na području Općine prisutna su i područja ekološke mreže Natura 2000. U dokumentaciji izrađenoj u okviru postupka V. izmjena i dopuna Prostornog plana evidentirani su područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove HR2001006 Županijski kanal (Gornje Bazje – Zidina) te područje očuvanja značajno za ptice HR1000015 Srednji tok Drave. Uz jugozapadnu granicu Općine nalazi se i područje HR2001216 Ilova.

Posebnu vrijednost predstavljaju pojedina vrijedna staništa i vrste. Na području Pčelića evidentirana je strogo zaštićena vrsta kockavica (*Fritillaria meleagris* L.), vezana uz mezofilne livade Srednje Europe, dok su na području Cabune evidentirane vrijedne hrastovo-grabove i grabove šume.

Navedene prirodne vrijednosti predstavljaju važnu sastavnicu postojeće zelene infrastrukture Općine i polazište za njezin daljnji razvoj. Buduće zahvate potrebno je planirati na način kojim se izbjegava fragmentacija vrijednih staništa, čuvaju postojeće ekološke veze te, gdje je to prostorno i funkcionalno moguće, povećava povezanost prirodnih i poluprirodnih površina.

Kulturna i krajobrazna obilježja

Fizički i prostorni identitet Općine Suhopolje oblikuje vrijedna kulturna baština koja, zajedno s prirodnim i krajobraznim vrijednostima, predstavlja važan razvojni resurs područja. Na području Općine evidentirane su arheološke zone i nalazišta u Pepelani, Pčeliću i Zvonimirovu, sakralni objekti u Cabuni i Suhopolju te dvorci Janković u Cabuni i Suhopolju. Njihov prostorni raspored pokazuje da se kulturno-povijesne vrijednosti ne vežu isključivo uz središnje naselje, već čine dio identiteta šireg područja Općine.

Posebno mjesto u prostornoj, kulturnoj i krajobraznoj strukturi Općine zauzima kompleks Dvorca Janković i pripadajućeg zaštićenog perivoja u Suhopolju. Obnovom Dvorca ponovno je aktivirana njegova kulturna, turistička i posjetiteljska funkcija, dok perivoj predstavlja njegov neposredni krajobrazni okvir i istodobno vrijedan postojeći element zelene infrastrukture. Dvorac i perivoj stoga je potrebno promatrati kao jedinstvenu kulturno-povijesnu i krajobraznu cjelinu u kojoj se međusobno prožimaju zaštita kulturne i prirodne baštine, javno korištenje prostora, turizam i boravak na otvorenom.

Obnovljeni Dvorac danas djeluje kao Centar za posjetitelje te predstavlja aktivirani prostor kulturne baštine s turističkim, smještajnim, društvenim i drugim pratećim sadržajima. Daljnjim razvojem kompleksa njegovi su sadržaji dodatno prošireni, čime je ojačana funkcija Dvorca kao jednog od važnijih mjesta okupljanja i turističke ponude Općine. Prostor Dvorca i njegova neposrednog okruženja koristi se i za kulturne, edukativne i društvene aktivnosti povezane s lokalnom poviješću i identitetom prostora, što dodatno potvrđuje njegovu ulogu koja nadilazi isključivo zaštitu pojedinačnog objekta kulturne baštine.

Postojeća aktivacija Dvorca predstavlja kvalitetno polazište za daljnje unaprjeđenje njegova neposrednog okruženja. Planirana revitalizacija perivoja omogućuje nastavak obnove kompleksa kroz uređenje i očuvanje vrijednog otvorenog prostora te njegovo snažnije povezivanje s postojećim sadržajima Dvorca. U kontekstu zelene urbane obnove takav pristup omogućuje istodobno očuvanje povijesnih i krajobraznih obilježja, unaprjeđenje kvalitete javnog prostora i jačanje ekoloških, društvenih, rekreacijskih i turističkih funkcija perivoja. Buduće uređenje pritom treba polaziti od očuvanja postojeće vegetacije i krajobraznih vrijednosti te poštovanja uvjeta koji proizlaze iz statusa zaštićenog područja.

Kompleks Dvorca Janković i perivoja na taj način ima potencijal djelovati kao jedno od ključnih zelenih i kulturnih čvorišta naselja Suhopolje. Njegova vrijednost proizlazi upravo iz istodobne prisutnosti kulturne baštine, oblikovanog zelenog prostora, turističkih i društvenih sadržaja te mogućnosti boravka i aktivnosti na otvorenom. Daljnja revitalizacija perivoja stoga ne predstavlja samo uređenje pojedinačne zelene površine, već mogućnost cjelovitog unaprjeđenja prostora u kojem se susreću kulturna baština, zelena infrastruktura, javni prostor i postojeće funkcije naselja.

Kulturno-povijesnu i krajobraznu vrijednost predstavlja i Dvorac Janković u Cabuni. Povijesni razvoj kompleksa bio je povezan s nekadašnjim vlastelinstvom obitelji Janković, a uz Dvorac je u drugoj polovici 19. stoljeća bio oblikovan pejzažno uređeni perivoj s ornamentalnim historicističkim vrtom. Time i ovaj lokalitet svjedoči o povijesnoj povezanosti graditeljske baštine i oblikovanog krajobraza na području Općine. Očuvanje takvih povijesnih prostornih odnosa važno je za razumijevanje identiteta prostora, ali i za buduće sagledavanje mogućnosti povezivanja kulturne baštine s krajobraznim, društvenim i turističkim funkcijama.

Razvoj zelene urbane obnove pritom se ne može ograničiti samo na komplekse kulturne baštine niti na središnje naselje. Kulturne i prirodne vrijednosti raspoređene su na širem području Općine. Arheološki lokaliteti, sakralna baština, vodne površine, šume, poljoprivredni krajolik i drugi krajobrazni elementi zajedno stvaraju raznoliku prostornu strukturu koja pruža mogućnost razvoja međusobnih veza kroz pješačke, biciklističke, rekreacijske i interpretacijske pravce. Takav pristup omogućuje da se pojedinačne prirodne i kulturne vrijednosti postupno sagledavaju kao dijelovi šireg i funkcionalno povezanog sustava.

Postojeće aktivnosti na području Općine dodatno potvrđuju mogućnost takvog povezivanja. Turistička i društvena ponuda uključuje manifestacije i aktivnosti povezane s kulturnom baštinom, lokalnom tradicijom, boravkom na otvorenom i rekreacijom, među kojima se provode i aktivnosti usmjerene na biciklizam i aktivan način života. Time javni, zeleni i krajobrazno vrijedni prostori dobivaju, osim svoje ekološke i zaštitne funkcije, i društvenu, rekreacijsku, edukativnu i turističku dimenziju. Takve postojeće aktivnosti predstavljaju dobru osnovu za buduće povezivanje razvoja zelene infrastrukture s održivom mobilnošću, rekreacijom, interpretacijom prostora i razvojem lokalnog identiteta.

Važnu prostornu osnovu tog sustava već danas čini mreža postojećih javnih zelenih, sportsko-rekreacijskih i drugih otvorenih površina. Evidencija komunalne infrastrukture Općine Suhopolje obuhvaća parkove, dječja, nogometna i fiskulturna igrališta te druge otvorene površine raspoređene u više naselja Općine, uključujući park uz Dvorac Janković i park Grabar u Suhopolju. Njihova prostorna rasprostranjenost pokazuje da na području Općine već postoji osnova za razvoj policentrične mreže javnih i zelenih prostora koja može obuhvatiti i manja naselja, a ne samo općinsko središte.

Takva mreža posebno je značajna u prostorno razvedenoj Općini s većim brojem naselja. Javni zeleni i rekreacijski prostori na lokalnoj razini mogu imati višestruku funkciju: mjesta svakodnevnog boravka i susreta stanovnika, prostora za rekreaciju i igru, elemenata zelenila unutar naselja te polazišta za njihovo povezivanje s drugim javnim, prirodnim i krajobrazno vrijednim prostorima. Njihova vrijednost stoga se ne određuje isključivo veličinom pojedine površine, nego i dostupnošću stanovništvu, kvalitetom uređenja, povezanošću s drugim sadržajima i mogućnošću prilagodbe potrebama različitih skupina korisnika.

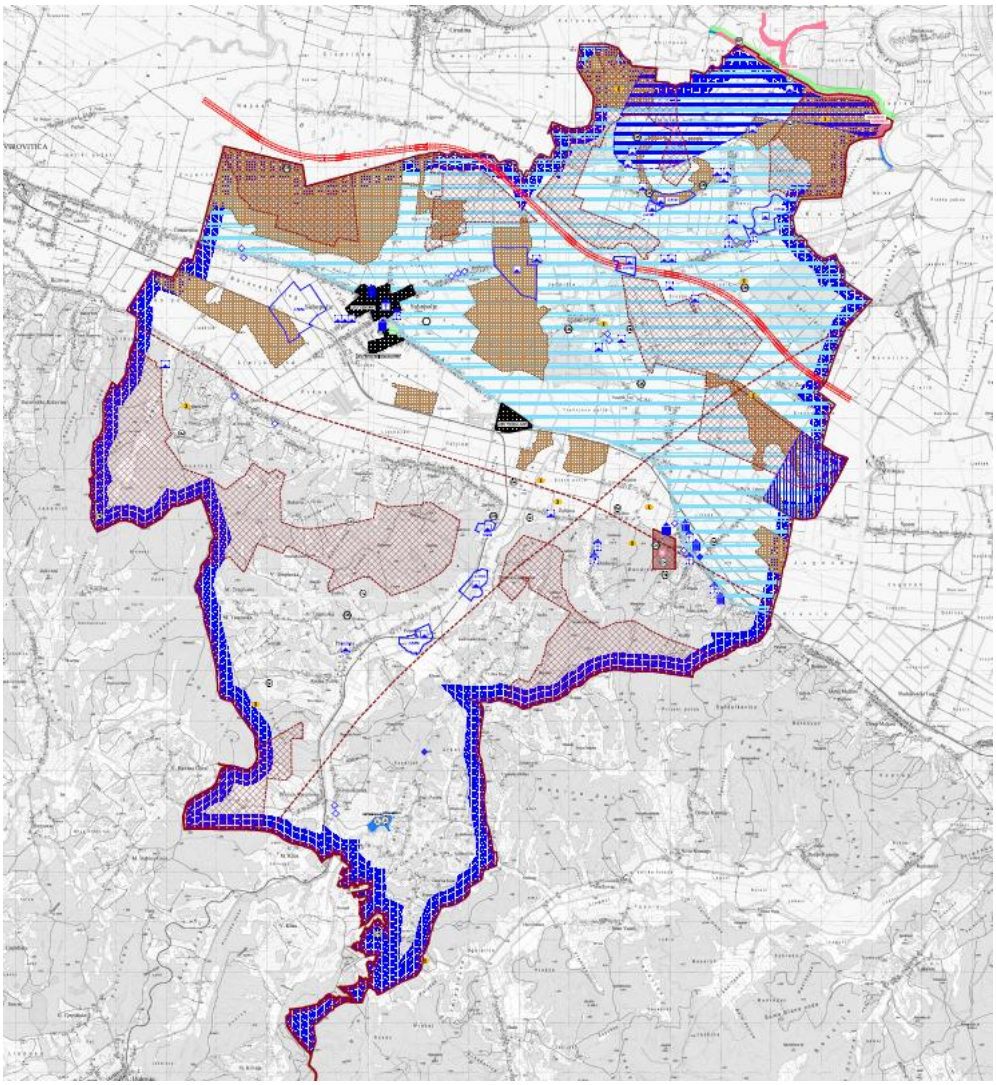
Za daljnji razvoj takve mreže važno je postojeće površine promatrati ne samo pojedinačno, već prema njihovoj ulozi u ukupnom sustavu zelene infrastrukture. Njihovo postupno unaprjeđenje može uključivati povećanje kvalitete i raznolikosti zelenila, očuvanje postojeće vegetacije, povećanje zasjenjenosti i ugodnosti boravka, poboljšanje pristupačnosti,

povećanje udjela propusnih površina, primjenu rješenja prilagođenih klimatskim promjenama te bolje povezivanje s naseljima, javnim sadržajima i drugim zelenim i otvorenim prostorima. Na taj se način razvoj zelene infrastrukture može temeljiti istodobno na očuvanju vrijednih postojećih prostora, njihovoj obnovi i funkcionalnom unaprjeđenju te razvoju novih poveznica između pojedinih elemenata sustava.

Poseban potencijal u tom smislu predstavlja povezivanje kulturnih i prirodnih vrijednosti s održivim oblicima kretanja. Postojeće rekreacijske aktivnosti povezane s biciklizmom pokazuju interes za korištenje prostora Općine na način koji povezuje aktivan boravak na otvorenom i upoznavanje lokalnog prostora. Planiranjem kvalitetnijih pješačkih i biciklističkih veza moguće je dugoročno povezivati naselja, javne i društvene sadržaje, zelene površine te pojedine prirodne i kulturne točke interesa. Time zelena infrastruktura dobiva i važnu poveznu funkciju, a njezin razvoj može istodobno doprinositi održivoj mobilnosti, rekreaciji i dostupnosti sadržaja stanovnicima.

Takvo sagledavanje kulturnih, prirodnih, krajobraznih i javnih prostornih resursa predstavlja jedno od ključnih polazišta zelene urbane obnove Općine Suhopolje. Umjesto promatranja pojedinačnih lokacija kao međusobno odvojenih zahvata, cilj je postupno razvijati povezanu mrežu prostora koja doprinosi očuvanju identiteta naselja, kvaliteti života stanovnika, klimatskoj otpornosti, održivoj mobilnosti te dostupnosti kvalitetnih zelenih i javnih površina na području cijele Općine. Kulturna baština, postojeći parkovi i perivoji, sportsko-rekreacijske površine, prirodni i krajobrazni elementi te buduće zelene i prometne poveznice pritom se sagledavaju kao međusobno povezani elementi jedinstvenog prostornog sustava.

Prostorni raspored područja posebnih uvjeta korištenja, prirodnih i kulturnih vrijednosti te područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite prikazan je na sljedećem kartografskom prikazu.

Karta 2. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora Općine Suhopolje
Izvor: *Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, IV. izmjene i dopune, kartografski prikaz 3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora, M 1:25.000.*
Opis: *Prikaz područja posebnih uvjeta korištenja, prirodnih i kulturnih vrijednosti te područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite na području Općine Suhopolje.*

Prometna i komunalna infrastruktura

Prometni položaj Općine određen je smještajem između Virovitice i Slatine te položajem uz važan podravski prometni pravac. Područjem Općine prolazi državna cesta D2, koja predstavlja važnu cestovnu poveznicu u širem regionalnom prostoru.

Cestovna povezanost naselja ocijenjena je dobrom, iako dio cestovne infrastrukture zahtijeva daljnje uređenje i rekonstrukciju. Potrebe se odnose i na poljske i šumske putove, autobusna stajališta, nogostupe i druge elemente lokalne prometne infrastrukture.

Cestovnu mrežu nadopunjuje željeznička infrastruktura. Područjem Općine prolaze regionalna željeznička pruga R202 Dalj – Osijek – Varaždin te lokalna pruga L205 Pčelić – Banova Jaruga. Postojeća cestovna i željeznička infrastruktura omogućuje povezanost sa širim područjem, dok unutar same Općine postoji prostor za daljnji razvoj održivih oblika mobilnosti.

Posebno je važna mogućnost nadogradnje postojeće prometne mreže sigurnim pješačkim i biciklističkim pravcima. Planirana biciklistička staza Suhopolje – Borova u tom smislu može predstavljati dio lokalne mreže održive mobilnosti i povezati naselja s postojećim biciklističkim, prirodnim, rekreacijskim i drugim sadržajima.

Komunalnu strukturu čine sustavi vodoopskrbe, odvodnje, gospodarenja otpadom, javne rasvjete i druga infrastruktura. Prema Provedbenom programu, na javnu vodovodnu mrežu priključeno je 4.371 stanovnika, odnosno približno 83 % stanovništva.

Za sustav odvodnje Prostornim planom predviđeno je povezivanje Suhopolja, Borove, Pčelića, Jugova Polja, Cabune, Naudovca, Orešca i Gaćišta u jedinstveni sustav odvodnje. Otpadne vode s navedenog područja planirane su za pročišćavanje na UPOV-u Suhopolje kapaciteta 9.900 ES, dok se za ostala naselja predviđa zasebno rješavanje odvodnje u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom.

Postojeći sustav gospodarenja otpadom nadopunjuju reciklažno dvorište i infrastruktura za odvojeno prikupljanje otpada. Uz svoju osnovnu komunalnu funkciju, navedena infrastruktura predstavlja dio postojeće osnove za daljnji razvoj kružnog gospodarenja resursima.

Prostorno-planski razvoj

Prostorni razvoj Općine usmjerava Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje i njegove izmjene i dopune. III. izmjene i dopune donesene su 2017. godine i sadrže detaljne pokazatelje namjene površina, građevinskih područja, infrastrukturnih sustava te uvjeta korištenja i zaštite prostora.

Prostorno-planski okvir tijekom vremena se prilagođava novim razvojnim potrebama. U okviru postupka V. izmjena i dopuna PPUO-a među razlozima izmjena navode se usklađivanje s planom više razine, preispitivanje i promjene građevinskih područja, promjene namjene površina, planiranje obnovljivih izvora energije, razvoj prometne i komunalne infrastrukture te digitalizacija prostornog plana.

Karta 3. Prostorno-planski prikaz Općine Suhopolje
Izvor: *Općina Suhopolje / Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje.*
Opis*: Kartografski prikaz prostorno-planskog uređenja područja Općine Suhopolje.*

Za Strategiju zelene urbane obnove navedeno je posebno važno jer pokazuje da prostorni razvoj Općine nije statičan. Strategija treba biti usklađena s važećim prostorno-planskim okvirom, ali istodobno može poslužiti kao stručna i strateška podloga za buduće prostorne odluke povezane s razvojem zelene infrastrukture, obnovom postojećih prostora i građevina, klimatskom otpornošću i održivim korištenjem zemljišta.

Glavna fizička i teritorijalna obilježja Općine pokazuju izrazitu raznolikost prostora: od središnjeg naselja s najvećom koncentracijom stanovništva, javnih funkcija i izgrađenih površina, preko mreže manjih naselja i poljoprivrednog prostora, do šuma, vodotoka, zaštićenih područja, ekološke mreže i kulturno-krajobraznih cjelina.

Takva struktura predstavlja istodobno ograničenje i razvojni potencijal. Prostorna disperziranost povećava zahtjeve za povezivanjem i dostupnošću sadržaja, dok velik udio otvorenih površina, postojeće prirodne i kulturne vrijednosti te relativno malen udio

izgrađenog prostora stvaraju dobru osnovu za razvoj funkcionalne mreže zelene infrastrukture.

U daljnjoj razradi Strategije navedena obilježja predstavljaju polazište za detaljniju analizu postojećih zelenih i otvorenih površina, njihove kvalitete i međusobne povezanosti, stanja građevinskog fonda te mogućnosti obnove i ponovne aktivacije prostora. Time se osnovna obilježja područja obuhvata neposredno povezuju sa sljedećom fazom Strategije – analizom ulaznih podataka i utvrđivanjem konkretnih prostornih mogućnosti za razvoj zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama.

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE

Analiza ulaznih podataka predstavlja osnovu za utvrđivanje postojećih prostornih obrazaca, razvojnih usmjerenja i financijskih mogućnosti Općine Suhopolje relevantnih za zelenu urbanu obnovu. Za potrebe Strategije analizirani su povijesni i prostorni razvoj područja, važeći i dostupni strateški i prostorno-planski dokumenti te proračunska struktura i planirana ulaganja Općine.

Za razliku od prethodnog poglavlja, kojim su prikazana osnovna obilježja područja obuhvata, cilj ove analize jest utvrditi na koji su način dosadašnji razvoj i postojeći planski okvir oblikovali prostor Općine te u kojoj mjeri postojeća razvojna i financijska usmjerenja predstavljaju osnovu za razvoj zelene infrastrukture, kružno gospodarenje prostorom i zgradama, klimatsku otpornost i kvalitetnije korištenje javnih prostora.

Analiza pokazuje da zelena urbana obnova u Suhopolju ne predstavlja potpuno novi razvojni smjer. U postojećim dokumentima i dosadašnjim ulaganjima već su prisutne aktivnosti povezane s uređenjem javnih i zelenih površina, obnovom postojećih građevina, održivom mobilnošću, energetskom učinkovitošću, zaštitom okoliša, gospodarenjem otpadom, kulturnom i prirodnom baštinom te razvojem komunalne infrastrukture. Zadaća Strategije jest postojeće aktivnosti povezati u cjelovitiji dugoročni sustav i usmjeriti buduća ulaganja prema zajedničkim ciljevima zelene urbane obnove.

6.1. Analiza povijesnog i prostornog razvoja Općine Suhopolje

Današnja prostorna struktura Općine Suhopolje rezultat je dugotrajnog međudjelovanja prirodnih obilježja, prometnog položaja, poljoprivrednog korištenja prostora, razvoja naselja te društvenih i gospodarskih funkcija. Razlike između nizinskog i brežuljkastog dijela Općine, raspored vodotoka, poljoprivrednih i šumskih površina te razvoj prometnih pravaca utjecali su na položaj i oblik naselja, način korištenja zemljišta i stvaranje današnje mreže izgrađenih i otvorenih prostora.

Povijesni razvoj Suhopolja osobito je povezan s vlastelinstvom obitelji Janković. Razdoblje upravljanja vlastelinstvom ostavilo je značajan trag u prostornoj organizaciji središnjeg naselja i njegovu identitetu. Posebno se to odnosi na kompleks Dvorca Janković i pripadajućeg perivoja, koji predstavljaju primjer povijesnog povezivanja arhitekture, hortikulturnog oblikovanja i šireg prostora naselja.

Krajem 18. i početkom 19. stoljeća prostor neposredno uz rezidenciju postupno je preoblikovan uklanjanjem dijela gospodarskih sadržaja i hortikulturnim uređenjem okoliša, pri čemu je sa sjeverne i južne strane oblikovan prostrani perivoj. Dvorac i park time su razvijani kao jedinstvena rezidencijalna i krajobrazna cjelina. Takav povijesni razvoj važan je za zelenu urbanu obnovu jer pokazuje da zelena struktura središta Suhopolja nije naknadni dodatak izgrađenom prostoru, već jedan od elemenata njegova povijesnog identiteta.

Perivoj je i danas jedan od najvažnijih elemenata zelene strukture naselja. Njegova vrijednost proizlazi iz istodobne prirodne, krajobrazne, kulturno-povijesne, društvene i prostorne funkcije. Obnovom Dvorca Janković posljednjih je godina ponovno aktivirana kulturna i

turistička funkcija kompleksa, dok planirana revitalizacija perivoja s pristupnom cestom predstavlja mogućnost ponovnog snažnijeg povezivanja obnovljene građevine s njezinim povijesnim zelenim okruženjem. Time se daljnji razvoj kompleksa može temeljiti na očuvanju njegove izvorne povezanosti izgrađene i zelene strukture, uz istodobno unapređenje javne, rekreacijske i turističke funkcije prostora.

Povijesna vrijednost područja nije ograničena na središte Suhopolja. Arheološka nalazišta i zone na području Pepelane, Pčelića, Zvonimirova i drugih naselja potvrđuju dug kontinuitet naseljenosti prostora. Sakralna baština, dvorci, tradicijske građevine i drugi elementi kulturnog krajolika dodatno svjedoče o razvoju mreže naselja i njihovih lokalnih identiteta.

Provedbeni program posebno upozorava i na postojanje sačuvanih tradicijskih seoskih kuća, pretežno skromnije veličine i oblikovanja, koje su nerijetko u zapuštenom ili ruševnom stanju i čija je budućnost neizvjesna. Za zelenu urbanu obnovu navedeno je relevantno jer se očuvanje identiteta naselja i kružno gospodarenje građevinskim fondom mogu povezati kroz obnovu i ponovno korištenje vrijednih postojećih građevina, kada je ono tehnički, funkcionalno i ekonomski opravdano.

Razvoj naselja tijekom vremena odvijao se u neposrednoj vezi s prometnom mrežom i poljoprivrednim prostorom. Prostorna struktura danas obuhvaća 22 naselja, među kojima Suhopolje ima ulogu glavnog lokalnog središta, dok ostala naselja tvore disperziranu mrežu različite veličine i stupnja izgrađenosti.

Analiza Prostornog plana pokazuje da građevinska područja zauzimaju relativno malen dio ukupnog teritorija Općine. Od ukupno 16.655 ha površine Općine, građevinska područja naselja obuhvaćaju 1.312 ha, odnosno 7,88 %, dok najveći dio prostora čine poljoprivredne i šumske površine. Prostorni razvoj Općine stoga se odvija unutar izrazito otvorenog krajobraza u kojem izgrađena područja predstavljaju manje cjeline povezane prometnim pravcima i okružene poljoprivrednim, šumskim, vodnim i drugim otvorenim površinama.

Takva prostorna struktura važna je za razumijevanje zelene infrastrukture na području Suhopolja. Za razliku od gusto izgrađenih urbanih područja, u kojima je jedan od glavnih izazova nedostatak zelenih površina, na području Općine Suhopolje ključan izazov predstavlja kvaliteta, funkcionalnost i međusobna povezanost postojećih otvorenih prostora s naseljima i javnim sadržajima. Poljoprivredne, šumske i vodne površine, parkovi, drvoredi, javne zelene površine i drugi vegetacijski elementi mogu tvoriti širi sustav zelene infrastrukture samo ako se njihova prostorna i ekološka uloga sagledava povezano.

Analiza stupnja izgrađenosti građevinskih područja pokazuje i razlike između središnjeg naselja i ostalih naselja. Suhopolje raspolaže najvećim građevinskim područjem i većim udjelom neizgrađenih površina unutar njega, dok su građevinska područja brojnih manjih naselja u visokom stupnju izgrađena. Takav obrazac upućuje na potrebu različitog pristupa prostornom razvoju pojedinih naselja.

Za zelenu urbanu obnovu posebno je važno da se budući razvoj ne temelji isključivo na širenju građevinskih područja. Obnova i aktiviranje postojećih prostora i građevina, unaprjeđenje postojećih javnih površina te korištenje neizgrađenih dijelova građevinskih

područja na prostorno racionalan način mogu smanjiti pritisak na poljoprivredno i prirodno zemljište. Takav pristup ujedno odgovara načelima kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, kojima se prednost daje učinkovitijem korištenju postojećih prostornih i građevinskih resursa.

Povijesni razvoj komunalne i društvene infrastrukture također je oblikovao današnju strukturu naselja. Škole, vrtić, društveni domovi, sportski sadržaji, sakralni objekti, groblja i drugi javni sadržaji predstavljaju lokalna mjesta okupljanja i važna funkcionalna središta pojedinih naselja. Njihovi vanjski prostori, pristupni pravci i međusobne veze predstavljaju potencijalne točke razvoja lokalne zelene infrastrukture. U disperziranoj strukturi naselja Općine upravo takve manje lokalne točke mogu imati važnu ulogu u osiguravanju dostupnosti kvalitetnih javnih i zelenih prostora stanovništvu izvan središnjeg naselja.

Dosadašnja ulaganja pokazuju i postupnu promjenu odnosa prema prostoru. Uz tradicionalna infrastrukturna ulaganja u ceste, komunalne sustave i javne građevine, sve su prisutnija ulaganja u energetsku obnovu, biciklističku infrastrukturu, hortikulturno uređenje, odvojeno prikupljanje otpada, edukaciju o održivom razvoju i zaštitu okoliša.

Projekt „Sinergija tradicije i baštine za održivu zelenu budućnost“, kojim su među ostalim posađena dva drvoreda i uređena vanjska zelena učionica, primjer je postupnog uključivanja zelene infrastrukture u razvoj javnih i obrazovnih prostora. Obnova Dvorca Janković primjer je aktiviranja postojećeg građevinskog i kulturnog resursa, dok reciklažno dvorište i sustav odvojenog prikupljanja otpada predstavljaju razvoj infrastrukture povezane s učinkovitijim korištenjem resursa.

Istodobno, postojeće razvojne namjere Općine pokazuju širenje interesa sa samog uređenja izgrađenih prostora prema povezivanju naselja s prirodnim i krajobraznim resursima. To je osobito vidljivo kod planirane revitalizacije jezera „Berek“ u Orešcu i promatračnice za ptice u Levinovcu, kojima se postojeće prirodne i krajobrazne vrijednosti nastoje povezati s rekreacijskim, edukativnim i društvenim funkcijama.

Za promatračnicu za ptice u Levinovcu izrađeno je idejno rješenje, zbog čega ovaj zahvat predstavlja razrađeniju projektnu osnovu od same početne razvojne ideje. Prema dostavljenom idejnom rješenju, zahvat je koncipiran kao građevina javne i društvene namjene koja objedinjuje promatračnicu za ptice i prateću građevinu. U pratećem dijelu predviđeni su recepcija, konferencijska dvorana, ured, čajna kuhinja, spremište i sanitarni prostori, dok je promatrački toranj oblikovan kao prepoznatljiv vertikalni element kompleksa.

Idejno rješenje neposredno se oslanja na krajobrazne značajke Levinovca. Lokacija je u dokumentaciji opisana kao prostor na približno 206 m nadmorske visine, s kojeg se pružaju vizure prema Bilogori, a posebno se ističe bogatstvo ptičjih vrsta na tom području. U dokumentaciji se, među ostalim, navode vrste vezane uz šume, livade, otvorene površine i rubna staništa. Time projekt dobiva potencijal koji nadilazi samu funkciju promatranja ptica te omogućuje razvoj edukacijskih i interpretacijskih sadržaja povezanih s prirodnim vrijednostima i krajobrazom područja.

U kontekstu zelene urbane obnove značaj projekta u Levinovcu proizlazi upravo iz mogućnosti povezivanja prirodnog prostora, krajobraza, edukacije, rekreacije i boravka na otvorenom. Buduća razrada zahvata pritom treba polaziti od očuvanja prirodnih i krajobraznih obilježja lokacije koja predstavljaju osnovu njegova sadržaja i atraktivnosti.

Povijesni i prostorni razvoj stoga pokazuje prijelaz od pretežno sektorskog razvoja pojedinačnih funkcija prema potrebi njihova snažnijeg povezivanja. Za buduću zelenu urbanu obnovu posebno je značajno povezivanje središnjih i lokalnih javnih prostora, postojećih parkovnih i prirodnih površina, vodnih prostora, javnih građevina, kulturne baštine te pješačkih i biciklističkih pravaca.

Pet inicijalno identificiranih projekata Općine uklapa se upravo u takav razvojni kontinuitet, ali svaki odgovara na drugačije prostorno obilježje područja. Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom povezuje kulturnu baštinu i povijesnu zelenu strukturu; vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda odnosi se na unapređenje središnjeg javnog prostora i povećanje zelenila unutar izgrađenog područja; biciklistička staza Suhopolje – Borova usmjerena je na održivu mobilnost i povezivanje naselja; revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu na postojeći vodni i krajobrazni prostor; dok promatračnica za ptice u Levinovcu povezuje prirodne i krajobrazne vrijednosti s edukacijskim, rekreacijskim i društvenim sadržajima.

Promatrani zajedno, navedeni projekti obuhvaćaju različite sastavnice buduće zelene infrastrukture Općine – od urbanog zelenila i javnih prostora, preko održive mobilnosti i povijesnog perivoja, do vodnih površina i prirodnog krajobraza izvan središnjeg naselja. Time se potvrđuje da se zelena urbana obnova Suhopolja ne treba prostorno ograničiti samo na naselje Suhopolje, već je treba razvijati kao mrežu međusobno povezanih prostora i funkcija na području cijele Općine.

Pritom je važno uzeti u obzir različit stupanj pripremljenosti pojedinih zahvata. Za promatračnicu za ptice postoji idejno rješenje, dok se ostali navedeni projekti u ovoj fazi Strategije razmatraju kao razvojne namjere Općine, osim u dijelu u kojem su dodatno razrađeni drugom raspoloživom dokumentacijom. Njihova identifikacija u Strategiji stoga ne određuje konačan tehnički obuhvat zahvata, već stvara stratešku osnovu za njihovu daljnju razradu, provjeru prostornih i drugih uvjeta te pripremu projektne dokumentacije.

Analiza povijesnog i prostornog razvoja stoga upućuje na potrebu očuvanja kontinuiteta prostora, ali ne i na njegovo konzerviranje bez razvoja. Zelena urbana obnova treba omogućiti suvremene funkcije i odgovoriti na klimatske, društvene i gospodarske potrebe, uz očuvanje vrijednih prostornih struktura, racionalno korištenje zemljišta i građevina te jačanje prepoznatljivosti pojedinih naselja. Povijesni perivoj, postojeći javni prostori, prirodne i vodne cjeline, kulturna baština, mreža naselja i postojeći građevinski fond pritom predstavljaju resurse na kojima se može graditi budući sustav zelene urbane obnove Općine Suhopolje.

6.2. Analiza strateških i prostorno-planskih dokumenata

Strateški i prostorno-planski dokumenti Općine Suhopolje predstavljaju ključnu ulaznu osnovu za utvrđivanje postojećih razvojnih smjerova, planirane namjene prostora i mogućnosti provedbe zelene urbane obnove.

Analiza pokazuje da elementi relevantni za zelenu urbanu obnovu već postoje u lokalnom strateškom i prostorno-planskom okviru, iako nisu objedinjeni u jednom dokumentu niti su svi prethodno promatrani kao dijelovi jedinstvenog sustava zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Upravo je njihovo povezivanje jedna od osnovnih funkcija ove Strategije.

Provedbeni program Općine Suhopolje 2025.–2029.

Temeljni kratkoročni akt strateškog planiranja Općine predstavlja Provedbeni program Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. godine. Dokument razvoj Općine usmjerava prema gospodarskom razvoju i povećanju kvalitete života, uz planirana ulaganja u prometnu infrastrukturu, poduzetničke zone, sanaciju zgrada društvene namjene, demografske mjere, turizam i druge lokalne sadržaje.

Vizija Provedbenog programa definira Suhopolje kao mjesto razvijenog gospodarstva u kojem stanovništvo može ispuniti svoje egzistencijalne i društvene potrebe te uživati u zaštićenom okolišu i tradiciji zajednice. Takvo razvojno usmjerenje neposredno je kompatibilno s integriranim pristupom zelene urbane obnove, koji istodobno povezuje kvalitetu života, gospodarski razvoj, okoliš i prostorni identitet.

Provedbeni program povezan je s Planom razvoja Virovitičko-podravske županije do 2027. godine, unutar kojeg je posebno relevantan Prioritet 3. „Zelena tranzicija i kvalitetno upravljanje prostorom i okolišem“, s posebnim ciljevima unapređenja prostornog planiranja, upravljanja prostorom i zaštite okoliša te unapređenja infrastrukturnih sustava. Na lokalnoj razini Provedbeni program utvrđuje tri prioriteta djelovanja: učinkovitu javnu upravu, konkurentno i inovativno gospodarstvo i komunalnu infrastrukturu te poboljšanje kvalitete života.

Posebno je značajna mjera komunalnog gospodarstva, koja obuhvaća izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture, razvoj komunalnih infrastrukturnih sustava, unapređenje energetske infrastrukture te razvoj održivog sustava vodoopskrbe i odvodnje. Kao očekivani rezultati navode se izgrađeni i obnovljeni nogostupi, pješačke staze i nerazvrstane ceste, modernizirana javna rasvjeta, uređene i održavane javne površine, uključujući zelene površine, igrališta i platoe, te povećanje prometne sigurnosti i dostupnosti infrastrukture.

Za Strategiju zelene urbane obnove navedeno predstavlja jasnu programsku osnovu. Strategija te aktivnosti može nadograditi kriterijima kvalitete zelene infrastrukture, klimatske otpornosti, dostupnosti, povezivanja zelenih površina i primjene rješenja temeljenih na prirodi.

Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje

Prostorni plan uređenja Općine predstavlja temeljni dokument kojim se određuju organizacija, namjena i uvjeti korištenja prostora. Njegova analiza posebno je važna jer projekti zelene urbane obnove moraju biti prostorno usklađeni s važećim planskim okvirom.

III. izmjene i dopune PPUO-a sadrže detaljne pokazatelje o građevinskim područjima, poljoprivrednim, šumskim i vodnim površinama, infrastrukturnim sustavima te posebno vrijednim i osjetljivim područjima. Plan obuhvaća i zasebne kartografske prikaze korištenja i namjene površina, infrastrukturnih sustava te uvjeta korištenja, uređenja i zaštite prostora.

Analiza namjene površina potvrđuje izrazitu dominaciju poljoprivrednog i šumskog prostora, dok građevinska područja čine manje od desetine ukupnog teritorija. Takva struktura zahtijeva racionalno upravljanje građevinskim zemljištem i očuvanje vrijednih otvorenih prostora.

Prostorni plan daje osnovu i za razvoj infrastrukturnih sustava, uključujući vodoopskrbu, odvodnju, uređenje vodotoka i voda te melioracijsku odvodnju. Upravljanje vodama posebno je relevantno za zelenu urbanu obnovu zbog mogućnosti povezivanja klasične infrastrukture s rješenjima temeljenima na prirodi, povećanjem propusnosti površina i upravljanjem oborinskim vodama.

Važno je pritom uzeti u obzir da se prostorno-planski okvir mijenja. U postupku V. izmjena i dopuna PPUO-a preispituju se građevinska područja i namjena površina te pitanja obnovljivih izvora energije, prometne i komunalne infrastrukture i digitalizacije prostornog plana. Strategija stoga ne zamjenjuje prostorni plan niti unaprijed utvrđuje mogućnost gradnje pojedinog zahvata, već predstavlja stratešku podlogu čije je projektne prijedloge prije provedbe potrebno uskladiti s tada važećom prostorno-planskom dokumentacijom.

Zaštita prirode i ekološka mreža

Dokumentacija povezana s novijim izmjenama Prostornog plana dodatno potvrđuje važnost prirodnih vrijednosti u prostornom razvoju Općine. Područje Općine obuhvaća dijelove ekološke mreže Natura 2000 i Regionalnog parka Mura – Drava, dok su na pojedinim lokacijama evidentirane vrijedne vrste i staništa.

Za Strategiju to znači da razvoj zelene infrastrukture nije usmjeren samo na stvaranje novih zelenih površina. Jednako važnu ulogu imaju očuvanje postojeće prirodne infrastrukture, sprječavanje fragmentacije staništa, očuvanje ekoloških veza i prilagođavanje budućih intervencija osjetljivosti pojedinih prostora.

Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama 2026.–2035.

Za kružno gospodarenje prostorom i zgradama posebno je relevantna Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama u vlasništvu Općine Suhopolje za razdoblje 2026.–2035.

Dokument kao važnu pretpostavku učinkovitog upravljanja prepoznaje uspostavu sveobuhvatne kvantitativne i kvalitativne evidencije imovine kojom Općina upravlja te uređivanje imovinskopravnih odnosa.

Strategija upravljanja imovinom polazi od potrebe racionalnog i učinkovitog korištenja nekretnina, pri čemu nekretnine potrebne Općini trebaju biti stavljene u funkciju njezina učinkovitijeg djelovanja. Dokument naglašava potrebu kontinuiranog ažuriranja popisa nekretnina, utvrđivanja njihova stanja i procjene vrijednosti.

Za zelenu urbanu obnovu navedeno je izravno povezano s kružnim gospodarenjem građevinskim fondom. Prije planiranja nove izgradnje potrebno je poznavati postojeći fond, njegovu iskorištenost, stanje i mogućnosti obnove ili prenamjene. Strategija upravljanja imovinom također izrijekom prepoznaje parkove i zelene površine kao važnu infrastrukturu za rekreaciju, opuštanje i zaštitu okoliša te navodi sadnju drveća, uređenje travnjaka i izgradnju staza među relevantnim vrstama ulaganja.

Ostali relevantni lokalni dokumenti i provedene aktivnosti

Analizu nadopunjuju dokumenti i aktivnosti povezani s gospodarenjem otpadom, energetskom obnovom, zaštitom okoliša i održivim razvojem. Prethodno provedena izgradnja reciklažnog dvorišta i nabava spremnika za odvojeno prikupljanje otpada potvrđuju razvoj infrastrukture za odvojeno prikupljanje, dok projekt „Sinergija tradicije i baštine za održivu zelenu budućnost“ potvrđuje iskustvo u ozelenjivanju i uključivanju lokalne zajednice.

Analizirani dokumenti zajedno pokazuju da Općina već raspolaže nizom sektorskih politika i aktivnosti relevantnih za zelenu urbanu obnovu. Međutim, one su raspoređene između prostornog planiranja, komunalnog gospodarstva, upravljanja imovinom, zaštite okoliša, turizma, prometa, kulture i društvenih djelatnosti.

Upravo je u tome dodana vrijednost Strategije zelene urbane obnove: postojeća sektorska usmjerenja povezuju se u zajednički prostorni koncept u kojem zelena infrastruktura, kružno gospodarenje prostorom i zgradama, klimatska otpornost, održiva mobilnost, prirodna i kulturna baština te kvaliteta javnog prostora postaju međusobno povezani elementi razvoja.

6.3. Analiza proračuna Općine Suhopolje

Analiza proračuna Općine Suhopolje provedena je s ciljem sagledavanja financijskih i investicijskih kretanja relevantnih za zelenu urbanu obnovu. Pri tome se 2025. godina promatra kao prethodno razdoblje u kojem je pokrenut i planiran niz razvojnih ulaganja, dok se 2026. godina analizira kroz podatke o izvršenju proračuna u prvom polugodištu te kroz aktualni proračunski okvir utvrđen II. izmjenama i dopunama Proračuna. Projekcije za 2027. i 2028. godinu omogućuju sagledavanje nastavka financiranja razvojnih aktivnosti u višegodišnjem razdoblju.

Takav vremenski pristup važan je jer pojedinačna proračunska godina ne daje potpunu sliku razvojnog kapaciteta Općine. Projekti zelene infrastrukture, obnove javnih zgrada, prometne i komunalne infrastrukture te uređenja javnih prostora u pravilu se pripremaju i provode tijekom više proračunskih razdoblja, a njihova realizacija često ovisi o kombiniranju vlastitih sredstava Općine s nacionalnim, europskim i drugim izvorima financiranja.

U 2025. godini proračun Općine Suhopolje planiran je u ukupnom iznosu od 6.449.150,72 EUR. Prihodi poslovanja planirani su u iznosu od 4.379.565,08 EUR, pri čemu su pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna planirane u iznosu od 3.112.435,08 EUR. Već takva struktura pokazuje značaj vanjskih izvora za financiranje općinskih aktivnosti i investicija. Kapitalne pomoći iz državnog proračuna bile su planirane, među ostalim, za izgradnju platoa na području Općine, projekt „Pametna i digitalna općina – SMART BIKE I GIS“, izradu planova te energetsku obnovu Hrvatskog doma u Suhopolju.

Proračun za 2025. pritom nije bio usmjeren samo na redovno funkcioniranje Općine. Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine planirani su u iznosu od 2.074.017,72 EUR, a dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini u iznosu od 1.091.900,00 EUR. Planirana kapitalna ulaganja obuhvaćala su modernizaciju cesta i nogostupa, uređenje društvenih domova i parkirališta, modernizaciju LED javne rasvjete, izgradnju solarne elektrane na zgradi Dječjeg vrtića Suhopolje, dovršetak Kuće meda u Cabuni, sustav navodnjavanja sportskih terena, opremanje dječjih igrališta i hortikulturno uređenje. Dodatna ulaganja odnosila su se na Hrvatski dom u Suhopolju, Sportski centar Borova, dom u Budanici, dom Mjesnog odbora Zvonimirovo te objekte na mjesnim grobljima.

Navedena struktura ulaganja važna je za zelenu urbanu obnovu jer pokazuje da se dio investicijskog ciklusa već prije donošenja ove Strategije usmjeravao prema postojećem građevinskom fondu, energetskoj učinkovitosti, javnim prostorima, prometnoj infrastrukturi, sportskim i društvenim sadržajima te zelenim elementima prostora. Drugim riječima, Strategija ne polazi od situacije u kojoj takva ulaganja ne postoje, nego treba postojeće aktivnosti povezati u cjelovitiji razvojni okvir.

Posebno je značajan primjer Hrvatskog doma u Suhopolju, u kojem se nalazi i Općina Suhopolje. Provedbenim programom 2025.–2029. navodi se odobren projekt „Energetska obnova zgrade općine Suhopolje“ ukupne vrijednosti 697.856,97 EUR, od čega 470.458,20 EUR čine odobrena bespovratna sredstva. U istom dokumentu istaknuto je i kontinuirano ulaganje Općine u uređenje i adaptaciju društvenih domova na njezinu području. Time se može utvrditi kontinuitet ulaganja u produljenje uporabnog vijeka postojećih javnih građevina, što predstavlja neposrednu poveznicu s modelom kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Proračunska ulaganja relevantna za zelenu urbanu obnovu nisu koncentrirana unutar jednog programa. Program komunalne infrastrukture obuhvaća održavanje i izgradnju infrastrukture, cesta i drugih javnih površina, javne rasvjete, parkirališta te uređenje i rekonstrukciju domova. Program zaštite prirode i okoliša za 2025. godinu planiran je u iznosu od 78.600,00 EUR i obuhvaća aktivnosti povezane sa zbrinjavanjem otpada i očuvanjem okoliša. Istodobno se ulaganja relevantna za kvalitetu prostora nalaze i unutar programa sporta, turizma, odgoja i obrazovanja te drugih područja.

To je važan nalaz za buduću provedbu Strategije: zelena urbana obnova ne može se promatrati kao zasebna proračunska aktivnost. Ona se financijski ostvaruje povezivanjem ulaganja u javne površine, komunalnu infrastrukturu, održivu mobilnost, javne građevine, energetsku učinkovitost, okoliš, sport, rekreaciju, turizam i druge lokalne funkcije.

Investicijska aktivnost tijekom 2026. godine

Podaci o izvršenju proračuna u 2026. godini omogućuju procjenu u kojoj su se mjeri prethodno planirana razvojna usmjerenja nastavila i u tekućem razdoblju.

U prvih šest mjeseci 2026. godine Općina Suhopolje ostvarila je 2.251.027,32 EUR prihoda poslovanja, dok su rashodi poslovanja iznosili 1.771.781,12 EUR. Međutim, za procjenu investicijske aktivnosti posebno su važni rashodi za nabavu nefinancijske imovine, koji su u prvom polugodištu 2026. iznosili 1.735.263,66 EUR. U usporedivom razdoblju prethodne godine iznosili su 561.027,06 EUR, što predstavlja povećanje od 209,3 %.

Takav rast pokazuje izrazito intenziviranje kapitalnih ulaganja tijekom 2026. godine. Od ukupnih rashoda za nabavu nefinancijske imovine 1.125.278,91 EUR odnosilo se na nabavu proizvedene dugotrajne imovine, pri čemu dokumentacija posebno navodi ulaganja u građevinske objekte kroz energetsku obnovu te u opremu kroz modernizaciju LED rasvjete. Dodatnih 609.984,75 EUR odnosilo se na dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini.

Investicijski intenzitet vidljiv je i iz odnosa prema prethodnoj godini. U prvom polugodištu 2025. za nabavu nefinancijske imovine bilo je realizirano 561.027,06 EUR, dok je u istom razdoblju 2026. realizirano više od tri puta toliko. To pokazuje da razvojna ulaganja identificirana u prethodnom proračunskom razdoblju nisu ostala samo na razini planiranja, nego se tijekom 2026. nastavio snažan investicijski ciklus.

Važan je i način njegova financiranja. U prvom polugodištu 2026. ostvareno je 1.403.282,51 EUR pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna. Istodobno je ostvareno 730.718,75 EUR primitaka od zaduživanja, a raspoloživa proračunska dokumentacija navodi korištenje kreditnih sredstava za modernizaciju LED rasvjete.

Financijska struktura stoga pokazuje da Općina veće kapitalne zahvate realizira kombiniranjem različitih izvora. Takav model bit će relevantan i za provedbu projekata utvrđenih ovom Strategijom, jer opseg planiranih intervencija u zelenu infrastrukturu, javne prostore, održivu mobilnost i revitalizaciju postojećih prostornih resursa nadilazi mogućnost njihova istodobnog financiranja isključivo iz izvornih proračunskih prihoda.

U 2026. godini vidljiva je i suradnja s drugim razinama javne vlasti. U prvom polugodištu Virovitičko-podravskoj županiji preneseno je 282.971,90 EUR kapitalnih pomoći za sufinanciranje izgradnje sportske dvorane. Iako se ne radi izravno o projektu zelene urbane obnove, primjer pokazuje iskustvo Općine u sudjelovanju u financiranju većih infrastrukturnih zahvata koji se provode u suradnji s drugim javnim tijelima.

Uz podatke o izvršenju proračuna, za sagledavanje aktualnog investicijskog okvira važne su i II. izmjene i dopune Proračuna Općine Suhopolje za 2026. godinu. Njima su tijekom godine prilagođeni planirani prihodi, rashodi i razvojne aktivnosti, pa aktualni proračunski okvir daje potpuniju sliku nastavka investicijskog ciklusa od samih podataka o polugodišnjem izvršenju.

Za ciljeve zelene urbane obnove posebno je relevantan Program komunalne infrastrukture, koji prema izmijenjenom proračunskom okviru za 2026. godinu iznosi 1.864.113,55 EUR.

Program obuhvaća održavanje i izgradnju objekata komunalne infrastrukture, cesta i drugih javnih površina, izradu projekata i troškovnika, rekonstrukcije i investicijsko održavanje te druge aktivnosti povezane s kvalitetom i funkcionalnošću javnog prostora. Navedeno je značajno jer upravo kroz takav program Općina raspolaže postojećim provedbenim i proračunskim mehanizmom unutar kojega se pripremaju i provode različita ulaganja relevantna za buduću zelenu urbanu obnovu.

U izmijenjenom proračunskom okviru za 2026. godinu Program zaštite prirode i okoliša planiran je u iznosu od 94.600,00 EUR. Program obuhvaća aktivnosti povezane s održavanjem smetlišta i zelenih površina te zaštitom okoliša. U odnosu na plan za 2025. godinu vidljivo je povećanje financijskog okvira ovog programa, čime se potvrđuje kontinuitet izdvajanja sredstava za okolišne i zelene funkcije prostora.

Posebno je značajno da aktualni proračunski okvir ne obuhvaća samo izvođenje radova, nego i pripremne aktivnosti poput izrade projekata i troškovnika. Za provedbu zelene urbane obnove sposobnost financiranja pripreme projekata jednako je važna kao i sposobnost financiranja njihove kasnije realizacije, osobito imajući u vidu da se projekti identificirani ovom Strategijom nalaze u različitim fazama pripremljenosti.

Razvojni smjer i proračunske projekcije za 2027. i 2028. godinu

Proračunsko planiranje Općine ne završava pojedinačnom godišnjom odlukom. II. izmjene i dopune Proračuna za 2026. godinu sagledavaju se zajedno s projekcijama za 2027. i 2028. godinu, čime je uspostavljen aktualni višegodišnji financijski okvir relevantan za razdoblje pripreme i početka provedbe projekata obuhvaćenih ovom Strategijom. U kontekstu Strategije navedene projekcije potrebno je promatrati zajedno s razvojnim prioritetima utvrđenima Provedbenim programom Općine Suhopolje 2025.–2029., koji dodatno određuje srednjoročni razvojni okvir Općine.

Višegodišnje planiranje posebno je važno za zelenu urbanu obnovu jer pojedini projekti prolaze kroz više uzastopnih faza – od utvrđivanja prostornog obuhvata i rješavanja imovinskopravnih pitanja, preko izrade potrebne projektno-tehničke dokumentacije i troškovnika, do osiguranja izvora financiranja i same realizacije. Stoga se razvoj projekata identificiranih ovom Strategijom mora promatrati kao proces koji se odvija kroz više proračunskih godina, ovisno o stupnju njihove pripremljenosti i dostupnosti odgovarajućih izvora financiranja.

Dosadašnji podaci pokazuju da razvojni smjer Općine nije usmjeren samo prema izgradnji novih kapaciteta. Značajan dio aktivnosti odnosi se na održavanje, rekonstrukciju, energetsku obnovu i funkcionalno unaprjeđenje postojećih javnih objekata i infrastrukture. To je posebno važno za kružno gospodarenje prostorom i zgradama, prema kojem se postojeći prostorni i građevinski resursi nastoje održavati u funkciji i prilagođavati novim potrebama prije stvaranja novih kapaciteta.

Istodobno su prisutna ulaganja u energetsku tranziciju. Energetska obnova Hrvatskog doma, solarna elektrana na zgradi Dječjeg vrtića i modernizacija LED javne rasvjete predstavljaju različite oblike smanjenja energetskih potreba i povećanja učinkovitosti javne infrastrukture.

U kontekstu zelene urbane obnove takva ulaganja potrebno je nastaviti povezivati s klimatskom prilagodbom samih građevina i njihovih okolnih prostora.

Prometna ulaganja također imaju potencijal za snažnije povezivanje s ciljevima Strategije. Dosadašnja ulaganja u ceste i nogostupe prvenstveno su infrastrukturnog karaktera, ali buduće rekonstrukcije stvaraju mogućnost integriranja sigurnih pješačkih i biciklističkih pravaca, drvoreda, zelenih pojaseva, propusnih površina i rješenja za upravljanje oborinskim vodama. Na taj način jedna kapitalna investicija može istodobno doprinositi mobilnosti, klimatskoj otpornosti, kvaliteti javnog prostora i zelenoj infrastrukturi.

Slično vrijedi za ulaganja u javne i društvene objekte. Kontinuirano uređenje društvenih domova, sportskih objekata i drugih postojećih građevina predstavlja priliku da se buduća ulaganja, osim funkcionalne obnove, povezuju s energetskom učinkovitošću, ozelenjivanjem okolnog prostora, pristupačnošću i višefunkcionalnim korištenjem.

Financijski kapacitet i implikacije za zelenu urbanu obnovu

Promatrano razdoblje pokazuje da Općina Suhopolje ima aktivan investicijski ciklus, ali i da je njegova dinamika snažno povezana s dostupnošću vanjskih izvora financiranja. Već je u proračunu za 2025. planirano više od 3,1 milijun EUR pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna, dok je u samo prvih šest mjeseci 2026. po istoj osnovi ostvareno više od 1,4 milijuna EUR.

Takva struktura ne predstavlja sama po sebi ograničenje, nego obilježje modela financiranja većih lokalnih razvojnih projekata. Međutim, ona povećava važnost pravodobne pripreme projektnih ideja, projektno-tehničke dokumentacije, imovinskopravnih preduvjeta i njihove usklađenosti sa strateškim i prostorno-planskim dokumentima. Projekti koji nisu dovoljno pripremljeni teže mogu iskoristiti mogućnosti financiranja u trenutku otvaranja odgovarajućih izvora.

Za provedbu Strategije pritom nije relevantna samo sposobnost financiranja građevinskih radova, nego i sposobnost financiranja pripremnih aktivnosti. Izmijenjeni Program komunalne infrastrukture za 2026. među aktivnostima obuhvaća i izradu projekata i troškovnika, što pokazuje da priprema projektne dokumentacije predstavlja sastavni dio proračunskog i investicijskog ciklusa Općine. To je posebno važno za projekte zelene urbane obnove koji se trenutačno nalaze u različitim fazama pripremljenosti.

U narednom razdoblju bit će stoga potrebno postupno osiguravati sredstva za izradu potrebnih stručnih podloga, projektno-tehničke dokumentacije, troškovnika i ostale dokumentacije, ovisno o vrsti i stupnju pripremljenosti pojedinog zahvata. Takva ulaganja predstavljaju preduvjet za preciznije utvrđivanje investicijskih vrijednosti, ispunjavanje uvjeta budućih izvora financiranja i pravodobnu pripremu projekata za provedbu.

Upravo u tome Strategija zelene urbane obnove ima dodatnu funkciju. Ona ne predstavlja izvor financiranja niti unaprijed određuje iz kojeg će se programa pojedini projekt financirati, nego uspostavlja stratešku osnovu za povezivanje budućih ulaganja u zelenu infrastrukturu,

kružno gospodarenje prostorom i zgradama, održivu mobilnost, klimatsku otpornost te kvalitetu javnih prostora.

Pet projekata koje je Općina inicijalno identificirala – vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i drvoredom, biciklistička staza Suhopolje – Borova, Promatračnica za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu – treba promatrati upravo u tom kontekstu. Oni se nalaze u različitim fazama pripremljenosti te njihovo uključivanje u Strategiju ne prejudicira konačni tehnički obuhvat, vrijednost ulaganja ili budući izvor financiranja.

Uz inicijalno identificiranih pet projekata, tijekom izrade Strategije kao dodatni razvojni potencijal uključen je Centar kulture Suhopolje na k.č.br. 1348/1 k.o. Suhopolje, za koji je izrađeno idejno rješenje. Njegova daljnja priprema također zahtijeva povezivanje projektno-tehničke razrade s budućim proračunskim planiranjem i mogućnostima vanjskog financiranja.

Analiza dosadašnjeg proračunskog i investicijskog ciklusa pokazuje da za dio planiranih intervencija već postoje iskustva i obrasci provedbe na koje se Općina može osloniti. Ulaganja u hortikulturno uređenje i javne površine stvaraju iskustvo relevantno za uređenje trga i revitalizaciju zelenih prostora; ulaganja u ceste i nogostupe relevantna su za razvoj održive mobilnosti; obnova postojećih javnih građevina pokazuje iskustvo u aktiviranju i unaprjeđenju postojećeg građevinskog fonda; dok projekt SMART BIKE I GIS ukazuje na mogućnost povezivanja prostornog razvoja, mobilnosti i digitalnih rješenja.

Promatrano iz perspektive projekata identificiranih Strategijom, postojeći proračunski programi i dosadašnja ulaganja pokazuju više područja mogućeg povezivanja. Program komunalne infrastrukture relevantan je za buduće uređenje trga, prometne i javne površine te razvoj biciklističke infrastrukture; program zaštite prirode i okoliša stvara okvir za aktivnosti povezane sa zelenim površinama i okolišem; ulaganja u postojeće javne i društvene građevine relevantna su za kružno gospodarenje građevinskim fondom; dok dosadašnja ulaganja u kulturnu, sportsku i turističku infrastrukturu predstavljaju iskustvo relevantno za daljnji razvoj javnih, kulturnih, rekreacijskih i turističkih sadržaja.

Navedeno ne znači da su za projekte identificirane ovom Strategijom sredstva već osigurana u postojećem proračunu, već pokazuje da se njihova buduća priprema i provedba mogu povezivati s postojećim sustavom lokalnog programskog i financijskog planiranja.

Istodobno, Strategija treba napraviti razvojni iskorak u odnosu na dosadašnju praksu. Analizirani proračuni pokazuju velik broj pojedinačnih ulaganja relevantnih za kvalitetu prostora, ali su ona raspoređena kroz različite programe i sektore. Buduća zelena urbana obnova stoga treba biti usmjerena prema njihovoj većoj prostornoj i funkcionalnoj integraciji.

To znači da se, primjerice, rekonstrukcija javne površine ne treba promatrati samo kao građevinski zahvat, nego kao mogućnost istodobnog povećanja zelenila, zasjenjenja, propusnosti tla, sigurnosti pješaka i biciklista te kvalitete boravka. Obnova javne zgrade može se povezati s energetskom učinkovitošću, obnovljivim izvorima energije,

pristupačnošću i uređenjem njezina okoliša, dok revitalizacija postojećeg parka ili vodne površine može istodobno ostvarivati krajobraznu, ekološku, rekreacijsku, turističku i klimatsku funkciju.

Analiza proračunskog i investicijskog razdoblja od 2025. godine, izvršenja u prvom polugodištu 2026., aktualnog izmijenjenog proračunskog okvira za 2026. te projekcija za 2027. i 2028. godinu pokazuje kontinuitet investicijske aktivnosti Općine Suhopolje, uz izraženo korištenje vanjskih izvora financiranja i značajan udio ulaganja u infrastrukturu i postojeći građevinski fond. Posebno snažan rast kapitalnih rashoda tijekom prvog polugodišta 2026. potvrđuje iskustvo Općine u provedbi investicijskih projekata, dok struktura financiranja istodobno pokazuje potrebu za kontinuiranom pripremom projekata za buduće nacionalne, europske i druge dostupne izvore financiranja.

Strategija zelene urbane obnove treba taj postojeći investicijski kapacitet usmjeriti prema integriranom modelu razvoja u kojem se pojedinačna ulaganja međusobno povezuju prema njihovoj prostornoj funkciji i doprinosu zelenoj infrastrukturi, kružnom gospodarenju prostorom i zgradama, održivoj mobilnosti, energetskoj učinkovitosti, zaštiti okoliša i klimatskoj otpornosti. Time se postojeća investicijska aktivnost ne zamjenjuje novim paralelnim sustavom, nego se nadograđuje strateškim okvirom koji omogućuje da buduća ulaganja stvaraju veću i dugoročniju vrijednost za prostor i stanovnike svih naselja Općine Suhopolje.

6.4. Analiza javnog mnijenja

Uključivanje lokalne zajednice predstavlja važan dio procesa izrade Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje, s obzirom na to da se planirane aktivnosti i budući projekti neposredno odnose na kvalitetu javnih i zelenih prostora, mogućnosti kretanja, boravka i rekreacije te ukupnu kvalitetu životnog okruženja stanovništva.

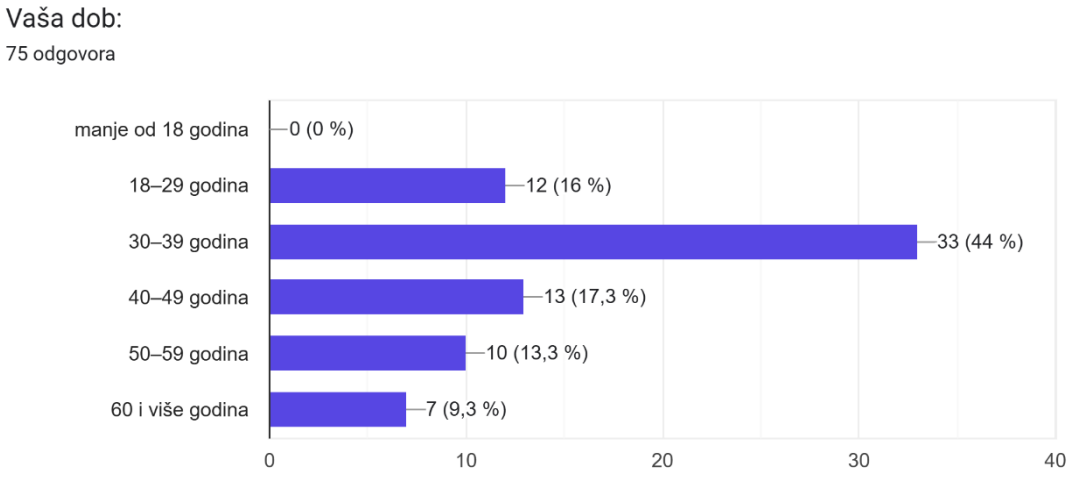
Radi uključivanja stanovništva u proces strateškog planiranja provedeno je anketno ispitivanje građana kojim su prikupljeni stavovi o postojećem stanju javnih, zelenih i otvorenih prostora, načinu njihova korištenja, potrebama za njihovim unaprjeđenjem te prioritetima budućeg razvoja. Posebna pozornost posvećena je potrebama za dodatnim zelenilom i drvoredima, uređenjem javnih prostora, razvojem pješačke i biciklističke infrastrukture, uređenjem prirodnih i vodnih prostora te sadržajima namijenjenima boravku, druženju, rekreaciji i drugim aktivnostima na otvorenom.

Anketnim ispitivanjem prikupljeno je ukupno 75 odgovora. Uz pitanja kojima su ispitani stavovi i prioriteti građana, ispitanicima je omogućeno i navođenje konkretnih prostora, lokacija i drugih prijedloga koje smatraju važnima za buduću zelenu urbanu obnovu Općine.

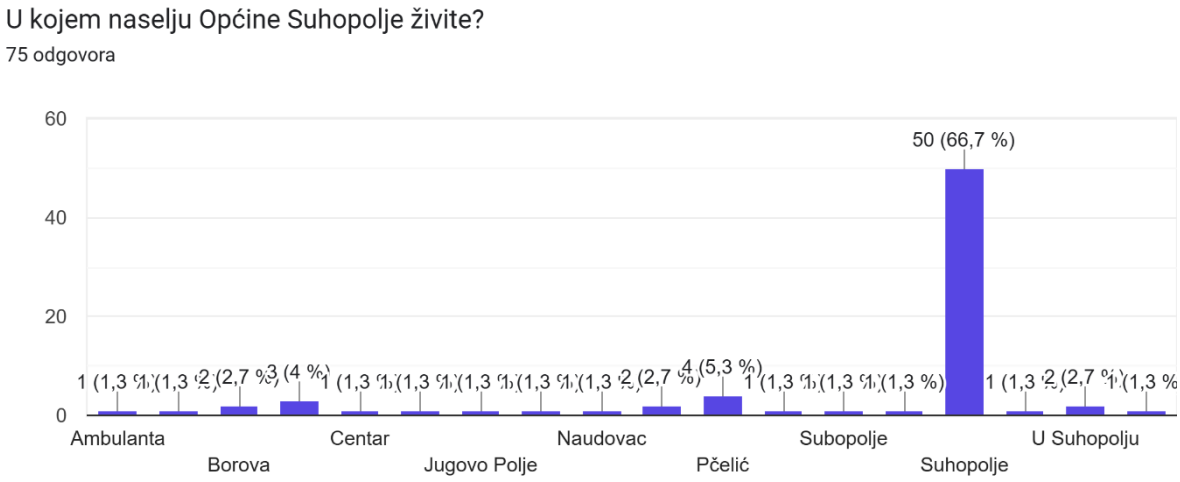
Rezultati ankete koriste se kao participativna podloga za utvrđivanje razvojnih potreba i potencijala te se sagledavaju zajedno s prostornim, okolišnim, društvenim i razvojnim obilježjima utvrđenima u prethodnim dijelovima Strategije. S obzirom na dobrovoljni način sudjelovanja, rezultati se ne promatraju kao statistički reprezentativan prikaz stavova cjelokupnog stanovništva Općine, već kao pokazatelj potreba, problema i razvojnih prioriteta koje su iskazali građani uključeni u proces izrade Strategije.

6.4.1. Analiza rezultata ankete građana

U dobnoj strukturi ispitanika najzastupljenije su osobe u dobi od 30 do 39 godina, koje čine 44,0 % ispitanika. Slijede osobe od 40 do 49 godina s udjelom od 17,3 %, osobe od 18 do 29 godina sa 16,0 %, osobe od 50 do 59 godina s 13,3 % te osobe od 60 i više godina s 9,3 %. U anketi nisu sudjelovale osobe mlađe od 18 godina. Najveći broj odgovora prikupljen je od stanovnika Suhopolja, dok su u ispitivanju sudjelovali i stanovnici drugih naselja Općine. Time su, uz potrebe središnjeg naselja, obuhvaćeni i stavovi stanovnika drugih dijelova općinskog područja.

Grafikon 1. Dobna struktura ispitanika[iii1]

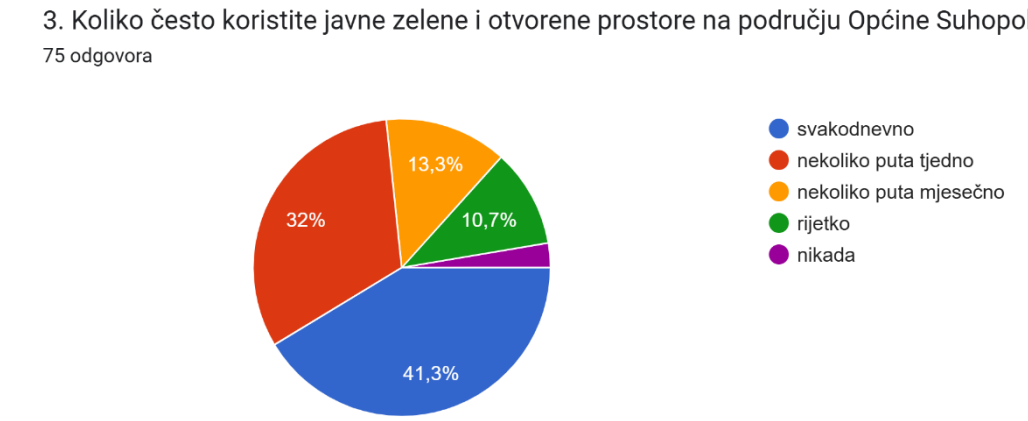

[1] Izvor za grafikone 1.–8.: Anketa za potrebe izrade Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje, 2026.

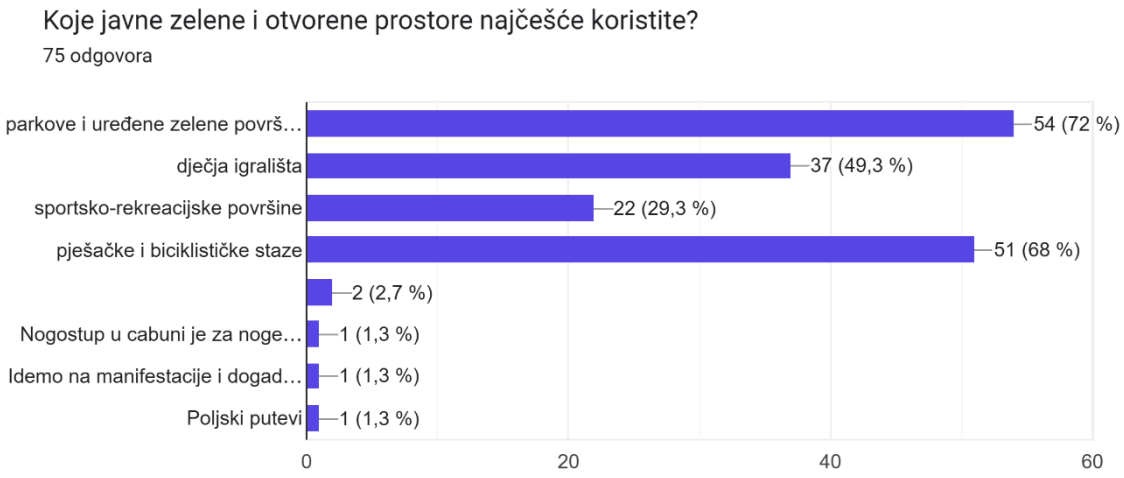
Grafikon 2. Naselje prebivališta ispitanika

Rezultati pokazuju da javni zeleni i otvoreni prostori imaju značajnu ulogu u svakodnevnom životu ispitanika. Svakodnevno ih koristi 41,3 % ispitanika, a nekoliko puta tjedno dodatnih 32,0 %, što znači da ih gotovo tri četvrtine ispitanika koristi najmanje nekoliko puta tjedno. Nekoliko puta mjesečno koristi ih 13,3 %, rijetko 10,7 %, a nikada 2,7 % ispitanika.

Najčešće se koriste parkovi i uređene zelene površine, koje je navelo 72,0 % ispitanika, te pješačke i biciklističke staze, koje koristi 68,0 % ispitanika. Dječja igrališta navelo je 49,3 %, a sportsko-rekreacijske površine 29,3 % ispitanika. Visoka učestalost korištenja parkova, zelenih površina te pješačkih i biciklističkih pravaca potvrđuje važnost tih prostora u svakodnevnom funkcioniranju naselja i kvaliteti života stanovništva.

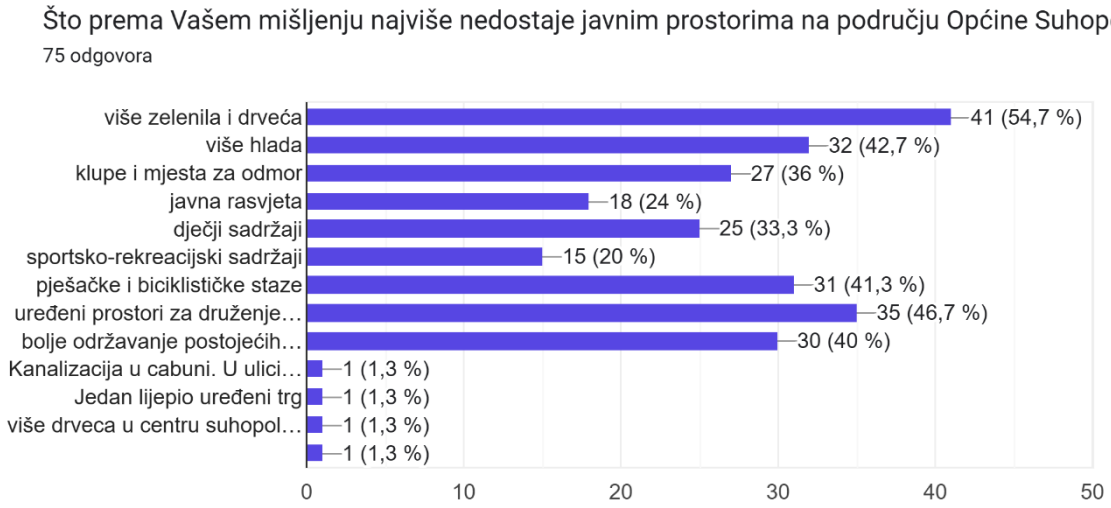
Grafikon 3. Učestalost korištenja javnih zelenih i otvorenih prostora

Grafikon 4. Najčešće korišteni javni zeleni i otvoreni prostori

Ocjene količine i uređenosti postojećih javnih zelenih i otvorenih prostora pokazuju umjereno zadovoljstvo postojećim stanjem. Najveći broj ispitanika, njih 44,0 %, stanje je ocijenio ocjenom 3. Zadovoljno ili vrlo zadovoljno je 37,3 % ispitanika, dok je nezadovoljno ili vrlo nezadovoljno 18,6 %. Prosječna ocjena iznosi 3,17 od 5. Rezultati stoga više upućuju na potrebu unaprjeđenja kvalitete i funkcionalnosti postojećih prostora nego na opće nezadovoljstvo njihovom dostupnošću.

Takav zaključak potvrđuju i odgovori o sadržajima koji prema mišljenju građana najviše nedostaju javnim prostorima. Najviše ispitanika navodi potrebu za više zelenila i drveća, njih 54,7 %. Slijede uređeni prostori za druženje i boravak na otvorenom s 46,7 %, više hlada s 42,7 %, pješačke i biciklističke staze s 41,3 % te bolje održavanje postojećih površina s 40,0 %. Klupe i mjesta za odmor navodi 36,0 %, dječje sadržaje 33,3 %, javnu rasvjetu 24,0 %, a sportsko-rekreacijske sadržaje 20,0 % ispitanika.

Grafikon 5. Sadržaji i elementi koji najviše nedostaju javnim prostorima

Odgovori pokazuju da građani kvalitetu javnog prostora povezuju s više međusobno povezanih elemenata. Povećanje zelenila i broja stabala neposredno je povezano s potrebom za stvaranjem hlada i ugodnijih mikroklimatskih uvjeta, dok uređeni prostori za boravak, klupe, dječji sadržaji te pješačke i biciklističke staze povećavaju funkcionalnost i mogućnost svakodnevnog korištenja javnih prostora. Potreba za boljim održavanjem istodobno pokazuje da budući razvoj nije potrebno temeljiti isključivo na stvaranju novih površina, već i na očuvanju i kvalitetnijem upravljanju postojećim prostorima.

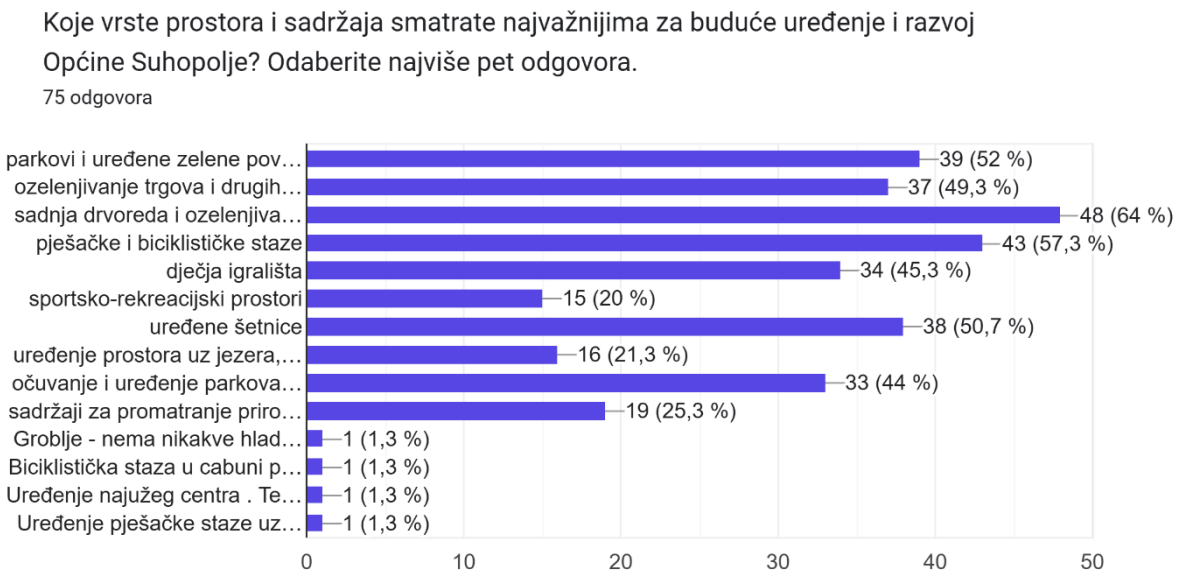
Kod određivanja prioriteta budućeg razvoja najviše ispitanika, njih 64,0 %, izdvaja sadnju drvoreda i ozelenjivanje uz prometnice. Slijede pješačke i biciklističke staze s 57,3 %, parkovi i uređene zelene površine s 52,0 %, uređene šetnice s 50,7 % te ozelenjivanje trgova i drugih javnih prostora s 49,3 %. Dječja igrališta važnima smatra 45,3 % ispitanika, a očuvanje i uređenje parkova i perivoja 44,0 %. Sadržaje za promatranje prirode i edukaciju o prirodi

odabralo je 25,3 %, dok je uređenje prostora uz jezera, vodotoke i druge vodne površine odabralo 21,3 % ispitanika.

Navedeni prioriteti u velikoj se mjeri podudaraju s prostornim i okolišnim potrebama utvrđenima prethodnim analizama. Posebno se izdvajaju povećanje zastupljenosti drveća u izgrađenim dijelovima naselja, ozelenjivanje javnih prostora i prometnih pravaca, očuvanje i unaprjeđenje postojećih parkovnih površina te razvoj pješačkih i biciklističkih veza. Istodobno je prisutan interes za korištenje prirodnih i vodnih prostora te sadržaje povezane s boravkom i edukacijom u prirodi.

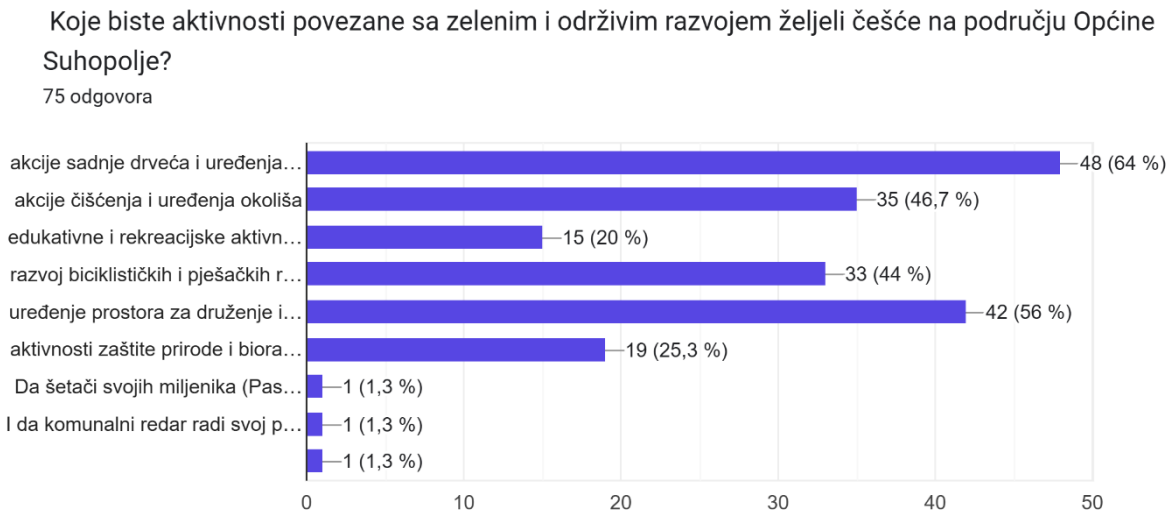
Potreba za razvojem pješačke i biciklističke infrastrukture dodatno je vidljiva iz ocjene mogućnosti sigurnog kretanja pješice i biciklom između naselja i važnijih sadržaja. Prosječna ocjena iznosi 2,88 od 5. Mogućnosti takvog kretanja ocjenama 1 i 2 ocijenilo je 38,7 % ispitanika, ocjenom 3 njih 29,3 %, a ocjenama 4 i 5 ukupno 32,0 %. U kombinaciji s činjenicom da 57,3 % ispitanika pješačke i biciklističke staze svrstava među prioritete budućeg razvoja, rezultati ukazuju na potrebu poboljšanja uvjeta sigurnog nemotoriziranog kretanja i povezanosti prostora.

Izražen je i interes za kvalitetnije korištenje prirodnih prostora i prostora uz vodu. Njihovo dodatno uređenje za šetnju, rekreaciju, odmor i boravak u prirodi podržava 70,7 % ispitanika, dok dodatnih 25,3 % smatra da ih treba djelomično urediti. Nijedan ispitanik nije odgovorio da takve prostore ne treba dodatno uređivati. Rezultat pokazuje da prirodni i vodni prostori imaju izražen potencijal za povećanje kvalitete života i razvoj rekreacijskih funkcija, uz potrebu očuvanja njihovih prirodnih, krajobraznih i ekoloških vrijednosti.

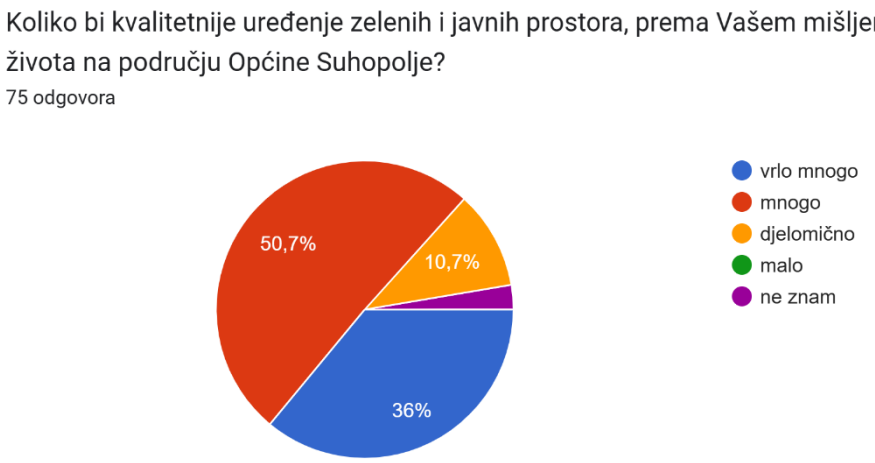
Grafikon 6. Prioriteti budućeg uređenja i razvoja prostora Općine Suhopolje

Građani iskazuju interes i za aktivnosti kojima mogu neposredno sudjelovati u zelenom i održivom razvoju. Akcije sadnje drveća i uređenja zelenih površina odabralo je 64,0 % ispitanika, uređenje prostora za druženje i aktivnosti na otvorenom 56,0 %, akcije čišćenja i uređenja okoliša 46,7 %, a razvoj biciklističkih i pješačkih ruta 44,0 %. Interes postoji i za aktivnosti zaštite prirode i bioraznolikosti te edukativne i rekreacijske aktivnosti u prirodi. Rezultati pokazuju potencijal za nastavak participativnog pristupa i tijekom provedbe pojedinih aktivnosti zelene urbane obnove.

Grafikon 7. Aktivnosti povezane sa zelenim i održivim razvojem u kojima bi građani željeli sudjelovati

Povezanost kvalitete javnog prostora i ukupne kvalitete života posebno je jasno izražena u odgovorima ispitanika. Njih 50,7 % smatra da bi kvalitetnije uređenje zelenih i javnih prostora mnogo pridonijelo kvaliteti života na području Općine, a dodatnih 36,0 % smatra da bi pridonijelo vrlo mnogo. Djelomičan doprinos očekuje 10,7 % ispitanika, dok nijedan ispitanik nije ocijenio da bi doprinos bio malen. Ukupno 86,7 % ispitanika stoga očekuje velik ili vrlo velik pozitivan doprinos kvalitetnijeg uređenja zelenih i javnih prostora kvaliteti života.

Grafikon 8. Procjena doprinosa kvalitetnije uređenih zelenih i javnih prostora kvaliteti života

Otvoreni odgovori dodatno konkretiziraju potrebe iskazane kroz zatvorena pitanja. U prijedlozima se pojavljuju uređenje središnjeg prostora i trga u Suhopolju, sadnja drvoreda i dodatno ozelenjivanje, uređenje i očuvanje Parka u Suhopolju, razvoj šetnica i biciklističkih veza te uređenje i održavanje dječjih igrališta. Građani su ukazali i na potrebe pojedinih drugih naselja i lokacija, među kojima se pojavljuju Orešac, Kapan, Cabuna i Pčelić, kao i prijedlozi povezani s Ribnjakom u Orešcu. Dio komentara odnosi se na nogostupe, javnu rasvjetu, sigurnost kretanja, odvodnju, održavanje zelenih površina i sprječavanje nepropisnog odlaganja otpada. Otvoreni odgovori tako potvrđuju da potrebe za zelenom urbanom obnovom nisu vezane isključivo uz središnje naselje, već se odnose na kvalitetu javnih i zelenih prostora, dostupnost sadržaja i uvjete kretanja na širem području Općine.

Rezultati ankete u cjelini pokazuju visoku razinu podudarnosti između potreba koje su iskazali građani i razvojnih projekata koje je Općina identificirala u okviru ove Strategije. Najizraženiji interes za sadnju drvoreda, dodatno ozelenjivanje, stvaranje hlada i kvalitetnije uređenje javnih prostora neposredno je povezan s planiranim vanjskim uređenjem trga u Suhopolju sa zelenim otocima i drvoredima. Istaknuta potreba za pješačkim i biciklističkim stazama, sigurnijim kretanjem i boljim povezivanjem prostora potvrđuje opravdanost razvoja biciklističke poveznice Suhopolje – Borova. Interes za očuvanje i uređenje parkova i perivoja povezan je s planiranom revitalizacijom perivoja Dvorca Janković, dok izražena podrška uređenju prirodnih prostora i prostora uz vodu predstavlja dodatnu osnovu za daljnju razradu revitalizacije Jezera „Berek“ u Orešcu. Interes za boravak u prirodi, edukativne sadržaje i aktivnosti povezane s prirodnim vrijednostima podudara se i s razvojnim potencijalom Promatračnice za ptice u Levinovcu.

Anketa time ne predstavlja samo potvrdu opće potrebe za zelenijim i kvalitetnije uređenim prostorom, već pokazuje da su razvojni pravci identificirani Strategijom u velikoj mjeri usklađeni s potrebama koje iskazuje lokalno stanovništvo. Posebno se izdvajaju povećanje i kvalitetnije oblikovanje zelene infrastrukture, razvoj održive mobilnosti, očuvanje i aktiviranje postojećih prirodnih i krajobraznih resursa te stvaranje dostupnijih i

funkcionalnijih prostora za boravak, druženje i rekreaciju. Istodobno, prijedlozi građana iz drugih naselja ukazuju na potrebu da se provedba zelene urbane obnove dugoročno razvija na razini cijele Općine, a ne samo kroz pojedinačne prioritetne projekte. Rezultati javnog mnijenja stoga predstavljaju neposrednu podlogu za SWOT analizu te dodatno usmjeravaju definiranje ciljeva, mjera i projektnih prioriteta Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje.

7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama predstavlja pristup razvoju kojim se postojeći prostorni i građevinski resursi nastoje što dulje zadržati u uporabi, prilagoditi novim potrebama i koristiti učinkovitije, uz istodobno smanjenje potrebe za zauzimanjem novih površina, potrošnje prirodnih resursa i nastanka otpada. Takav pristup povezuje prostorno planiranje, upravljanje nekretninama, održavanje i obnovu postojećih zgrada, razvoj zelene infrastrukture, energetsku učinkovitost, prilagodbu klimatskim promjenama te održivo korištenje materijala i drugih resursa.

Za Općinu Suhopolje primjena načela kružnog gospodarenja posebno je značajna zbog prostorne strukture koju čine 22 naselja, postojećeg fonda općinskih nekretnina i javnih sadržaja te potrebe za njihovim dugoročnim održavanjem i prilagođavanjem demografskim, društvenim, gospodarskim i klimatskim promjenama. U takvim okolnostima postojeći prostori, zgrade i infrastruktura predstavljaju razvojni resurs čije je mogućnosti potrebno sagledati prije planiranja novih prostornih i građevinskih kapaciteta.

Navedeni pristup u skladu je i sa Strategijom upravljanja pokretninama i nekretninama u vlasništvu Općine Suhopolje za razdoblje 2026.–2035., čiji je cilj dugoročno osigurati održivo, učinkovito i transparentno upravljanje općinskom imovinom. Strategija polazi od toga da procjena potencijala imovine mora biti zasnovana na snimanju, popisu i ocjeni njezina realnog stanja, pri čemu evidencija imovine predstavlja početnu osnovu, a utvrđivanje razvojnog potencijala sljedeći korak u upravljanju.

Provedbeni program Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. prepoznaje potrebu uređenja i sanacije zgrada društvene namjene, uz nastavak infrastrukturnih ulaganja i razvoja dodatnih turističkih sadržaja. Istodobno se ističe ograničenost vlastitih proračunskih kapaciteta za veće infrastrukturne investicije te potreba korištenja nacionalnih i europskih izvora financiranja. Navedeno dodatno upućuje na potrebu sustavnog upravljanja postojećim prostornim i građevinskim fondom te davanja prednosti njegovu održavanju, obnovi, prilagodbi i ponovnoj uporabi kada je to prostorno, tehnički, funkcionalno i ekonomski opravdano.

7.1. Postojeći prostorni i građevinski fond

Polazište za razvoj modela kružnog gospodarenja predstavlja postojeći fond prostora i zgrada na području Općine Suhopolje. Evidencija nekretnina Općine obuhvaća različite vrste nekretnina, uključujući zgrade javne, stambene, poslovne i druge namjene, građevinska i poljoprivredna zemljišta, šume i šumsko zemljište, javne zelene površine, groblja i nerazvrstane ceste. Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama među pojavnim oblicima općinske imovine također posebno prepoznaje zemljišta, poslovne prostore, stanove, kulturne i sportske objekte, nerazvrstane ceste, javna parkirališta, javne zelene površine, javne prometne površine bez prometa motornih vozila, građevine i uređaje javne namjene te groblja.

Posebno su značajne nekretnine koje služe zadovoljavanju javnih i društvenih potreba stanovništva. Evidencijom nekretnina obuhvaćene su javne zgrade i društveni sadržaji u

različitim naseljima Općine, dječji vrtić, društveni i mjesni prostori te zemljišta namijenjena sportu, rekreaciji i javnim zelenim površinama. Evidencija građevina i uređaja javne namjene dodatno potvrđuje postojanje mreže društvenih domova i drugih javnih sadržaja raspoređenih u naseljima Općine. Takva prostorna struktura predstavlja važan resurs za kružno gospodarenje prostorom i zgradama jer omogućuje da se buduće potrebe, gdje je to moguće i opravdano, prvenstveno sagledavaju kroz korištenje, održavanje, obnovu, prilagodbu te intenzivnije ili višenamjensko korištenje postojećeg fonda, umjesto kroz stvaranje novih prostornih kapaciteta.

Općina je uspostavila Evidenciju imovine radi objedinjavanja podataka o nekretninama kojima upravlja i raspolaže te povećanja transparentnosti i iskoristivosti imovinskih resursa. Strategijom upravljanja nekretninama i pokretninama istodobno je utvrđeno da postojeće evidencije još ne omogućuju potpunu međusobnu usporedivost svih podataka te je za razdoblje do 2035. predviđen daljnji rad na uspostavi cjelovite i ažurne evidencije općinske imovine.

Raspoloživa Evidencija nekretnina prvenstveno predstavlja imovinsku i evidencijsku osnovu za upravljanje nekretninama. Podaci sadržani u njoj ne omogućuju za sve evidentirane nekretnine pouzdano utvrđivanje stvarnog intenziteta korištenja, funkcionalnog i fizičkog stanja, energetskih svojstava ili potrebe za obnovom. Stoga se na temelju same Evidencije pojedine nekretnine ne mogu kategorizirati kao prazne, napuštene, nedovoljno korištene ili degradirane.

Međutim, potreba aktiviranja nedovoljno korištenog dijela općinske imovine već je prepoznata u Strategiji upravljanja nekretninama i pokretninama. Za poslovne prostore utvrđena je potreba povećanja stupnja njihove iskorištenosti i namjenskog korištenja prostora kojima nije raspolagano, dok je u okviru posebnog cilja učinkovitog upravljanja nekretninama kao jedna od mjera određena aktivacija neiskorištene i neaktivne općinske imovine putem zakupa odnosno najma.

Takvo usmjerenje izravno je povezano s načelima kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Aktiviranje postojećih nekretnina, povećanje intenziteta njihova korištenja, obnova i prilagodba novim funkcijama mogu smanjiti potrebu za stvaranjem novih građevinskih kapaciteta, istodobno povećavajući društvenu i gospodarsku vrijednost postojećeg fonda.

Stoga daljnji razvoj evidencije treba, uz vlasničke, katastarske i zemljišnoknjižne podatke, postupno obuhvatiti i podatke relevantne za razvojno upravljanje nekretninama: stvarnu namjenu i način korištenja, intenzitet korištenja, osnovno stanje građevine ili prostora, potrebe za održavanjem i obnovom, energetsku učinkovitost, pristupačnost te mogućnosti prilagodbe, zajedničkog ili višefunkcionalnog korištenja i buduće prenamjene. Time bi se postojeća imovinska evidencija postupno razvijala i kao podloga za određivanje prioriteta ulaganja.

Prostorno-planska dokumentacija dodatno pruža osnovu za racionalno upravljanje prostorom. PPUO Suhopolje razlikuje izgrađene, neizgrađene i neuređene dijelove građevinskih područja. Izgrađeni dio obuhvaća izgrađene i uređene građevne čestice i druge

površine privedene namjeni, dok neizgrađeni dio predstavlja prostor planiran za razvoj, a neuređeni dio neizgrađeni prostor na kojem nije izgrađena planirana osnovna infrastruktura.

Takva prostorna struktura omogućuje da se budući razvoj sagledava u odnosu na postojeći izgrađeni prostor, raspoloživu infrastrukturu i mogućnosti aktiviranja postojećeg fonda prije zauzimanja novih površina.

7.2. Načela i model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

Temeljno načelo modela jest prvenstveno kvalitetno i racionalno korištenje postojećih prostornih i građevinskih resursa. Prije planiranja nove izgradnje potrebno je razmotriti može li se utvrđena razvojna potreba zadovoljiti postojećim prostorom ili građevinom, povećanjem intenziteta korištenja, obnovom, prilagodbom postojeće namjene ili učinkovitijim korištenjem postojeće javne infrastrukture.

Takav pristup ne podrazumijeva isključivanje nove gradnje. Nova gradnja ostaje opravdana kada postojeći prostorni i građevinski resursi ne mogu funkcionalno, tehnički, prostorno ili ekonomski zadovoljiti utvrđenu potrebu. Kružni model prvenstveno uspostavlja redoslijed prema kojem se razvojni potencijal postojećeg fonda analizira prije zauzimanja novih površina i stvaranja novih građevinskih kapaciteta.

Navedeno se nadovezuje na postojeće strateško usmjerenje Općine prema učinkovitom upravljanju imovinom. Strategijom upravljanja pokretninama i nekretninama kao temeljni strateški cilj određeno je učinkovito upravljanje svim oblicima imovine prema načelu dobrog gospodara, dok se kao jedan od posebnih ciljeva određuje učinkovito upravljanje nekretninama u vlasništvu Općine. Istodobno je kao zaseban cilj određeno ustrojavanje, vođenje i redovito ažuriranje interne evidencije općinske imovine.

Posebnu ulogu u kružnom modelu imaju postojeće zgrade javne i društvene namjene. Zbog disperzirane naseljske strukture Općine takvi objekti predstavljaju važne točke dostupnosti javnih sadržaja i društvenog života pojedinih naselja. Provedbeni program 2025.–2029. predviđa nastavak uređenja i sanacije zgrada društvene namjene, dok Godišnji plan rada za 2026. uključuje nastavak ulaganja u postojeći građevinski fond, među ostalim i energetsku obnovu Hrvatskog doma u Suhopolju.

Pri budućim zahvatima na postojećim građevinama potrebno je, ovisno o njihovim obilježjima, stanju i potrebama korisnika, razmatrati mogućnost prilagodbe prostora različitim funkcijama i skupinama korisnika, uklanjanja prostornih i funkcionalnih nedostataka te povećanja intenziteta njihova korištenja. Time se produljuje uporabni vijek građevine, povećava vrijednost postojećeg fonda i smanjuje potreba za izgradnjom zasebnih prostora za svaku pojedinu javnu funkciju.

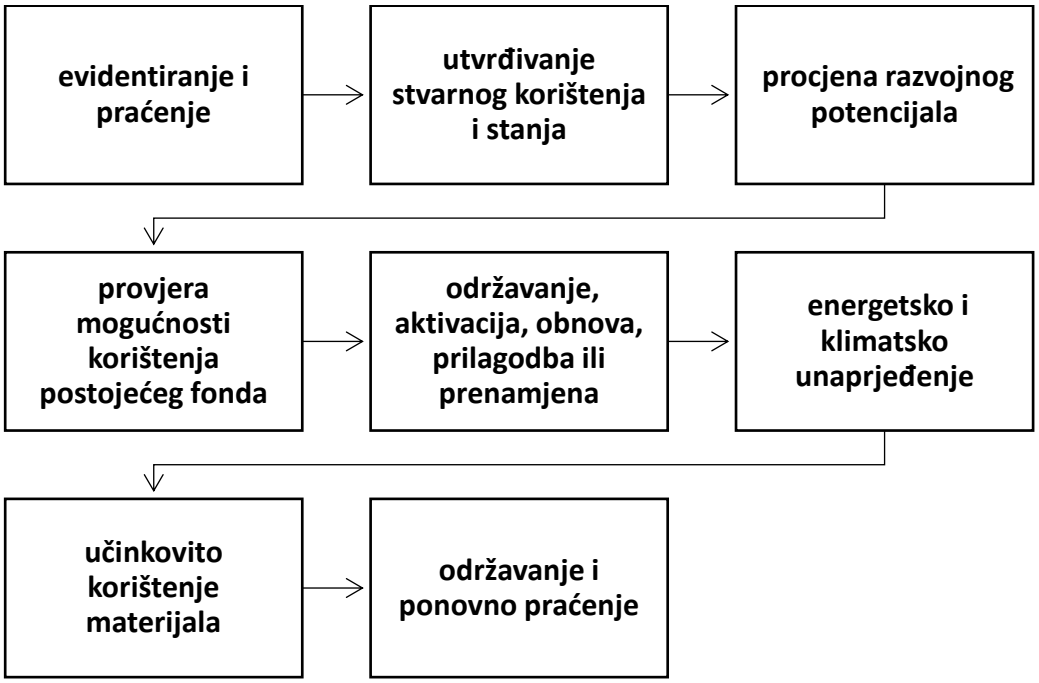
Obnova postojećih građevina ujedno predstavlja priliku za poboljšanje njihovih energetskih svojstava i otpornosti na klimatske promjene. Ovisno o vrsti i stanju pojedine građevine, zahvati mogu uključivati povećanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora energije, racionalnije korištenje vode, zaštitu od pregrijavanja, poboljšanje pristupačnosti te

druga rješenja kojima se smanjuju troškovi korištenja i povećava dugoročna funkcionalnost građevine.

Kružni pristup obuhvaća i način korištenja materijala tijekom gradnje, rekonstrukcije i obnove. Gdje je tehnički i ekonomski opravdano, potrebno je težiti očuvanju postojećih konstrukcija i uporabljivih elemenata, njihovom popravku i ponovnoj uporabi te odabiru trajnih materijala i rješenja koja omogućuju održavanje, zamjenu pojedinih dijelova, ponovnu uporabu i recikliranje.

Takav pristup nadovezuje se na dosadašnje aktivnosti Općine u području gospodarenja otpadom. Plan gospodarenja otpadom Općine Suhopolje za razdoblje 2018.–2023. među ciljevima je obuhvatio smanjenje količine proizvedenog komunalnog otpada, povećanje odvojenog prikupljanja, sprječavanje nastanka otpada i edukaciju stanovništva. Razvoj reciklažnog dvorišta i sustava odvojenog prikupljanja otpada predstavljaju dio postojeće osnove za učinkovitije gospodarenje resursima, dok se modelom kružnog gospodarenja prostorom i zgradama načela učinkovitog korištenja resursa proširuju na cjelokupan životni ciklus prostora, građevina i materijala.

Model kružnog gospodarenja Općine Suhopolje stoga se temelji na slijedu:

Nova gradnja i aktiviranje novih površina slijede kada postojeći prostorni i građevinski resursi ne mogu na odgovarajući način zadovoljiti utvrđenu razvojnu potrebu.

7.3. Kružno upravljanje javnim i otvorenim prostorima

Načela kružnog gospodarenja ne odnose se samo na građevine, već i na postojeće javne, zelene, prometne, vodne, sportske i rekreacijske površine. Njihovom obnovom, aktiviranjem

i funkcionalnim unaprjeđenjem moguće je povećati kvalitetu prostora i omogućiti nove ili intenzivnije načine korištenja bez nužnog zauzimanja novih površina.

Kružni pristup javnim prostorima potrebno je neposredno povezati s razvojem zelene infrastrukture. Kod rekonstrukcije i uređenja postojećih površina potrebno je, gdje je primjenjivo, očuvati postojeće kvalitetno zelenilo, povećavati vegetacijske i propusne površine, osiguravati hlad sadnjom stabala, omogućavati zadržavanje i infiltraciju oborinskih voda te primjenjivati trajna rješenja prilagođena dugoročnom održavanju. Takav pristup istodobno pridonosi kvaliteti javnog prostora, prilagodbi klimatskim promjenama, očuvanju bioraznolikosti i racionalnom korištenju prostora.

Ovakvo usmjerenje ima uporište i u Strategiji upravljanja nekretninama i pokretninama, koja parkove i zelene površine prepoznaje kao sastavni dio infrastrukturnih projekata Općine, uključujući sadnju drveća, uređenje travnjaka i izgradnju staza.

Evidencija komunalne infrastrukture pokazuje da Općina već raspolaže mrežom evidentiranih javnih zelenih, sportsko-rekreacijskih i drugih otvorenih površina u različitim naseljima. U kontekstu zelene urbane obnove takve površine potrebno je promatrati kao postojeću prostornu osnovu koju je moguće postupno unaprjeđivati povećanjem kvalitete zelenila i zasjenjenosti, poboljšanjem propusnosti površina, primjenom rješenja za održivo upravljanje oborinskim vodama, povećanjem pristupačnosti i kvalitete boravka te, gdje je prostorno opravdano, njihovim povezivanjem pješačkim i biciklističkim pravcima. Time se razvoj zelene infrastrukture ne ograničava na pojedinačne nove projekte, već se temelji i na postupnom unaprjeđenju postojeće mreže javnih prostora.

Dio razvojnih projekata koje je Općina identificirala za uključivanje u ovu Strategiju neposredno je povezan s takvim pristupom.

Vanjsko uređenje trga s popratnim zelenim otocima i sadnjom drvoreda usmjereno je na funkcionalno i krajobrazno unaprjeđenje postojećeg javnog prostora i povećanje njegove zelene komponente. Revitalizacija perivoja dvorca Janković s pristupnom cestom usmjerena je na obnovu postojećeg povijesnog i zelenog prostora te njegovo kvalitetnije povezivanje s obnovljenim kompleksom Dvorca. Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu polazi od postojećeg vodnog i krajobraznog resursa te otvara mogućnost njegova funkcionalnog i krajobraznog unaprjeđenja uz očuvanje prirodnih obilježja prostora.

Biciklistička staza Suhopolje – Borova pridonosi povezivanju naselja i razvoju održive mobilnosti. Promatračnica za ptice u Levinovcu, za koju je izrađeno idejno rješenje, povezana je s korištenjem i interpretacijom prirodnih i krajobraznih vrijednosti područja. U daljnjoj razradi ovih projekata potrebno je voditi računa o racionalnom korištenju prostora, povezivanju s postojećom infrastrukturom, očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti te primjeni rješenja koja smanjuju dugoročne potrebe za resursima i održavanjem.

Povezivanje kružnog gospodarenja i zelene infrastrukture posebno je primjenjivo kod postojećih javnih građevina. Njihova obnova može se povezivati s uređenjem neposrednog okoliša, očuvanjem i sadnjom stabala, povećanjem propusnih površina, upravljanjem oborinskim vodama te stvaranjem kvalitetnijih pješačkih pristupa i prostora za boravak. Time

se pojedinačna ulaganja u građevine mogu pretvarati u šire zahvate poboljšanja kvalitete prostora pojedinog naselja.

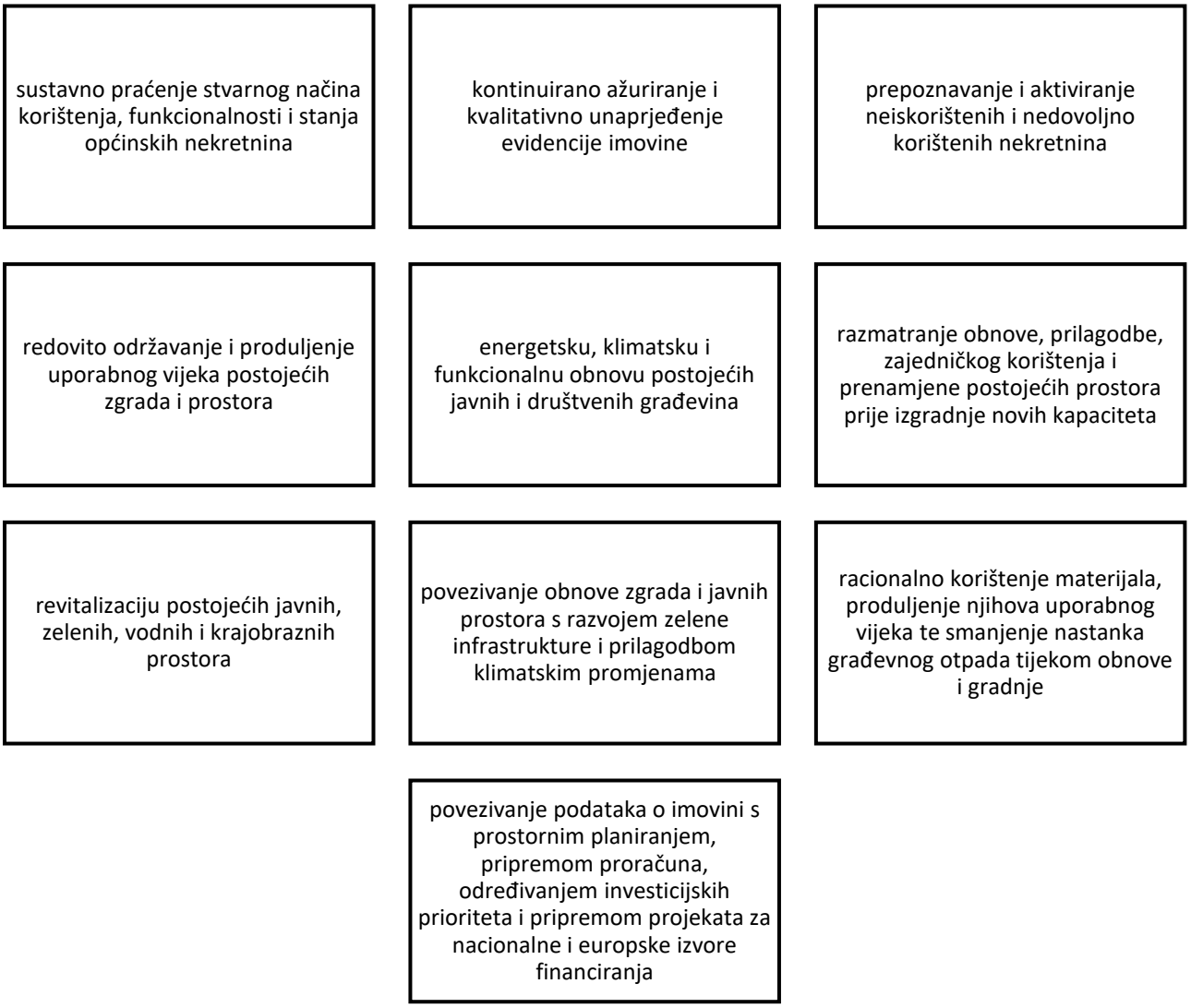
7.4. Provedba i prioritetni pravci kružnog gospodarenja

Provedba modela zahtijeva povezivanje upravljanja općinskom imovinom s prostornim, razvojnim i proračunskim planiranjem. Postojeća Evidencija nekretnina predstavlja početnu informacijsku osnovu, koju je potrebno postupno dopunjavati podacima potrebnima za određivanje prioriteta ulaganja i donošenje odluka o budućem korištenju prostora i zgrada.

Takvo usmjerenje već je sadržano u Strategiji upravljanja pokretninama i nekretninama za razdoblje 2026.–2035. Ona kao preduvjet učinkovitog upravljanja prepoznaje sveobuhvatnu kvantitativnu i kvalitativnu evidenciju imovine, uređivanje imovinskopravnih odnosa te dovođenje nekretnina u stanje imovinskopravne, prostorno-planske i funkcionalne sposobnosti.

U kontekstu kružnog gospodarenja takav sustav treba omogućiti razlikovanje nekretnina koje je potrebno dugoročno zadržati u postojećoj funkciji, nekretnina kojima je potrebno povećati intenzitet korištenja, prostora i građevina pogodnih za obnovu ili prilagodbu te nekretnina za koje je, na temelju detaljnije analize, opravdano razmotriti novu namjenu. Na taj način odluke o ulaganjima mogu se temeljiti na stvarnom stanju, potrebama stanovništva i razvojnom potencijalu imovine, a ne samo na formalnom vlasničkom statusu.

Prioritetni pravci kružnog gospodarenja prostorom i zgradama Općine Suhopolje stoga obuhvaćaju:

Planirani projekti uređenja trga, biciklističke staze Suhopolje – Borova, Promatračnice za ptice u Levinovcu, revitalizacije perivoja dvorca Janković s pristupnom cestom i revitalizacije Jezera „Berek“ u Orešcu predstavljaju različite oblike prostornih intervencija. U daljnjim fazama njihove pripreme potrebno ih je razvijati u skladu s načelima racionalnog korištenja prostora, očuvanja i unaprjeđenja postojećih prostornih vrijednosti, razvoja zelene infrastrukture, održivog korištenja resursa i povećanja klimatske otpornosti.

Model kružnog gospodarenja prostorom i zgradama time se uspostavlja kao kontinuirani sustav upravljanja postojećim prostornim i građevinskim fondom, a ne kao skup pojedinačnih projekata. Njegova primjena treba omogućiti da se postojeći resursi Općine Suhopolje koriste što učinkovitije i dulje, da se neiskorištena i nedovoljno korištena imovina postupno aktivira, da se javna ulaganja usmjeravaju prema stvarnim potrebama i stanju imovine te da se obnova prostora i zgrada povezuje sa zelenom infrastrukturom, energetskom učinkovitošću, prilagodbom klimatskim promjenama i očuvanjem prostora kao ograničenog resursa.

8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU

Urbana preobrazba i urbana sanacija u okviru Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje sagledavaju se kao dio cjelovitog procesa unaprjeđenja kvalitete izgrađenog prostora, javnih i zelenih površina, prometne i društvene infrastrukture te prirodnih i krajobraznih cjelina. Cilj takvog pristupa nije samo fizičko uređenje pojedinih lokacija, već njihovo postupno unaprjeđenje u kvalitetnije, zelenije, pristupačnije i klimatski otpornije prostore te njihovo funkcionalno povezivanje unutar šire prostorne strukture Općine.

Posebno značenje pritom ima razvoj zelene infrastrukture kao međusobno povezane mreže zelenih i vodenih površina te drugih prostornih rješenja koja ostvaruju ekološke, klimatske, društvene, zdravstvene, rekreacijske i krajobrazne funkcije. U kontekstu naselja ona može obuhvaćati parkove, drvorede, zelene otoke, pojedinačne skupine stabala i druge zelene površine, vodne i obalne prostore, sportsko-rekreacijske površine te zelene koridore povezane s pješačkim i biciklističkim pravcima.

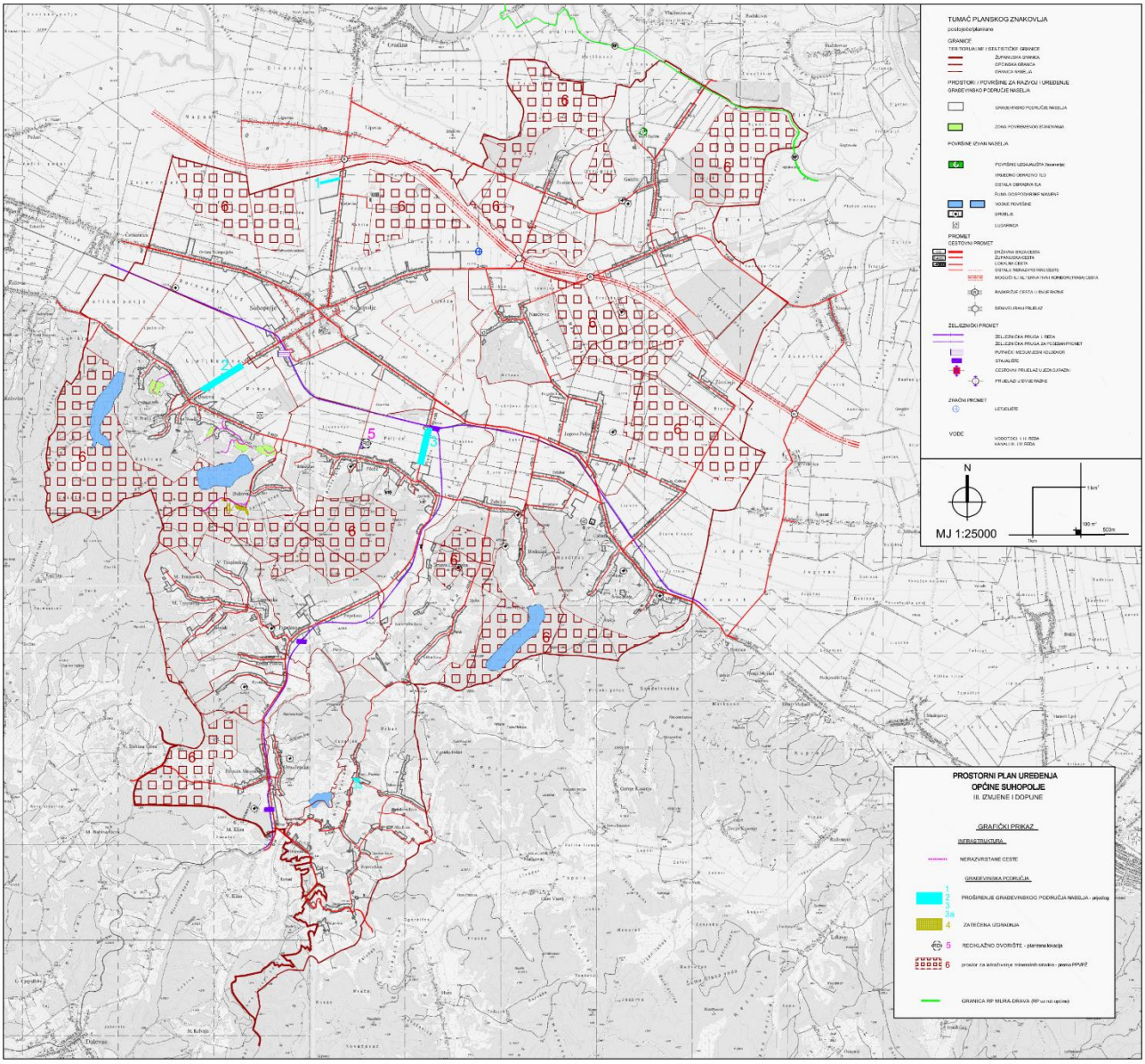
Povećanje i unaprjeđenje zelenih površina, sadnja drvoreda, razvoj rekreacijskih prostora, održivo upravljanje oborinskim vodama te razvoj pješačke i biciklističke infrastrukture međusobno se nadopunjuju i zajedno mogu doprinositi povećanju klimatske otpornosti naselja i kvalitete života stanovništva. Posebno je značajna uloga vegetacije u stvaranju hlada, poboljšanju mikroklimatskih uvjeta, ublažavanju zagrijavanja izgrađenih i opločenih površina te stvaranju kvalitetnijih prostora za svakodnevni boravak stanovništva. Usporediv strateški pristup primjenjuje i Strategija zelene urbane obnove Grada Ivanca, koja razvoj urbanih drvoreda, povećanje zelenih površina, održivo upravljanje oborinskim vodama te pješačku i biciklističku infrastrukturu promatra kao međusobno povezane sastavnice zelene urbane obnove.

U okviru izrade Strategije razmotrene su raspoložive evidencije nekretnina i komunalne infrastrukture te su dodatno provjerene mogućnosti identifikacije nekretnina u vlasništvu Općine koje su prazne, napuštene, nedovoljno korištene, u lošem stanju ili pogodne za značajniju prenamjenu. Prema provedenoj provjeri nisu identificirane nekretnine u vlasništvu Općine koje bi se prema trenutačno raspoloživim informacijama mogle izdvojiti kao prioritetna područja urbane sanacije isključivo zbog napuštenosti, nekorištenja ili izrazite fizičke degradacije.

Međutim, na području Općine postoji više prostora čije se postojeće funkcije mogu unaprijediti ozelenjivanjem, obnovom, revitalizacijom, boljim povezivanjem i aktivacijom. Stoga se u okviru ove Strategije područja pogodna za urbanu preobrazbu i/ili sanaciju ne sagledavaju isključivo kroz fizički degradirane lokacije, već i kroz postojeće javne, zelene, prirodne i krajobrazne prostore koji imaju potencijal za povećanje kvalitete života, razvoj zelene infrastrukture, održive mobilnosti i klimatske otpornosti.

Takav pristup povezan je i s prostorno-planskim okvirom Općine Suhopolje. Prostornim planom utvrđena je namjena prostora te uvjeti njegova korištenja, uređenja i zaštite, uključujući građevinska područja naselja, javne i druge sadržaje, zelene i sportsko-rekreacijske površine, vodne površine, prirodne vrijednosti i infrastrukturne sustave.

Na temelju provedenih analiza, razvojnih potreba i razvojnih projekata koje je Općina identificirala, kao prostori s potencijalom za zelenu urbanu preobrazbu i unaprjeđenje izdvajaju se središnji trg u Suhopolju, koridor planirane biciklističke staze Suhopolje – Borova, lokacija planirane Promatračnice za ptice u Levinovcu, perivoj Dvorca Janković s pristupnom cestom te jezero „Berek“ u Orešcu. Kao dodatni razvojni potencijal identificira se lokacija planiranog Centra kulture Suhopolje, za koju je izrađeno idejno rješenje.

Karta 4. Prostorni obuhvat Općine Suhopolje – kartografska podloga za identifikaciju područja zelene urbane preobrazbe

Izvor: *Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, grafički prikaz, izvorno mjerilo 1:25.000.*

Opis: *Kartografska podloga cjelokupnog područja Općine koja služi za prostorno sagledavanje i identifikaciju razvojnih potencijala zelene urbane obnove.*

8.1. Središnji trg u Suhopolju – razvoj zelenih otoka i drvoreda

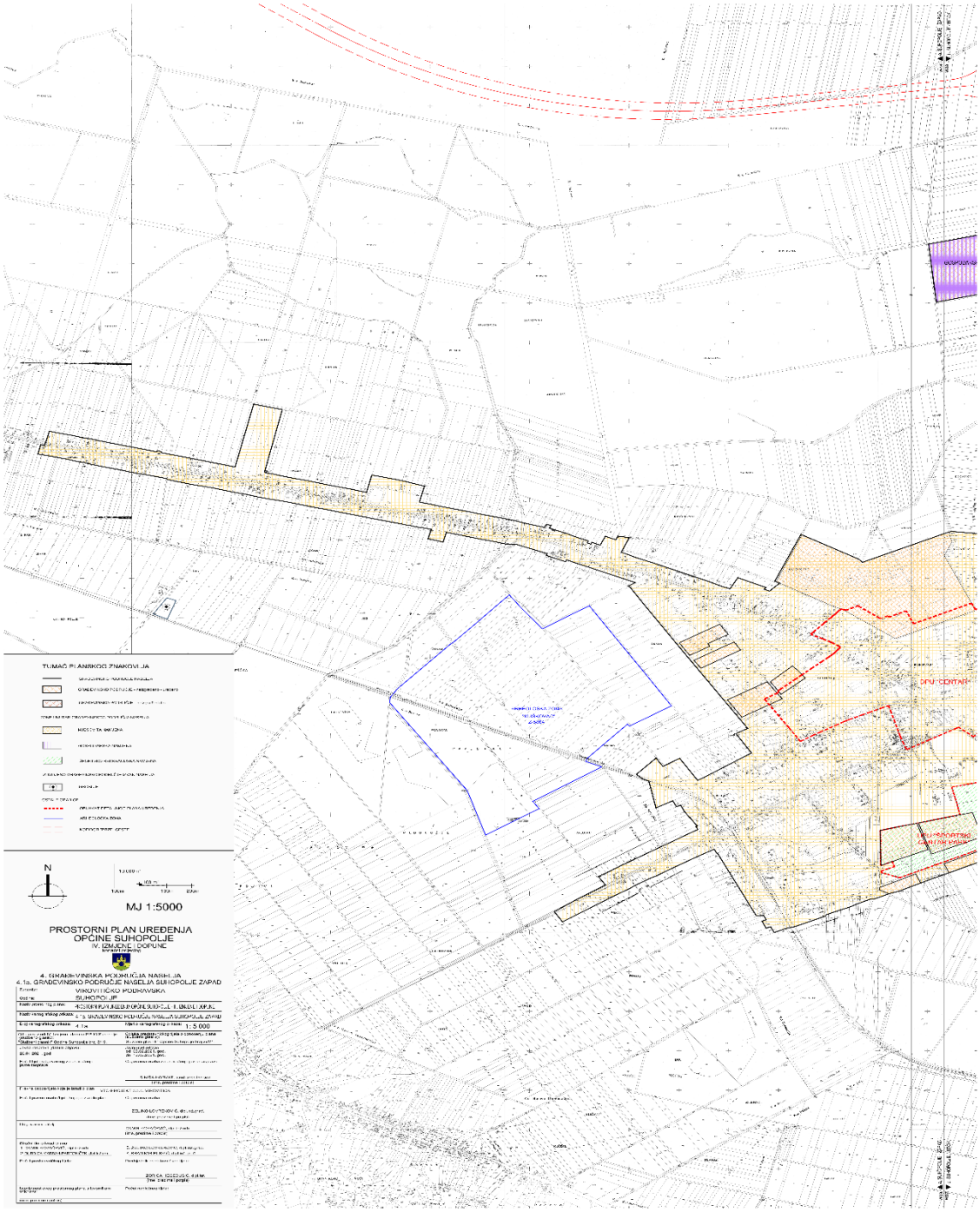
Središnji trg u Suhopolju predstavlja jedan od ključnih javnih prostora naselja te prostor s izraženim potencijalom za primjenu zelene infrastrukture unutar postojeće izgrađene strukture. Općina kao jedan od prioritetnih razvojnih projekata planira vanjsko uređenje trga s formiranjem zelenih otoka i sadnjom drvoreda.

Zeleni otoci omogućuju unošenje vegetacije u izgrađene javne prostore u kojima zbog načina korištenja, postojeće izgrađenosti ili prostornih ograničenja nije moguće formirati veće kontinuirane zelene površine. Njihova uloga pritom nije isključivo estetska. U kombinaciji s drvoredima i drugim vegetacijskim elementima mogu djelovati kao manji, ali funkcionalno važni dijelovi šire mreže zelene infrastrukture.

Sadnja stabala i razvoj zelenih otoka mogu pridonijeti stvaranju hlada i smanjenju zagrijavanja opločenih površina, poboljšanju mikroklimatskih uvjeta, povećanju prisutnosti vegetacije i bioraznolikosti te stvaranju ugodnijeg prostora za svakodnevni boravak stanovništva. Razvoj urbanih drvoreda u strateškom okviru zelene urbane obnove povezuje se upravo s ublažavanjem učinka toplinskih otoka i poboljšanjem kvalitete zraka, dok se povećanje i unaprjeđenje zelenih površina povezuje s očuvanjem bioraznolikosti i povećanjem kvalitete urbanog života.

Pri daljnjoj razradi projekta zelene otoke i drvorede potrebno je planirati kao funkcionalne elemente zelene infrastrukture, a ne samo kao dekorativno hortikulturno uređenje. Potrebno je voditi računa o odabiru biljnih vrsta prilagođenih lokalnim uvjetima, očuvanju postojeće kvalitetne vegetacije gdje je prisutna, osiguravanju odgovarajućih uvjeta za razvoj stabala te stvaranju zasjenjenih prostora za boravak. Gdje prostorni i tehnički uvjeti to omogućuju, potrebno je razmotriti povećanje udjela propusnih površina i rješenja koja pridonose održivijem upravljanju oborinskim vodama.

Na taj način uređenje trga može istodobno ostvarivati klimatsku, ekološku, društvenu, zdravstvenu i krajobraznu funkciju. Posebnu vrijednost predstavlja mogućnost da se središnji javni prostor naselja postupno povezuje s drugim postojećim i planiranim zelenim površinama, pješačkim i biciklističkim pravcima te javnim sadržajima, čime pojedinačni zeleni elementi mogu postati dio šire mreže zelene infrastrukture naselja Suhopolje.

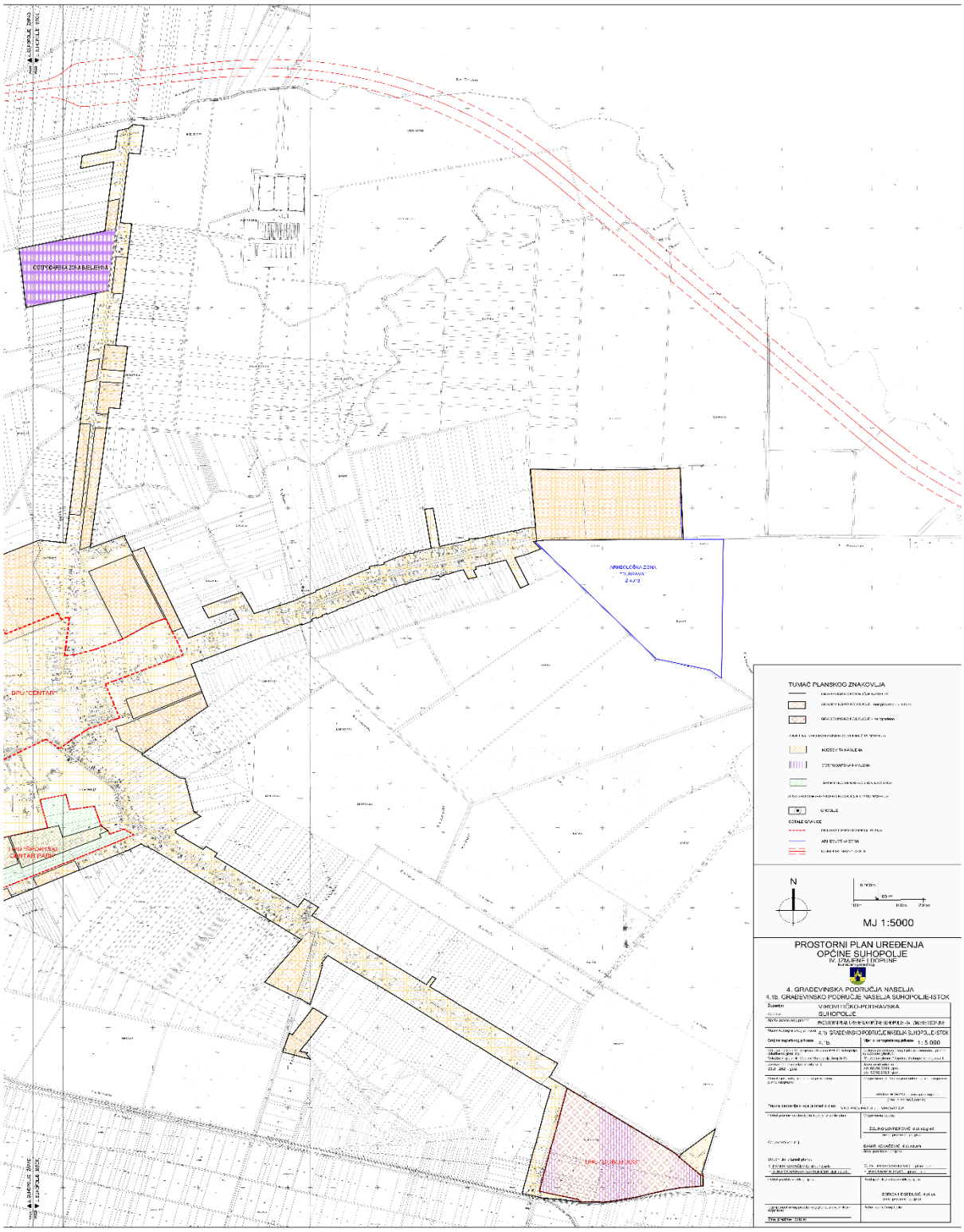

Karta 5. Građevinsko područje naselja Suhopolje – zapadni dio

Izvor: *Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, kartografski prikaz 4.1a Suhopolje – zapad, izvorno mjerilo 1:5.000.*

Opis: *Detaljni prostorno-planski prikaz zapadnog dijela građevinskog područja naselja Suhopolje kao podloga za sagledavanje postojećeg prostornog konteksta i planiranih*

*razvojnih zahvata***.**

Karta 6. Građevinsko područje naselja Suhopolje – istočni dio

Izvor: *Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, kartografski prikaz 4.1b Suhopolje – istok, izvorno mjerilo 1:5.000.*

Opis: *Detaljni prostorno-planski prikaz istočnog dijela građevinskog područja naselja*

Suhopolje kao podloga za sagledavanje postojećeg prostornog konteksta i planiranih razvojnih zahvata.

Prostorno-planski kontekst središnjeg naselja Suhopolje prikazan je na kartografskim prikazima građevinskog područja naselja Suhopolje – zapad i Suhopolje – istok, koji ujedno predstavljaju prostornu podlogu za sagledavanje daljnjeg razvoja javnih, zelenih i društvenih sadržaja naselja.

8.2. Biciklistička staza Suhopolje – Borova

Planirana biciklistička staza između Suhopolja i Borove predstavlja potencijal za razvoj održive mobilnosti i kvalitetnije funkcionalno povezivanje naselja. Razvoj biciklističke infrastrukture može doprinijeti stvaranju sigurnijih uvjeta za nemotorizirano kretanje stanovništva, rekreaciji te boljem povezivanju naselja s javnim, zelenim i drugim sadržajima.

U okviru zelene urbane obnove biciklističku infrastrukturu potrebno je promatrati i u odnosu na prostor i krajobraz kroz koji prolazi. Gdje prostorne i tehničke okolnosti to omogućuju, daljnjom projektnom razradom moguće je razmotriti očuvanje postojeće vegetacije, dodatno ozelenjivanje, stvaranje zasjenjenih dijelova trase te pratećih odmorišnih i zelenih točaka. Time se prometna funkcija može povezati s rekreacijskom, krajobraznom i ekološkom funkcijom prostora.

Planirana staza istodobno može predstavljati jedan od elemenata budućeg povezivanja zelenih i otvorenih prostora Općine. Takav pristup odgovara konceptu prema kojem se održiva mobilnost i zelena infrastruktura ne razvijaju kao odvojeni sustavi, nego kao međusobno povezani elementi kvalitetnijeg i klimatski otpornijeg prostora.

8.3. Promatračnica za ptice u Levinovcu

Područje Levinovca i okolnog bilogorskog krajobraza predstavlja prostor s izraženim potencijalom za razvoj sadržaja koji povezuju prirodne i krajobrazne vrijednosti, edukaciju, rekreaciju i boravak na otvorenom. Za projekt Promatračnice za ptice u Levinovcu izrađeno je idejno rješenje za građenje građevine javne i društvene namjene – kulturne ustanove, čime projekt već ima početnu razinu projektne razrade.

Idejno rješenje polazi od prirodnih i krajobraznih obilježja Bilogore. U njemu se ističe prostor obilježen šumama, voćnjacima, kukuruzištima i drugim poljoprivrednim površinama te prisutnost različitih vrsta ptica. Mogućnost promatranja ptičjeg svijeta i doživljaja okolnog krajolika predstavlja osnovnu sadržajnu poveznicu planirane građevine s prostorom u kojem se smješta.

Središnji element idejnog rješenja predstavlja promatrački toranj koji omogućuje vizualni kontakt sa širim okolnim prostorom. Toranj je povezan s prizemnim dijelom građevine u kojem je predviđen niz pratećih javnih i društvenih sadržaja. Prema tlocrtu prizemlja planirani su recepcija, konferencijska dvorana, ured, čajna kuhinja te sanitarni prostori, uključujući sanitarni prostor prilagođen osobama s invaliditetom. Tlocrtne dimenzije prizemlja prema idejnom rješenju iznose približno 25,14 × 13,30 m.

Takva prostorna organizacija daje projektu širu funkciju od same točke za promatranje ptica. Konferencijska dvorana, recepcija i ostali prateći prostori omogućuju razvoj edukativnih, interpretacijskih i društvenih sadržaja povezanih s prirodom i lokalnim prostorom, dok promatrački toranj predstavlja neposrednu poveznicu tih aktivnosti s krajobrazom. Projekt stoga ima potencijal objediniti promatranje prirode, edukaciju, interpretaciju prirodnih vrijednosti, rekreaciju i boravak na otvorenom.

U kontekstu zelene urbane obnove posebna vrijednost projekta proizlazi upravo iz mogućnosti povezivanja javne i društvene infrastrukture s prirodnim okolišem. Promatračnica može djelovati kao točka interpretacije i doživljaja okolnog krajolika, pri čemu buduće uređenje treba biti prilagođeno obilježjima prostora i usmjereno na očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti.

Daljnjom projektnom razradom potrebno je osigurati kvalitetno uklapanje građevine i pripadajućih vanjskih površina u krajobraz, očuvanje postojeće kvalitetne vegetacije i prirodnih obilježja lokacije te ograničavanje nepotrebnog brtvljenja tla. Uređenje okoliša potrebno je temeljiti na krajobrazno primjerenim rješenjima, uz mogućnost korištenja lokalnim uvjetima prilagođenih biljnih vrsta i propusnih površina te oblikovanja pristupa i prostora za boravak na način kojim se ne narušavaju prirodne vrijednosti.

Posebnu pozornost potrebno je posvetiti pristupačnosti. Idejnim rješenjem već je predviđen sanitarni prostor prilagođen osobama s invaliditetom, dok je u daljnjim fazama projektiranja potrebno pristupačnost sagledavati na razini cijelog zahvata i njegovih sadržaja, u skladu s tehničkim mogućnostima i propisanim zahtjevima.

Projekt Promatračnice za ptice tako predstavlja potencijalnu poveznicu između zelene infrastrukture, prirodnih i krajobraznih vrijednosti, edukacije, rekreacije i društvenih sadržaja. Njegov položaj u Levinovcu istodobno doprinosi policentričnom pristupu Strategije, prema kojem se razvoj zelene urbane obnove ne koncentrira isključivo u naselju Suhopolje, već uključuje razvojne potencijale različitih naselja Općine.

8.4. Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom

Perivoj Dvorca Janković predstavlja jedan od najvrjednijih postojećih elemenata zelene infrastrukture Općine te prostor u kojem se neposredno povezuju prirodna i kulturna baština, javna zelena površina, turistički sadržaji i društvene funkcije. Dvorac i pripadajući zaštićeni perivoj čine povezanu kulturno-povijesnu i krajobraznu cjelinu, zbog čega njihovo buduće unaprjeđenje zahtijeva integrirani pristup.

Planirana revitalizacija perivoja predstavlja mogućnost očuvanja i unaprjeđenja postojećeg elementa zelene infrastrukture, povećanja kvalitete prostora za boravak i kretanje te snažnijeg funkcionalnog povezivanja Dvorca i pripadajućeg otvorenog prostora. Za razliku od stvaranja potpuno nove zelene površine, ovaj se projekt temelji na očuvanju i unaprjeđenju prostora koji već ima izraženu krajobraznu, kulturnu, prirodnu i društvenu vrijednost.

Buduće intervencije trebaju polaziti od očuvanja postojeće vrijedne vegetacije i obilježja zbog kojih je park zaštićen, uz poštovanje uvjeta zaštite. Daljnjim uređenjem moguće je jačati

njegove ekološke, klimatske, rekreacijske, društvene, turističke i krajobrazne funkcije te poboljšavati uvjete korištenja prostora.

Pristupnu cestu potrebno je sagledavati kao sastavni dio funkcionalne cjeline Dvorca i perivoja. Njezina daljnja razrada treba uskladiti potrebe pristupa kompleksu s očuvanjem parkovnog prostora, sigurnošću korisnika, pješačkom povezanošću i zaštitom postojećih zelenih površina.

Revitalizacijom se stoga ne uspostavlja nova funkcija na prostoru bez prethodne namjene, nego se postojeći kulturno-krajobrazni i zeleni resurs obnavlja, čuva i funkcionalno jača.

8.5. Revitalizacija jezera „Berek“ u Orešcu

Jezero „Berek“ u Orešcu predstavlja postojeći vodni i krajobrazni resurs te potencijalni element plavo-zelene infrastrukture Općine. Njegova revitalizacija predstavlja mogućnost istodobnog djelovanja na očuvanje i unaprjeđenje prirodnih i krajobraznih obilježja prostora te stvaranje kvalitetnijih uvjeta za boravak stanovništva i povezivanje s prirodnim okolišem.

Vodene i obalne površine imaju posebno značenje u sustavu zelene infrastrukture zbog njihove ekološke i krajobrazne funkcije. Očuvanje i kvalitetno upravljanje takvim prostorima može doprinositi bioraznolikosti, očuvanju staništa i lokalnim mikroklimatskim uvjetima, dok primjereno uređeni pristupi mogu omogućiti njihovo korištenje za boravak, rekreaciju i upoznavanje prirodnih vrijednosti.

Buduću revitalizaciju potrebno je temeljiti na stvarnom stanju prostora i odgovarajućim stručnim podlogama. Ovisno o rezultatima daljnje projektne razrade, mogu se razmatrati mjere očuvanja i obnove obalne vegetacije, uređenja pristupa i prostora za boravak te razvoja primjerenih rekreacijskih i edukativnih sadržaja. Intenzitet i način uređenja potrebno je prilagoditi prirodnim obilježjima i ekološkoj osjetljivosti prostora.

Revitalizacijom jezera „Berek“ moguće je razvijati lokalnu točku plavo-zelene infrastrukture izvan središnjeg naselja te dodatno proširiti prostornu mrežu prirodnih, zelenih i rekreacijskih prostora Općine.

8.6. Potencijal razvoja lokacije Centra kulture Suhopolje

Kao dodatni potencijal urbane preobrazbe identificira se lokacija na Trgu svete Terezije 10 u Suhopolju, k.č.br. 1348/1 k.o. Suhopolje, za koju je izrađeno idejno rješenje za građenje građevine javne i društvene namjene – Centra kulture Suhopolje. Prema informacijama dostavljenima tijekom izrade Strategije, za predmetnu lokaciju u tijeku je uređenje imovinskopravnih odnosa, zbog čega se u ovoj fazi prepoznaje kao razvojni potencijal.

Idejno rješenje Centra kulture polazi od stvaranja središnjeg mjesta okupljanja lokalne zajednice namijenjenog kulturnim, edukativnim i društvenim sadržajima. Planirana građevina osmišljena je kao višenamjenski prostor koji omogućuje odvijanje različitih aktivnosti i prilagodbu potrebama korisnika.

Prema idejnom rješenju predviđen je galerijski prostor za izlaganje slika i eksponata, uredske prostorije za rad udruga, sanitarni čvorovi te prostori namijenjeni različitim društvenim, kulturnim i edukativnim aktivnostima. Idejnim konceptom naglašena je fleksibilnost korištenja i višenamjenska uporaba prostora, čime se stvaraju preduvjeti za korištenje objekta za različite potrebe lokalne zajednice.

Takva koncepcija značajna je i sa stajališta kružnog gospodarenja prostorom jer višenamjensko i fleksibilno korištenje omogućuje da isti prostorni kapacitet služi različitim funkcijama i korisnicima. Centar kulture tako ima potencijal objediniti kulturne, edukativne, društvene i organizacijske sadržaje u jednoj prostornoj cjelini.

Za ciljeve zelene urbane obnove posebno je značajno što idejno rješenje izrijekom naglašava energetsku učinkovitost buduće građevine. Predviđena je primjena suvremenih tehničkih rješenja i standarda održive gradnje kojima se nastoji osigurati racionalno korištenje resursa i dugoročna održivost objekta. Time se već na razini idejnog koncepta uspostavlja poveznica između razvoja nove društvene infrastrukture i načela održivog građenja.

U kontekstu ove Strategije navedeni koncept potrebno je sagledati i u odnosu na pripadajući otvoreni prostor. Budući Centar kulture ne bi trebalo promatrati kao izoliranu građevinu, već kao potencijalni dio šireg javnog prostora središta Suhopolja. U daljnjim fazama projektiranja potrebno je stoga razmotriti mogućnosti kvalitetnog uređenja i ozelenjivanja pripadajućeg prostora, sadnje vegetacije i stvaranja zasjenjenih prostora za boravak, uz očuvanje postojeće kvalitetne vegetacije gdje je prisutna.

Gdje prostorni i tehnički uvjeti to omogućuju, potrebno je razmotriti i povećanje udjela propusnih površina te rješenja održivog upravljanja oborinskim vodama. Takva rješenja mogu povezati uređenje okoliša građevine s ciljevima klimatske otpornosti i razvoja zelene infrastrukture.

Posebnu mogućnost predstavlja buduće funkcionalno povezivanje okoliša Centra kulture s drugim javnim i zelenim površinama središta Suhopolja. Budući da se na području središnjeg javnog prostora planira i projekt uređenja trga sa zelenim otocima i drvoredima, daljnjom projektnom razradom moguće je sagledavati međusobni odnos tih prostora i mogućnost stvaranja kontinuiteta zelenila, zasjenjenih površina i kvalitetnih pješačkih veza. Time bi se pojedinačni zahvati mogli razvijati kao međusobno povezani dijelovi kvalitetnijeg javnog prostora, a ne kao prostorno izolirane intervencije.

Kao objekt namijenjen okupljanju lokalne zajednice, Centar kulture potrebno je kvalitetno povezati s okolnim pješačkim površinama i javnim sadržajima te u daljnjoj razradi osigurati odgovarajuću pristupačnost različitim skupinama korisnika. Pripadajući vanjski prostor pritom može nadopunjavati društvenu funkciju građevine stvaranjem kvalitetnog prostora za susret, boravak i aktivnosti na otvorenom.

Lokacija planiranog Centra kulture zbog toga predstavlja potencijal urbane preobrazbe čija vrijednost ne proizlazi samo iz planirane nove javne i društvene funkcije, već i iz mogućnosti da se građevina, otvoreni prostor, zelenilo, održivo korištenje resursa i javni život razvijaju kao jedinstvena prostorna cjelina.

S obzirom na postojeće idejno rješenje i činjenicu da je uređenje imovinskopravnih odnosa još u tijeku, ovom se Strategijom ne prejudicira konačno projektno rješenje niti rok realizacije. Lokacija se identificira kao razvojni potencijal, dok će konkretna realizacija ovisiti o rješavanju imovinskopravnih odnosa, daljnjoj projektno-tehničkoj razradi, utvrđivanju investicijske vrijednosti i osiguranju izvora financiranja.

8.7. Integrirani potencijal zelene urbane preobrazbe

Identificirani prostori predstavljaju različite, ali međusobno komplementarne potencijale zelene urbane obnove. Središnji trg omogućuje povećanje prisutnosti vegetacije kroz zelene otoke i drvorede te unaprjeđenje jednog od ključnih javnih prostora naselja. Biciklistička staza Suhopolje – Borova povezuje održivu mobilnost, rekreaciju i međusobno povezivanje naselja. Promatračnica za ptice u Levinovcu povezuje prirodni krajobraz, edukaciju, interpretaciju i boravak u prirodi. Perivoj Dvorca Janković predstavlja postojeće zeleno i kulturno čvorište čijom se revitalizacijom čuva i unaprjeđuje postojeća vrijednost. Jezero „Berek“ predstavlja potencijal razvoja plavo-zelene infrastrukture, dok planirani Centar kulture otvara mogućnost povezivanja razvoja društvene infrastrukture s održivim uređenjem građevine i pripadajućeg javnog prostora.

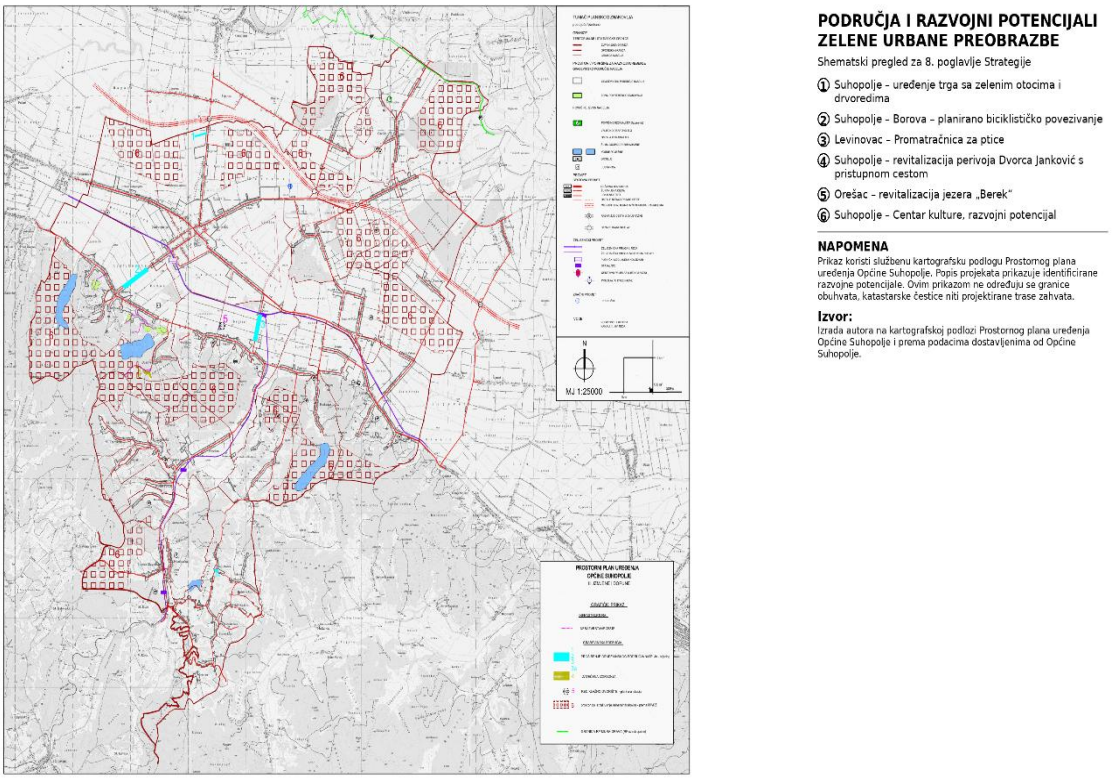
Navedene lokacije nisu jednake prema vrsti, funkciji ni stupnju pripremljenosti. Za Promatračnicu za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje izrađena su idejna rješenja, dok za ostale navedene projekte u trenutku izrade Strategije nisu dostavljeni troškovnici niti druga projektno-tehnička dokumentacija. Stoga će njihov konačni prostorni i tehnički obuhvat biti predmet daljnje projektne razrade.

Zajedničko strateško usmjerenje svih identificiranih potencijala jest postupno stvaranje kvalitetnije i povezanije mreže zelenih, plavih, javnih i otvorenih prostora na području Općine. Pri daljnjoj pripremi projekata potrebno je, ovisno o karakteristikama pojedine lokacije, primjenjivati načela očuvanja postojeće kvalitetne vegetacije i prirodnih vrijednosti, povećanja zelenih i propusnih površina, razvoja drvoreda i drugih oblika vegetacije, stvaranja hlada, povećanja bioraznolikosti, održivog upravljanja oborinskim vodama, primjene rješenja temeljenih na prirodi, pristupačnosti te povezivanja zelenih površina s pješačkom i biciklističkom infrastrukturom.

Na taj se način urbana preobrazba na području Općine Suhopolje ne promatra kao skup međusobno nepovezanih građevinskih zahvata, već kao dugoročan proces unaprjeđenja postojećeg prostora u kojem se razvoj javnih i društvenih sadržaja povezuje sa zelenom infrastrukturom, prirodnim i kulturnim vrijednostima, održivom mobilnošću i prilagodbom klimatskim promjenama. Takav pristup omogućuje da se budući projekti, neovisno o njihovoj lokaciji i pojedinačnoj funkciji, usmjeravaju prema zajedničkom cilju povećanja kvalitete prostora i kvalitete života stanovnika svih naselja Općine Suhopolje.

Identificirane razvojne potencijale potrebno je sagledavati u okviru cjelokupne prostorne strukture Općine Suhopolje i važeće prostorno-planske dokumentacije. Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje predstavlja temeljnu prostorno-plansku podlogu za daljnju

razradu pojedinih zahvata, pri čemu će se njihov konačni obuhvat, položaj i tehnička rješenja utvrđivati kroz odgovarajuću projektno-tehničku dokumentaciju i druge potrebne postupke.

Karta 7. Identificirana područja i razvojni potencijali zelene urbane preobrazbe na području Općine Suhopolje

Izvor: *Interpretacija autora na temelju Prostornog plana uređenja Općine Suhopolje i podataka dostavljenih od Općine Suhopolje.*

Opis: *Shematski prikaz identificiranih razvojnih potencijala obuhvaćenih Strategijom: uređenja trga u Suhopolju, biciklističkog povezivanja Suhopolje – Borova, Promatračnice za ptice u Levinovcu, revitalizacije perivoja Dvorca Janković, revitalizacije Jezera „Berek" u Orešcu i Centra kulture Suhopolje.*

Napomena: *Kartografska podloga preuzeta je iz Prostornog plana uređenja Općine Suhopolje. Prikaz identificiranih razvojnih potencijala je shematski te ne određuje granice obuhvata, katastarske čestice niti projektirane trase pojedinih zahvata.*

9. SWOT ANALIZA

SNAGE	SLABOSTI
Raznolikost prirodnih, krajobraznih i kulturnih resursa pogodnih za razvoj međusobno povezane zelene infrastrukture.	Demografsko smanjenje i nepovoljna dobna struktura stanovništva, koji dugoročno utječu na razvojni i financijski kapacitet Općine.
Značajan udio poljoprivrednih i šumskih površina te prisutnost vodnih i drugih prirodnih elemenata kao osnove za razvoj zelene i plavo-zelene infrastrukture.	Prostorna raspršenost 22 naselja otežava ravnomjernu dostupnost javnih, društvenih, zelenih i rekreacijskih sadržaja.
Postojanje vrijednih zaštićenih i ekološki značajnih područja, uključujući Park u Suhopolju, Regionalni park Mura–Drava i područja ekološke mreže Natura 2000.	Nedovoljna povezanost naselja sigurnom pješačkom i biciklističkom infrastrukturom.
Perivoj Dvorca Janković kao vrijedan povijesni, krajobrazni i identitetski resurs s potencijalom daljnje revitalizacije i aktivacije.	Neujednačena kvaliteta i opremljenost postojećih javnih i zelenih prostora te potreba za dodatnim zelenilom, zasjenjenjem, prostorima za boravak i kvalitetnijim održavanjem.
Postojeća mreža javnih, društvenih, sportskih i rekreacijskih sadržaja koja može predstavljati osnovu za njihovo bolje povezivanje zelenom infrastrukturom i održivom mobilnošću.	Nedovoljno razvijena povezanost pojedinih zelenih, prirodnih, kulturnih, rekreacijskih i društvenih sadržaja u funkcionalnu cjelinu.
Dobra prometna povezanost područja Općine državnom cestom D2 i željezničkom prugom R202.	Potreba za dodatnim uređenjem i aktivacijom pojedinih prirodnih i vodnih prostora, osobito u funkciji boravka, rekreacije i održivog korištenja.
Identificirani konkretni projekti zelene urbane obnove na području više naselja, koji obuhvaćaju javne prostore, održivu mobilnost, kulturnu i prirodnu baštinu, vodne površine i edukativne sadržaje.	Različit stupanj pripremljenosti razvojnih projekata te nedostatak projektno-tehničke dokumentacije za dio planiranih zahvata.
Postojanje idejnih rješenja za dio planiranih razvojnih zahvata, čime je za njih već započet proces projektne razrade.	Ograničene mogućnosti financiranja većih kapitalnih projekata isključivo iz vlastitih proračunskih izvora.
Postojeća strateška i prostorno-planska osnova za usmjeravanje budućih ulaganja u kvalitetu prostora, infrastrukturu i zaštitu okoliša.	Izražena ovisnost svakodnevnog kretanja između naselja o cestovnom prometu i motoriziranim oblicima prijevoza.
Visoka učestalost korištenja javnih zelenih i otvorenih prostora među ispitanim građanima te prepoznata važnost njihove kvalitete za svakodnevni život.	Relativno niska razina zadovoljstva sigurnošću pješačkog i biciklističkog kretanja između naselja i važnih sadržaja, potvrđena rezultatima ankete građana.
Prepoznat interes stanovništva za daljnje ozelenjivanje, sadnju stabala, razvoj drvoreda,	Potreba za sustavnijim pristupom kružnom gospodarenju postojećim

pješačkih i biciklističkih veza te uređenje prostora za boravak na otvorenom.	prostorom i građevinskim fondom te njegovom prilagodbom suvremenim energetskim i klimatskim zahtjevima.
PRILIKE	**PRIJETNJE**
Dostupnost nacionalnih i europskih izvora financiranja projekata zelene infrastrukture, prilagodbe klimatskim promjenama, održive mobilnosti, energetske učinkovitosti, kružnog gospodarenja prostorom i zaštite prirodne i kulturne baštine.	Nastavak negativnih demografskih trendova i smanjenje broja stanovnika, što može utjecati na održivost pojedinih sadržaja i buduće razvojne kapacitete Općine.
Razvoj integrirane mreže zelene i plavo-zelene infrastrukture koja povezuje naselja, javne prostore, prirodne cjeline, kulturnu baštinu i rekreacijske sadržaje.	Sve izraženije posljedice klimatskih promjena i ekstremnih vremenskih događaja, uključujući toplinske valove, sušna razdoblja, intenzivne oborine, olujna nevremena i tuču.
Razvoj biciklističkih i pješačkih veza između naselja kao alternative dijelu motoriziranih putovanja te kao infrastrukture za rekreaciju i aktivan boravak na otvorenom.	Povećanje troškova izgradnje, održavanja i upravljanja javnom infrastrukturom i zelenim površinama, što može utjecati na dinamiku provedbe planiranih ulaganja.
Revitalizacija središnjeg trga u Suhopolju kroz povećanje zelenila, sadnju drvoreda, stvaranje zasjenjenih površina i podizanje kvalitete javnog prostora.	Nedostatak odgovarajućih vanjskih izvora financiranja ili promjene uvjeta financiranja koje mogu odgoditi realizaciju kapitalno zahtjevnijih projekata.
Revitalizacija perivoja Dvorca Janković uz očuvanje njegovih kulturnih i krajobraznih vrijednosti te povezivanje s drugim sadržajima naselja.	Složeni postupci pripreme projektne dokumentacije, rješavanja prostornih i imovinsko-pravnih pitanja te ishođenja potrebnih uvjeta i odobrenja mogu usporiti provedbu pojedinih projekata.
Uređenje jezera „Berek“ u Orešcu kao plavo-zelenog prostora za očuvanje prirodnih vrijednosti, boravak, rekreaciju i druge sadržaje primjerene prostoru.	Mogući negativni utjecaji neprimjerenih zahvata ili povećanog korištenja na osjetljive prirodne, vodne, krajobrazne i zaštićene cjeline.
Razvoj promatračnice za ptice u Levinovcu i drugih edukativnih i interpretacijskih sadržaja povezanih s prirodom, bioraznolikošću i krajobrazom.	Daljnja fragmentacija prostora i povećanje ovisnosti o individualnom motoriziranom prometu ako se razvoj naselja i infrastrukture ne usmjerava integrirano.
Aktivacija prirodne i kulturne baštine za razvoj održivih rekreacijskih, edukativnih, kulturnih i turističkih sadržaja.	Gubitak ili postupno smanjenje kvalitete vrijednih krajobraznih i prirodnih elemenata uslijed nedovoljnog održavanja ili klimatskih i drugih okolišnih pritisaka.
Primjena rješenja temeljenih na prirodi, povećanje zastupljenosti stabala i vegetacije,	Ograničeni ljudski, stručni i financijski kapaciteti manjih jedinica lokalne

razvoj zasjenjenih prostora te održivije upravljanje oborinskim vodama.	samouprave za istodobnu pripremu, provedbu i dugoročno upravljanje većim brojem složenih projekata.
Energetska i klimatska obnova postojećih javnih građevina te učinkovitije korištenje postojećeg građevinskog fonda umjesto nepotrebnog zauzimanja novih površina.	Neusklađenost dinamike različitih infrastrukturnih i prostornih zahvata može smanjiti mogućnost ostvarivanja cjelovitog i povezanog sustava zelene infrastrukture.
Uključivanje građana u planiranje, provedbu i održavanje zelenih prostora, uz iskazan interes stanovništva za akcije sadnje, uređenja okoliša i razvoj prostora za boravak na otvorenom.	Slabljenje funkcija manjih naselja uslijed demografskog pada moglo bi dodatno povećati prostorne razlike u dostupnosti sadržaja i kvaliteti životnog okruženja.

Rezultati SWOT analize pokazuju da Općina Suhopolje raspolaže značajnom prirodnom, krajobraznom, kulturnom i prostornom osnovom za razvoj zelene urbane obnove. Posebnu vrijednost predstavlja mogućnost povezivanja različitih tipova prostora – od središnjih javnih površina i povijesnog perivoja, preko biciklističkih i pješačkih veza, do vodnih i prirodnih područja u drugim naseljima – u funkcionalno povezan sustav zelene i plavo-zelene infrastrukture. Takav pristup u skladu je i s teritorijalno uravnoteženim razvojem utvrđenim Strategijom, prema kojem zelena urbana obnova nije ograničena samo na naselje Suhopolje, već obuhvaća područje cijele Općine. Strategija zelene urbane obnove…

Istodobno, ključna razvojna ograničenja proizlaze iz nepovoljnih demografskih kretanja, prostorne raspršenosti naselja, nedovoljne povezanosti održivim oblicima mobilnosti, neujednačene kvalitete javnih i zelenih prostora te različitog stupnja pripremljenosti planiranih projekata. Rezultati ankete dodatno potvrđuju potrebu za povećanjem količine zelenila i stabala, razvojem drvoreda, zasjenjenih i uređenih prostora za boravak te sigurnijih pješačkih i biciklističkih veza.

Razvojne prilike stoga se prvenstveno odnose na povezivanje postojećih resursa i planiranih ulaganja u jedinstven sustav, revitalizaciju i održivo korištenje postojećih prostora i građevina, razvoj održive mobilnosti, primjenu rješenja temeljenih na prirodi te aktivaciju prirodne i kulturne baštine. Identificirani projekti – uređenje trga, biciklistička staza Suhopolje – Borova, promatračnica za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja Dvorca Janković i jezera „Berek“ – predstavljaju konkretne razvojne smjerove kroz koje se takav koncept može postupno ostvarivati. Strategijom su pritom projekti različitog stupnja pripremljenosti postavljeni kao razvojne namjere koje stvaraju osnovu za daljnju projektnu razradu i provjeru prostornih i tehničkih uvjeta. Statut-opcine-Suhopolje

U budućem razdoblju posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na klimatsku otpornost, dugoročnu održivost ulaganja i sposobnost upravljanja novom infrastrukturom. Time se zelena urbana obnova ne promatra kao skup pojedinačnih zahvata, već kao dugoročan proces kojim se istodobno povećava kvaliteta životnog okruženja, čuvaju prirodni i kulturni resursi, jača povezanost naselja i stvaraju uvjeti za održiviji prostorni, društveni i gospodarski razvoj Općine Suhopolje.

10. STRATEŠKI OKVIR ZA ZELENU URBANU OBNOVU

Strateški okvir zelene urbane obnove Općine Suhopolje proizlazi iz razvojnih potreba i potencijala utvrđenih prethodnim poglavljima Strategije, analize prostornih, okolišnih, društvenih i gospodarskih obilježja Općine, postojećeg sustava zelene i javne infrastrukture, modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te identificiranih područja pogodnih za urbanu preobrazbu i/ili urbanu sanaciju.

Polazište strateškog okvira predstavlja srednjoročna vizija prema kojoj je Općina Suhopolje zelena, povezana i klimatski otporna zajednica koja održivo upravlja prostorom, prirodnom i kulturnom baštinom te postojećim građevinskim fondom, razvija kvalitetne i dostupne zelene i javne prostore te svojim stanovnicima u svim naseljima osigurava kvalitetno, zdravo i ugodno okruženje za život.

Ostvarenje takve vizije pretpostavlja integrirani pristup zelenoj urbanoj obnovi. U tom smislu zelena urbana obnova ne promatra se isključivo kao povećanje površina pod vegetacijom, nego kao dugoročan proces u kojem se razvoj zelene i plavo-zelene infrastrukture povezuje s prilagodbom klimatskim promjenama, održivom mobilnošću, kružnim gospodarenjem prostorom i zgradama, očuvanjem prirodnih i kulturnih vrijednosti te razvojem kvalitetnih, dostupnih i uključivih javnih prostora.

Takav pristup posebno je značajan za Općinu Suhopolje zbog prostorne strukture koju čine 22 naselja. Strateškim okvirom stoga se pretpostavlja postupno unaprjeđenje i, gdje je prostorno i funkcionalno opravdano, povezivanje zelenih, plavih, javnih, društvenih, kulturnih i rekreacijskih prostora na području cijele Općine, a ne koncentriranje budućih intervencija isključivo u središnjem naselju Suhopolje.

Analiza proračunskog i investicijskog ciklusa pokazuje da Općina već provodi ulaganja u komunalnu i prometnu infrastrukturu, javne površine, postojeći građevinski fond, energetsku učinkovitost, zaštitu okoliša, sportsku, društvenu i drugu infrastrukturu. Strateški se pretpostavlja da se buduća ulaganja, gdje je to primjenjivo, mogu snažnije povezivati s ciljevima zelene urbane obnove kako bi pojedinačni zahvati istodobno ostvarivali više prostornih, okolišnih, klimatskih i društvenih funkcija.

Općina je za potrebe izrade Strategije inicijalno identificirala pet projektnih ideja: vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda, biciklističku stazu Suhopolje – Borova, Promatračnicu za ptice u Levinovcu, revitalizaciju perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizaciju Jezera „Berek“ u Orešcu. Tijekom izrade Strategije kao dodatni razvojni potencijal identificiran je i Centar kulture Suhopolje.

Stupanj razrađenosti navedenih projekata nije jednak. Za Promatračnicu za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje izrađena su idejna rješenja. Za ostale projektne ideje u trenutku izrade Strategije nisu raspoloživi troškovnici niti projektno-tehnička dokumentacija kojom bi bili utvrđeni njihov konačni prostorni i tehnički obuhvat, sadržaji, investicijska vrijednost i dinamika provedbe.

Stoga se za potrebe ove Strategije, osim elemenata koji su izričito sadržani u postojećim idejnim rješenjima, budući obuhvati, sadržaji i način provedbe projekata određuju kao strateške pretpostavke i smjernice. One ne predstavljaju unaprijed definirana projektna rješenja, već okvir za njihovu buduću stručnu i projektno-tehničku razradu. Konačna rješenja utvrđivat će se nakon analize postojećeg stanja, prostornih i imovinskopravnih uvjeta, izrade potrebnih stručnih podloga i projektno-tehničke dokumentacije te utvrđivanja financijskih i drugih provedbenih mogućnosti.

Na navedenim se polazištima strateški okvir operacionalizira kroz četiri međusobno povezana posebna cilja, pripadajuće mjere te aktivnosti i projekte zelene urbane obnove.

10.1. Posebni ciljevi

Posebni cilj 1. Razvoj i povezivanje zelene i plavo-zelene infrastrukture te povećanje klimatske otpornosti prostora

Prvim posebnim ciljem pretpostavlja se postupno očuvanje, unaprjeđenje i razvoj zelene i plavo-zelene infrastrukture na području Općine Suhopolje. Postojeći parkovi, perivoji, javne zelene površine, vodne površine te prirodni i krajobrazni prostori predstavljaju polazište za buduće intervencije, dok je unutar izgrađenih područja moguće razmatrati razvoj novih elemenata zelenila.

Ovisno o obilježjima pojedine lokacije, prostornim mogućnostima i rezultatima buduće projektne razrade, pretpostavlja se mogućnost razvoja zelenih otoka, drvoreda i drugih vegetacijskih elemenata, očuvanja postojeće kvalitetne vegetacije, povećanja zasjenjenosti i propusnosti površina te primjene rješenja temeljenih na prirodi i održivijeg upravljanja oborinskim vodama.

Pretpostavlja se da bi takve intervencije mogle istodobno doprinositi kvaliteti javnog prostora i prilagodbi klimatskim promjenama, osobito kroz smanjenje zagrijavanja izgrađenih površina, stvaranje hlada, očuvanje bioraznolikosti i poboljšanje lokalnih mikroklimatskih uvjeta.

Ostvarenje cilja prvenstveno se pretpostavlja kroz buduću razradu uređenja središnjeg trga sa zelenim otocima i drvoredima, revitalizaciju perivoja Dvorca Janković i Jezera „Berek“, kao i kroz druge buduće aktivnosti održavanja, obnove i razvoja zelenih i otvorenih prostora u naseljima Općine.

Posebni cilj 2. Unaprjeđenje kvalitete, dostupnosti i povezanosti javnih prostora te razvoj održive mobilnosti

Drugim posebnim ciljem pretpostavlja se postupno unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti javnih prostora te razvoj uvjeta za održivije oblike kretanja.

Buduća uređenja trgova, ulica, pješačkih i biciklističkih pravaca te drugih javnih površina mogu se, ovisno o konkretnim prostornim i tehničkim mogućnostima, povezivati s

ozelenjivanjem, stvaranjem hlada, povećanjem udjela propusnih površina, sigurnošću korisnika i kvalitetnijim uvjetima za boravak.

Posebna mogućnost prepoznaje se u budućem razvoju biciklističke poveznice između Suhopolja i Borove. Budući da projektno-tehnička dokumentacija za predmetnu stazu nije izrađena, njezina trasa, dimenzije, način izvedbe i drugi tehnički elementi nisu utvrđeni. Strateški se pretpostavlja da bi njezina realizacija mogla doprinijeti sigurnijem nemotoriziranom kretanju, rekreaciji i funkcionalnom povezivanju dvaju naselja.

Kod budućih zahvata na javnim površinama također se pretpostavlja primjena načela pristupačnosti, u opsegu koji će biti utvrđen konkretnim projektima, tehničkim mogućnostima lokacije i važećim zahtjevima.

Posebni cilj 3. Održivo upravljanje, obnova i aktivacija prostornih, građevinskih, prirodnih i kulturnih resursa

Trećim posebnim ciljem pretpostavlja se nastavak razvoja modela u kojem se postojeći prostorni i građevinski resursi, gdje je to opravdano, održavaju, obnavljaju, prilagođavaju i učinkovitije koriste.

Takav pristup proizlazi iz načela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te se nadovezuje na dosadašnja ulaganja Općine u održavanje, rekonstrukciju i energetsku obnovu javnih građevina i infrastrukture.

Buduće aktivnosti pretpostavljaju postupno bolje evidentiranje stvarnog stanja i načina korištenja prostora i nekretnina kojima Općina raspolaže kako bi se za pojedine lokacije mogla procijeniti opravdanost obnove, prilagodbe, prenamjene, aktivacije ili drugog oblika korištenja.

Posebnu razvojnu mogućnost predstavljaju prostori u kojima se susreću kulturna baština, krajobraz, zelena infrastruktura i javne funkcije. U tom se kontekstu pretpostavlja daljnje sagledavanje Dvorca Janković i pripadajućeg perivoja kao povezane prostorne cjeline, dok Centar kulture Suhopolje predstavlja dodatni razvojni potencijal čija će se konačna uloga i realizacija utvrđivati kroz daljnju pripremu projekta.

Posebni cilj 4. Razvoj uključivih, edukativnih, kulturnih i rekreacijskih sadržaja povezanih s prirodnim i krajobraznim vrijednostima

Četvrtim posebnim ciljem pretpostavlja se razvoj sadržaja kojima bi se buduća ulaganja u prostor snažnije povezivala s potrebama stanovništva, društvenim životom, edukacijom, kulturom, rekreacijom i boravkom u prirodi.

Prirodni i krajobrazni resursi Općine pružaju mogućnost razvoja sadržaja za boravak, rekreaciju i upoznavanje prirodnih vrijednosti, dok se javna i društvena infrastruktura može razvijati na način kojim se omogućuje višestruko i uključivo korištenje.

Promatračnica za ptice u Levinovcu predstavlja projekt za koji postoji idejno rješenje te kod kojeg se već postojećim konceptom povezuju građevina javne i društvene namjene i promatranje okolnog bilogorskog prostora. Strateški se pretpostavlja da se daljnjim razvojem projekta ta osnova može koristiti za razvoj edukativnih, interpretacijskih i drugih primjerenih sadržaja.

Kod Centra kulture Suhopolje postojeće idejno rješenje potvrđuje namjeru razvoja kulturnih, edukativnih i društvenih sadržaja u fleksibilnom i višenamjenskom prostoru. Kod revitalizacije perivoja Dvorca Janković i Jezera „Berek“ mogućnost razvoja dodatnih sadržaja tek će se utvrđivati kroz buduće stručne i projektne podloge.

10.2. Mjere

Posebni ciljevi operacionaliziraju se skupom mjera koje predstavljaju strateški okvir za buduću pripremu i provedbu aktivnosti i projekata. Mjere ne znače da su svi navedeni zahvati već projektirani ili da će se nužno realizirati u punom opsegu. Njihova konkretna primjena ovisit će o obilježjima pojedine lokacije, rezultatima stručnih analiza i projektiranja, imovinskopravnim i prostorno-planskim uvjetima, raspoloživim financijskim sredstvima te uvjetima budućih izvora financiranja.

U okviru Posebnog cilja 1 predviđaju se Mjera 1.1. Očuvanje i unaprjeđenje postojećih zelenih površina i razvoj novih elemenata zelene infrastrukture, Mjera 1.2. Razvoj plavo-zelene infrastrukture i primjena rješenja temeljenih na prirodi te Mjera 1.3. Očuvanje bioraznolikosti i povećanje klimatske otpornosti prostora.

U okviru tih mjera pretpostavlja se mogućnost razvoja zelenih otoka, drvoreda i drugih vegetacijskih elemenata, obnove postojećih parkovnih i vodnih prostora, očuvanja kvalitetne postojeće vegetacije te, gdje se budućom projektnom razradom utvrdi opravdanost i izvedivost, povećanja zasjenjenosti i propusnosti površina i primjene rješenja za održivije upravljanje oborinskim vodama.

U okviru Posebnog cilja 2 predviđaju se Mjera 2.1. Razvoj biciklističke i pješačke infrastrukture i održive mobilnosti, Mjera 2.2. Unaprjeđenje i ozelenjivanje javnih prostora te Mjera 2.3. Povećanje pristupačnosti i funkcionalne povezanosti javnih, zelenih, društvenih i rekreacijskih sadržaja.

Pretpostavlja se da će se pri budućim rekonstrukcijama i uređenjima prometnih i javnih površina, gdje je to prostorno, tehnički i financijski moguće, razmatrati mogućnost istodobnog unaprjeđenja uvjeta za pješake i bicikliste, razvoja zelenila, zasjenjenja i kvalitetnijeg korištenja javnog prostora.

U okviru Posebnog cilja 3 predviđaju se Mjera 3.1. Održavanje, obnova i učinkovito korištenje postojećeg javnog građevinskog fonda, Mjera 3.2. Evidentiranje i aktivacija prostora i nekretnina za koje se utvrdi razvojni potencijal te Mjera 3.3. Energetsko i klimatsko unaprjeđenje javnih građevina i pripadajućih prostora.

Provedba tih mjera pretpostavlja prethodno utvrđivanje stvarnog stanja, načina korištenja i razvojnih mogućnosti pojedinih prostora i građevina. Tek na temelju takvih podataka moguće je odrediti opravdanost i oblik buduće intervencije.

U okviru Posebnog cilja 4 predviđaju se Mjera 4.1. Razvoj edukativnih i interpretacijskih sadržaja povezanih s prirodom i krajobrazom, Mjera 4.2. Razvoj kulturnih, društvenih i rekreacijskih sadržaja te Mjera 4.3. Jačanje svijesti i uključivanje lokalne zajednice u zelenu urbanu obnovu.

Pretpostavlja se da pojedini budući projekt može istodobno doprinositi većem broju posebnih ciljeva i mjera. Konačan doprinos moći će se preciznije utvrditi tek nakon definiranja njegova stvarnog obuhvata. Takva mogućnost višefunkcionalnog planiranja predstavlja osnovu za daljnju razradu projekata zelene urbane obnove.

10.3. Aktivnosti i projekti zelene urbane obnove

Na temelju razvojnih namjera koje je Općina dostavila tijekom izrade Strategije identificirano je pet inicijalnih projektnih ideja te dodatni razvojni potencijal Centra kulture Suhopolje.

Za Promatračnicu za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje postoje idejna rješenja. Za vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i drvoredima, biciklističku stazu Suhopolje – Borova, revitalizaciju perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom i revitalizaciju Jezera „Berek“ u Orešcu u trenutku izrade Strategije nije izrađena projektno-tehnička dokumentacija niti su utvrđeni troškovnici.

Slijedom navedenoga, opisi tih projekata u Strategiji predstavljaju pretpostavljeni razvojni obuhvat i moguće sadržaje koji proizlaze iz razvojnih namjera Općine i ciljeva zelene urbane obnove. Ne predstavljaju unaprijed definirana projektna rješenja. Konačni obuhvat, lokacijski i tehnički uvjeti, potrebni zahvati, investicijske vrijednosti i dinamika provedbe utvrdit će se kroz daljnju stručnu i projektno-tehničku pripremu.

I kod Promatračnice za ptice i Centra kulture kao činjenice se uzimaju samo elementi sadržani u dostavljenim idejnim rješenjima. Sve dodatne mogućnosti njihova razvoja u kontekstu zelene urbane obnove predstavljaju strateške pretpostavke koje će biti potrebno provjeriti u narednim fazama projektiranja.

10.3.1. Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i drvoredima

Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda Općina je identificirala kao prioritetnu projektnu ideju. Budući da projektno-tehnička dokumentacija nije izrađena, stvarni obuhvat zahvata, postojeće stanje površina i vegetacije, broj i položaj zelenih otoka i stabala, način uređenja, urbana oprema i ostali tehnički elementi nisu utvrđeni.

Za potrebe Strategije pretpostavlja se cjelovitije uređenje središnjeg javnog prostora u kojem bi zeleni otoci i drvoredi predstavljali osnovne elemente zelene infrastrukture. Pretpostavlja se da bi projekt mogao istodobno unaprijediti krajobraznu, klimatsku, ekološku i društvenu funkciju trga.

Daljnjom projektnom razradom potrebno je ispitati mogućnosti formiranja vegetacijskih površina, sadnje stabala i druge primjerene vegetacije, stvaranja zasjenjenih prostora za boravak, uređenja pješačkih površina i urbane opreme te osiguravanja pristupačnosti prostora. Ovisno o postojećem stanju i tehničkim mogućnostima, moguće je razmotriti povećanje udjela propusnih površina i primjenu rješenja za održivije upravljanje oborinskim vodama.

Odabir biljnih vrsta, broj i položaj stabala, dimenzije zelenih površina i sva druga rješenja potrebno je utvrditi tek nakon analize postojećeg stanja i izrade odgovarajuće projektne dokumentacije. Posebno je potrebno utvrditi postoji li kvalitetna postojeća vegetacija koju je moguće očuvati i integrirati u buduće uređenje.

Pretpostavlja se da bi projekt mogao prvenstveno doprinositi Posebnom cilju 1 i Posebnom cilju 2, a stvaranjem kvalitetnijeg prostora za okupljanje i boravak i Posebnom cilju 4.

10.3.2. Biciklistička staza Suhopolje – Borova

Općina je kao jednu od razvojnih namjera identificirala izgradnju biciklističke staze Suhopolje – Borova. Za predmetni projekt nije izrađena projektno-tehnička dokumentacija te nisu utvrđeni konačna trasa, duljina, širina, način izvedbe, odnos prema postojećim prometnicama, zemljišnoknjižni i imovinskopravni uvjeti niti investicijska vrijednost.

Za potrebe Strategije pretpostavlja se razvoj biciklističke poveznice između Suhopolja i Borove koja bi mogla pridonijeti sigurnijem nemotoriziranom kretanju, rekreaciji i funkcionalnom povezivanju dvaju naselja.

Daljnjom razradom potrebno je utvrditi optimalnu i izvedivu trasu te ispitati mogućnosti njezina povezivanja s postojećim prometnim, pješačkim i drugim javnim površinama. Ovisno o karakteristikama buduće trase, moguće je razmotriti očuvanje postojeće kvalitetne vegetacije, dodatno ozelenjivanje i zasjenjenje te uređenje odmorišnih točaka tamo gdje za to postoje prostorni i funkcionalni uvjeti.

Navedeni elementi predstavljaju razvojne mogućnosti, a ne unaprijed utvrđene sastavnice projekta. Njihova opravdanost i izvedivost utvrdit će se kroz buduću projektnu razradu.

Pretpostavlja se da bi projekt prvenstveno doprinosio Posebnom cilju 2, uz mogući doprinos Posebnom cilju 1 i Posebnom cilju 4.

10.3.3. Promatračnica za ptice u Levinovcu

Za projekt Promatračnice za ptice u Levinovcu izrađeno je idejno rješenje za građenje građevine javne i društvene namjene – kulturne ustanove. Postojeće idejno rješenje predstavlja osnovu za sagledavanje projekta, dok će njegov konačni obuhvat, tehničke karakteristike i način realizacije ovisiti o daljnjim fazama projektiranja.

Idejnim rješenjem predviđena je građevina s promatračkim tornjem i prizemnim dijelom. U prizemlju su prikazani recepcija, konferencijska dvorana, sanitarni prostori, ured, čajna

kuhinja, spremište i ulazni dio tornja. Tlocrtne dimenzije prizemlja prema dostavljenom idejnom rješenju iznose 25,14 × 13,30 m. Predviđen je i sanitarni prostor za osobe s invaliditetom.

Idejno rješenje projekt sadržajno smješta u prostor Levinovca i Bilogore te ga povezuje s mogućnošću promatranja ptičjeg svijeta i okolnog krajobraza. U dostavljenom materijalu bilogorski prostor opisuje se kroz šume, livade, poljoprivredne površine i druga krajobrazna obilježja te se navodi prisutnost različitih vrsta ptica.

Na temelju postojećeg idejnog rješenja može se pretpostaviti mogućnost razvoja Promatračnice kao prostora koji, uz osnovnu funkciju promatranja ptica i krajobraza, može podržavati edukativne, interpretacijske i društvene aktivnosti. Točan sadržaj, način organizacije aktivnosti i model budućeg korištenja nisu ovom Strategijom unaprijed utvrđeni.

U kontekstu zelene urbane obnove pretpostavlja se da bi daljnja projektna razrada trebala voditi računa o uklapanju građevine i vanjskih površina u krajobraz i očuvanju vrijednih obilježja lokacije. Mogućnosti dodatnog krajobraznog uređenja, korištenja propusnih površina, očuvanja ili sadnje vegetacije i drugih elemenata zelene infrastrukture potrebno je tek utvrditi na temelju stvarnog stanja lokacije i daljnje projektne razrade.

Iako je u idejnom rješenju predviđen sanitarni prostor za osobe s invaliditetom, pristupačnost cijele građevine, tornja, vanjskog prostora i drugih sadržaja nije moguće pretpostaviti samo na temelju tog elementa. Navedeno je potrebno utvrditi i razraditi u sljedećim fazama projektiranja.

Pretpostavlja se da bi projekt mogao doprinositi Posebnom cilju 4 kroz edukativne, interpretacijske i društvene funkcije te Posebnom cilju 1 kroz povezivanje budućeg sadržaja s prirodnim i krajobraznim vrijednostima.

10.3.4. Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom

Općina je kao jednu od razvojnih projektnih ideja identificirala revitalizaciju perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom. Za navedeni projekt nije izrađena projektno-tehnička dokumentacija niti je utvrđen konkretan program revitalizacije, zbog čega Strategija ne određuje unaprijed vrstu i opseg zahvata.

Perivoj Dvorca Janković predstavlja postojeći element zelene infrastrukture i prostor povezan s kulturnom baštinom Dvorca. Za potrebe Strategije pretpostavlja se da bi budući projekt trebao biti usmjeren na očuvanje i unaprjeđenje postojećih krajobraznih i zelenih vrijednosti perivoja te poboljšanje uvjeta njegova korištenja.

Prije definiranja konkretnih intervencija potrebno je utvrditi postojeće stanje prostora i vegetacije, potrebe obnove, režime i uvjete zaštite te druge relevantne stručne i prostorne uvjete. Tek na temelju takvih podloga moguće je odrediti koji su zahvati opravdani i dopušteni.

Strateški se pretpostavlja mogućnost unaprjeđenja prostora za kretanje i boravak te njegovih rekreacijskih, društvenih, krajobraznih i drugih funkcija, ali njihov konkretan oblik nije unaprijed definiran.

Budući da razvojna namjera Općine uključuje i pristupnu cestu, njezin položaj, obuhvat i tehničko rješenje potrebno je utvrditi kroz projektnu dokumentaciju. Pretpostavlja se da bi njezino rješenje trebalo uskladiti potrebe pristupa kompleksu s očuvanjem perivoja, sigurnošću korisnika i postojećim prostornim vrijednostima.

Pretpostavlja se da bi projekt mogao doprinositi Posebnom cilju 1 kroz očuvanje i unaprjeđenje zelene infrastrukture, Posebnom cilju 3 kroz održivo upravljanje postojećim kulturno-krajobraznim resursom te Posebnom cilju 4 kroz moguće društvene, rekreacijske, kulturne i druge funkcije.

10.3.5. Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu

Revitalizaciju Jezera „Berek“ u Orešcu Općina je identificirala kao jednu od razvojnih projektnih ideja. Za projekt nije izrađena projektno-tehnička dokumentacija niti je definiran konačan program revitalizacije.

Za potrebe Strategije jezero se promatra kao postojeći vodni i krajobrazni resurs s potencijalom razvoja u okviru plavo-zelene infrastrukture. Pretpostavlja se da bi buduća revitalizacija trebala polaziti od očuvanja i unaprjeđenja prirodnih i krajobraznih obilježja prostora te mogućnosti njegova primjerenog korištenja.

Prije određivanja bilo kakvih konkretnih zahvata potrebno je utvrditi postojeće stanje jezera, obalnog prostora, vegetacije, pristupa i drugih relevantnih obilježja te, prema potrebi, izraditi odgovarajuće stručne podloge.

Ovisno o rezultatima takvih analiza, moguće je razmotriti obnovu ili unaprjeđenje obalne vegetacije, uređenje pristupa i prostora za boravak te razvoj primjerenih rekreacijskih i edukativnih sadržaja. Navedeni zahvati predstavljaju moguće smjerove buduće razrade, a ne postojeći projektni program.

Opseg korištenja prostora i eventualni sadržaji trebali bi se utvrđivati u odnosu na stvarna prirodna i ekološka obilježja lokacije kako bi se izbjeglo narušavanje vrijednosti koje predstavljaju osnovu njezina razvojnog potencijala.

Pretpostavlja se da bi projekt prvenstveno mogao doprinositi Posebnom cilju 1 kroz razvoj plavo-zelene infrastrukture, a ovisno o konačnom programu i Posebnom cilju 4 kroz moguće rekreacijske i edukativne funkcije.

10.3.6. Centar kulture Suhopolje

Za Centar kulture Suhopolje izrađeno je idejno rješenje za građevinu javne i društvene namjene na lokaciji Trg svete Terezije 10, k.č.br. 1348/1 k.o. Suhopolje. Postojeće idejno

rješenje predstavlja osnovu za sagledavanje projekta, dok će konačni tehnički obuhvat i realizacija ovisiti o njegovoj daljnjoj projektnoj razradi.

Prema dostavljenom idejnom rješenju, nova građevina planirana je kao Centar kulture, odnosno mjesto okupljanja lokalne zajednice namijenjeno kulturnim, edukativnim i društvenim aktivnostima. Idejnim konceptom predviđena je fleksibilnost i višenamjenska uporaba prostora.

U idejnom rješenju navode se galerijski prostor za izlaganje slika i eksponata, uredski prostori za rad udruga, sanitarni čvorovi te prostori za različite društvene, kulturne i edukativne aktivnosti. Također je navedeno da je građevina projektirana kao energetski učinkovita, uz primjenu modernih tehničkih rješenja i standarda održive gradnje radi racionalnog korištenja resursa i dugoročne održivosti objekta.

Navedeni elementi predstavljaju sadržaj postojećeg idejnog rješenja. Njihova konačna tehnička razrada, kao i svi dodatni elementi projekta, utvrđivat će se u narednim fazama pripreme.

U kontekstu ove Strategije pretpostavlja se mogućnost da se buduća realizacija Centra kulture poveže i s kvalitetnim uređenjem pripadajućeg otvorenog prostora. Ovisno o prostornim i tehničkim mogućnostima, u daljnjoj razradi moguće je razmotriti ozelenjivanje, stvaranje zasjenjenih prostora za boravak, očuvanje postojeće kvalitetne vegetacije ako se utvrdi njezina prisutnost, povećanje udjela propusnih površina i rješenja za održivije upravljanje oborinskim vodama.

Navedeni elementi nisu potvrđeni kao sastavni dio postojećeg idejnog rješenja, nego predstavljaju strateške mogućnosti koje je potrebno provjeriti daljnjim projektiranjem.

S obzirom na lokaciju Centra kulture i planiranu projektnu ideju uređenja trga, pretpostavlja se i mogućnost budućeg funkcionalnog povezivanja tih javnih prostora. Način povezivanja, pješačke veze, kontinuitet zelenila i drugi prostorni odnosi nisu unaprijed utvrđeni te ih je potrebno sagledati kroz daljnju projektnu razradu.

Pretpostavlja se da bi projekt mogao prvenstveno doprinositi Posebnom cilju 4 kroz kulturne, edukativne i društvene sadržaje te Posebnom cilju 3 kroz energetsku učinkovitost, održivu gradnju i racionalno korištenje resursa sadržane u idejnom konceptu. Ovisno o budućem uređenju pripadajućeg prostora, moguć je doprinos i Posebnom cilju 1 i Posebnom cilju 2.

10.4. Kontinuirane aktivnosti zelene urbane obnove

Uz identificirane projektne ideje, Strategijom se pretpostavlja provedba kontinuiranih aktivnosti koje se mogu razvijati u različitim naseljima Općine ovisno o stvarno utvrđenim potrebama, prostornim mogućnostima i raspoloživim sredstvima.

Moguće aktivnosti obuhvaćaju održavanje i unaprjeđenje postojećih zelenih površina, obnovu i sadnju stabala i druge vegetacije, ozelenjivanje javnih površina, unaprjeđenje pješačkih i biciklističkih veza, održavanje i obnovu javnog građevinskog fonda, energetsko i

klimatsko unaprjeđenje javnih građevina te uređenje pripadajućih otvorenih prostora. Konkretne aktivnosti potrebno je utvrđivati prema stvarnom stanju pojedine lokacije i odgovarajućoj projektnoj dokumentaciji.

Važnu pretpostavku za daljnju provedbu predstavlja kvalitetnije evidentiranje stanja i načina korištenja nekretnina i prostora kojima Općina raspolaže. Na temelju takvih podataka moguće je u budućnosti identificirati dodatne lokacije pogodne za obnovu, aktivaciju, prenamjenu ili druge oblike učinkovitijeg korištenja u skladu s načelima kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

S obzirom na to da za većinu trenutno identificiranih projektnih ideja projektno-tehnička dokumentacija nije izrađena, jedna od ključnih provedbenih aktivnosti bit će njihova postupna priprema. Ona može uključivati izradu potrebnih stručnih podloga, idejnih, glavnih i drugih odgovarajućih projekata, troškovnika, rješavanje imovinskopravnih i drugih preduvjeta te ishođenje potrebnih akata, ovisno o karakteru pojedinog projekta.

Kod budućih zelenih i plavo-zelenih zahvata potrebno je već tijekom projektiranja razmotriti način njihova dugoročnog upravljanja i održavanja. Opseg potrebnog održavanja nije moguće unaprijed odrediti prije definiranja stvarnih projektnih rješenja, ali predstavlja važan kriterij njihove dugoročne održivosti.

Pretpostavlja se i uključivanje stanovništva i drugih relevantnih dionika u daljnje planiranje zelene urbane obnove, osobito kod javnih prostora i sadržaja namijenjenih svakodnevnom korištenju lokalne zajednice. Rezultati ankete provedene tijekom izrade Strategije bit će dodatno uključeni u analitički i strateški okvir nakon obrade prikupljenih podataka.

Provedba projekata ovisit će o njihovoj tehničkoj i administrativnoj pripremljenosti, proračunskim mogućnostima Općine te dostupnosti nacionalnih, europskih i drugih izvora financiranja. Stoga se Strategijom ne pretpostavlja istodobna realizacija svih identificiranih projekata, nego njihova postupna priprema i provedba u skladu s utvrđenim prioritetima i mogućnostima financiranja.

Na taj način strateški okvir predstavlja osnovu za dugoročno usmjeravanje budućih ulaganja, dok se konačni sadržaj svakog pojedinog projekta ostavlja njegovoj stručnoj i projektno-tehničkoj razradi. Time se omogućuje da se razvojne namjere Općine postupno pretvaraju u konkretne projekte, uz istodobno očuvanje fleksibilnosti potrebne za prilagodbu stvarnom stanju prostora, potrebama stanovništva, financijskim mogućnostima i uvjetima budućih izvora financiranja.

11. HORIZONTALNA NAČELA

Horizontalna načela sastavni su dio planiranja i provedbe zelene urbane obnove Općine Suhopolje. Njihovom primjenom osigurava se da se razvoj prostora, uz okolišne, klimatske i funkcionalne ciljeve, temelji na jednakosti, nediskriminaciji, pristupačnosti, uključivanju lokalne zajednice i održivom korištenju prostora i resursa.

Posebna se pozornost posvećuje stvaranju javnih prostora i sadržaja dostupnih različitim skupinama stanovništva, uključujući osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti, ravnopravnom sudjelovanju žena i muškaraca, uključivanju stanovništva u pitanja razvoja prostora te očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti i povećanju klimatske otpornosti.

Horizontalna načela primjenjuju se u skladu s karakterom pojedinog projekta tijekom njegove pripreme, projektiranja, provedbe, korištenja i održavanja. Njihova je primjena posebno važna kod projekata obuhvaćenih ovom Strategijom jer se odnose na javne prostore, održivu mobilnost, prirodne i krajobrazne cjeline te građevine i sadržaje javne i društvene namjene.

11.1. Jednakost, ravnopravnost i nediskriminacija

Planiranje i provedba zelene urbane obnove temelje se na načelu jednakog pristupa javnim prostorima i sadržajima te sprječavanju diskriminacije po bilo kojoj osnovi. Javni prostori i sadržaji trebaju omogućavati korištenje različitim skupinama stanovništva, uz uvažavanje njihovih različitih potreba.

Navedeno je posebno značajno za projekte obuhvaćene Strategijom. Središnji trg u Suhopolju, perivoj Dvorca Janković i prostor Jezera „Berek“ predstavljaju prostore s potencijalom javnog korištenja i boravka, dok su Promatračnica za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje planirani kao građevine javne i društvene namjene. Biciklistička staza Suhopolje – Borova usmjerena je na razvoj infrastrukture za biciklističko kretanje i povezivanje naselja.

Pri oblikovanju budućih javnih prostora i sadržaja potrebno je uvažavati potrebe različitih dobnih i društvenih skupina, uključujući djecu, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti. Načelo ravnopravnosti žena i muškaraca primjenjuje se kroz osiguravanje jednakih mogućnosti pristupa i korištenja javnih prostora i sadržaja te ravnopravnog sudjelovanja u aktivnostima lokalne zajednice.

Poseban potencijal za razvoj sadržaja dostupnih različitim skupinama korisnika imaju Promatračnica za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje. Idejnim rješenjem Promatračnice, uz promatrački toranj, predviđeni su recepcija, konferencijska dvorana, ured, čajna kuhinja, spremište i sanitarni prostori. Time je predviđena javna i društvena funkcija građevine koja omogućuje razvoj različitih oblika edukativnih, interpretacijskih i društvenih aktivnosti.

Centar kulture Suhopolje zamišljen je kao središnje mjesto okupljanja lokalne zajednice za kulturne, edukativne i društvene aktivnosti. Predviđeni galerijski prostor, prostorije za rad

udruga i višenamjenska organizacija prostora omogućuju njegovo korištenje za različite aktivnosti i skupine korisnika. Fleksibilnost prostora pritom predstavlja važnu pretpostavku njegove dugoročne društvene funkcije.

Primjenom načela jednakosti, ravnopravnosti i nediskriminacije stvaraju se uvjeti da budući javni prostori i sadržaji budu dostupni i korisni što širem krugu stanovništva.

11.2. Pristupačnost za osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti

Pristupačnost javnih prostora i građevina predstavlja jedno od ključnih horizontalnih načela Strategije. Pri planiranju i projektiranju budućih zahvata potrebno je osiguravati uvjete za sigurno i što samostalnije kretanje i korištenje prostora osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti, u skladu s obilježjima pojedine lokacije i primjenjivim zahtjevima pristupačnosti.

Kod uređenja središnjeg trga u Suhopolju pristupačnost je potrebno integrirati u cjelovito oblikovanje javnog prostora, uključujući pješačke komunikacije, međusobno povezivanje površina, mjesta za boravak i elemente urbane opreme. Razvoj zelenih otoka i drvoreda potrebno je uskladiti s potrebom sigurnog i nesmetanog kretanja korisnika.

Kod biciklističke staze Suhopolje – Borova posebnu pozornost potrebno je posvetiti sigurnom povezivanju trase s postojećim prometnim i pješačkim površinama te oblikovanju eventualnih pratećih sadržaja na način koji omogućuje njihovo korištenje što širem krugu korisnika.

Revitalizacija perivoja Dvorca Janković treba povezati očuvanje njegovih kulturnih, krajobraznih i prirodnih vrijednosti s unaprjeđenjem uvjeta korištenja prostora. Pristupačnost prostora potrebno je ostvarivati rješenjima koja poštuju karakter i vrijednosti zaštićenog perivoja. Jednako načelo primjenjuje se na prostor Jezera „Berek“, gdje uređenje pristupa i prostora za boravak treba uskladiti s prirodnim i krajobraznim obilježjima lokacije.

Kod Promatračnice za ptice u Levinovcu pristupačnost je djelomično integrirana već u idejno rješenje, kojim je u prizemlju građevine predviđen sanitarni prostor za osobe s invaliditetom. U daljnjoj razradi projekta pristupačnost je potrebno sagledati cjelovito, uključujući pristup građevini, korištenje prostora i sadržaja u građevini te pripadajućeg vanjskog prostora.

Centar kulture Suhopolje, kao građevina javne i društvene namjene namijenjena kulturnim, edukativnim i društvenim aktivnostima, treba osigurati pristupačnost svojih prostora i sadržaja različitim skupinama korisnika. Pristupačnost je potrebno integrirati u daljnju projektnu razradu građevine i pripadajućeg vanjskog prostora.

Uz fizičku pristupačnost prostora, kod projekata koji uključuju edukativne, kulturne i interpretacijske sadržaje potrebno je voditi računa i o dostupnosti informacija i sadržaja. To je osobito relevantno za Promatračnicu za ptice i Centar kulture, čija namjena uključuje edukativne, kulturne odnosno društvene funkcije.

Primjena načela pristupačnosti pridonosi stvaranju prostora koji omogućuju ravnopravnije i samostalnije korištenje te povećava ukupnu kvalitetu javnih sadržaja.

11.3. Društvena uključenost i sudjelovanje lokalne zajednice

Uključivanje lokalne zajednice važan je element zelene urbane obnove jer se najveći dio aktivnosti i projekata Strategije odnosi na prostore namijenjene stanovništvu i njegovim svakodnevnim potrebama.

Sudjelovanje stanovništva omogućuje bolje prepoznavanje potreba različitih skupina korisnika te kvalitetnije usmjeravanje budućih ulaganja u javne i zelene prostore. Participativni pristup posebno je važan kod projekata kojima se mijenja način korištenja ili organizacija prostora od šireg interesa za lokalnu zajednicu.

Tijekom izrade Strategije provodi se anketno ispitivanje stanovništva o stanju prostora, potrebama i razvojnim prioritetima. Rezultati ankete predstavljat će podlogu za dodatno sagledavanje potreba lokalne zajednice i prioriteta zelene urbane obnove.

U daljnjoj pripremi pojedinih projekata uključivanje korisnika posebno je značajno kod uređenja središnjeg trga, revitalizacije perivoja Dvorca Janković i Jezera „Berek“, s obzirom na njihovu javnu funkciju i mogućnost različitih načina budućeg korištenja.

Promatračnica za ptice u Levinovcu i Centar kulture Suhopolje stvaraju dodatne prostorne pretpostavke za aktivnosti lokalne zajednice. Konferencijska dvorana i prateći prostori Promatračnice omogućuju razvoj edukativnih i društvenih sadržaja povezanih s prirodom i krajobrazom, dok Centar kulture svojim galerijskim prostorom, prostorijama za rad udruga te fleksibilnom i višenamjenskom organizacijom prostora omogućuje razvoj kulturnih, edukativnih i društvenih aktivnosti.

Pri uključivanju lokalne zajednice potrebno je osiguravati mogućnost sudjelovanja različitim skupinama stanovništva kako bi se u razvoju prostora uzele u obzir različite potrebe vezane uz pristupačnost, sigurnost, kretanje, boravak, rekreaciju, kulturu, edukaciju i društvene aktivnosti.

Na taj način zelena urbana obnova, osim fizičkog unaprjeđenja prostora, može pridonijeti jačanju društvene povezanosti i stvaranju prostora koji odgovaraju stvarnim potrebama njihovih korisnika.

11.4. Održivi razvoj, zaštita okoliša i klimatska otpornost

Održivi razvoj, zaštita okoliša i prilagodba klimatskim promjenama temeljna su načela zelene urbane obnove. Njihova primjena podrazumijeva racionalno korištenje prostora i resursa, očuvanje postojećih prirodnih i krajobraznih vrijednosti, razvoj zelene i plavo-zelene infrastrukture te primjenu rješenja kojima se povećava otpornost prostora na klimatske promjene.

Kod uređenja središnjeg trga u Suhopolju razvojna namjera već uključuje zelene otoke i sadnju drvoreda. Njihovim razvojem potrebno je povećati prisutnost vegetacije u javnom prostoru i pridonijeti stvaranju kvalitetnijih mikroklimatskih uvjeta. Pri projektiranju je potrebno utvrditi postojeće stanje vegetacije i mogućnosti njezina očuvanja te definirati primjerenu novu vegetaciju i uvjete njezina dugoročnog razvoja i održavanja.

U okviru uređenja trga potrebno je razmotriti i mogućnosti stvaranja zasjenjenih površina, povećanja udjela propusnih površina i održivijeg upravljanja oborinskim vodama, u skladu s prostornim i tehničkim uvjetima lokacije.

Biciklistička staza Suhopolje – Borova doprinosi razvoju održive mobilnosti stvaranjem infrastrukture za biciklističko kretanje. Pri određivanju trase i tehničkog rješenja potrebno je voditi računa o odnosu zahvata prema postojećem prostoru, krajobrazu i vegetaciji te očuvanju vrijednih prostornih obilježja.

Kod revitalizacije perivoja Dvorca Janković polazište predstavlja očuvanje vrijednosti postojećeg zaštićenog perivoja. Buduće intervencije potrebno je temeljiti na stručnom sagledavanju stanja vegetacije, krajobraznih obilježja i uvjeta zaštite te usmjeriti prema očuvanju i unaprjeđenju njegovih zelenih, krajobraznih i društvenih funkcija.

Kod Jezera „Berek“ održivi pristup podrazumijeva očuvanje vodnog i obalnog prostora te usklađivanje budućih zahvata s prirodnim i krajobraznim obilježjima lokacije. Uređenje pristupa, prostora za boravak, vegetacije i mogućih rekreacijskih ili edukativnih sadržaja potrebno je temeljiti na prethodno utvrđenom stanju prostora i provoditi u opsegu koji ne narušava njegove prirodne vrijednosti.

Promatračnica za ptice u Levinovcu svojim je sadržajem neposredno povezana s prirodnim i krajobraznim obilježjima područja. Idejno rješenje projekt smješta u bilogorski krajobraz te ga povezuje s promatranjem ptičjeg svijeta i okolnog prostora. U daljnjoj razradi projekta potrebno je voditi računa o uklapanju građevine i pripadajućeg prostora u krajobraz te očuvanju prirodnih obilježja lokacije.

Kod Centra kulture Suhopolje održivi razvoj ugrađen je u sam idejni koncept građevine. Idejnim rješenjem Centar je definiran kao energetski učinkovita građevina uz primjenu modernih tehničkih rješenja i standarda održive gradnje, s ciljem racionalnog korištenja resursa i dugoročne održivosti objekta.

U daljnjoj razradi pripadajućeg otvorenog prostora Centra kulture potrebno je razmotriti mogućnosti njegova povezivanja sa zelenom infrastrukturom, uključujući ozelenjivanje, zasjenjenje i primjenu propusnih površina, u skladu s prostornim i tehničkim mogućnostima lokacije.

Održivi pristup podrazumijeva i odgovarajuće upravljanje realiziranim zahvatima. Pri planiranju zelenih i plavo-zelenih elemenata potrebno je voditi računa o njihovim dugoročnim potrebama održavanja kako bi se očuvale funkcije zbog kojih su uspostavljeni.

11.5. Integracija horizontalnih načela u provedbu Strategije

Horizontalna načela primjenjuju se tijekom pripreme, projektiranja, provedbe, korištenja i održavanja projekata zelene urbane obnove. Njihova konkretna primjena prilagođava se funkciji i obilježjima pojedinog zahvata.

Kod uređenja središnjeg trga naglasak je na oblikovanju dostupnog i kvalitetnog javnog prostora te integriranju zelenih elemenata i klimatski otpornijih rješenja. Kod biciklističke staze Suhopolje – Borova naglasak je na sigurnom i funkcionalnom nemotoriziranom povezivanju naselja i odgovornom odnosu prema prostoru kroz koji prolazi.

Kod revitalizacije perivoja Dvorca Janković i Jezera „Berek“ horizontalna načela povezuju dostupnost i mogućnost javnog korištenja s očuvanjem postojećih prirodnih, krajobraznih i kulturnih vrijednosti.

Kod Promatračnice za ptice u Levinovcu javna i društvena namjena građevine, konferencijska dvorana i drugi prateći sadržaji stvaraju osnovu za razvoj edukativnih i društvenih funkcija, dok sanitarni prostor za osobe s invaliditetom predstavlja već predviđeni element pristupačnosti. Daljnja razrada treba obuhvatiti cjelovitu pristupačnost sadržaja i odnos građevine prema prirodnom i krajobraznom kontekstu lokacije.

Kod Centra kulture Suhopolje horizontalna načela povezana su s njegovom javnom i društvenom namjenom, fleksibilnim i višenamjenskim korištenjem prostora, kulturnim, edukativnim i društvenim sadržajima te prostorijama za rad udruga. Energetska učinkovitost, standardi održive gradnje i racionalno korištenje resursa već su sastavni dio idejnog koncepta, dok je u daljnjoj razradi potrebno osigurati odgovarajuću pristupačnost građevine i kvalitetno oblikovanje pripadajućeg prostora.

Dosljednom primjenom horizontalnih načela zelena urbana obnova povezuje unaprjeđenje prostora i okoliša s potrebama njegovih korisnika. Time se stvaraju uvjeti za razvoj pristupačnih, uključivih i kvalitetnih javnih prostora i sadržaja, očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti, racionalno korištenje resursa te povećanje dugoročne održivosti i otpornosti prostora Općine Suhopolje.

12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE

Provedba Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje temelji se na postupnoj pripremi i realizaciji projekata i aktivnosti kojima se ostvaruju posebni ciljevi i mjere utvrđeni strateškim okvirom.

U okviru Strategije identificirano je pet projekata koji čine osnovni investicijski okvir zelene urbane obnove Općine Suhopolje: vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda, biciklistička staza Suhopolje – Borova, Promatračnica za ptice u Levinovcu, revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom te revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu.

Projekti se nalaze u različitim fazama pripremljenosti. Za Promatračnicu za ptice u Levinovcu izrađeno je idejno rješenje, dok za ostale projekte u trenutku izrade Strategije nisu izrađeni troškovnici i projektno-tehnička dokumentacija na temelju koje bi bilo moguće precizno utvrditi njihove investicijske vrijednosti, tehnički obuhvat i dinamiku realizacije.

Slijedom navedenoga, financijske vrijednosti i rokovi prikazani u ovom poglavlju imaju indikativni karakter i služe za srednjoročno planiranje provedbe Strategije, sagledavanje budućih investicijskih potreba te pravodobnu pripremu projekata za odgovarajuće izvore financiranja. Procjene se temelje na karakteru i pretpostavljenom opsegu planiranih zahvata, postojećoj razini njihove pripremljenosti, iskustvenim vrijednostima usporedivih ulaganja te financijskom okviru Općine Suhopolje.

Konačni investicijski obuhvat, vrijednosti i dinamika pojedinih projekata utvrđivat će se kroz njihovu daljnju stručnu i projektno-tehničku razradu, izradu troškovnika, ishođenje potrebnih akata te provedbu odgovarajućih postupaka nabave.

Financiranje provedbe Strategije pretpostavlja kombiniranje sredstava Proračuna Općine Suhopolje s dostupnim nacionalnim i europskim izvorima financiranja. Za veće kapitalne projekte očekuje se značajno korištenje vanjskih izvora financiranja, dok će se proračunska sredstva Općine usmjeravati na pripremu projekata, potrebno vlastito sufinanciranje, neprihvatljive troškove i aktivnosti koje se budu provodile vlastitim sredstvima, ovisno o uvjetima pojedinog izvora financiranja.

12.1. Proračunski okvir za provedbu Strategije

Proračun Općine Suhopolje predstavlja osnovni financijski instrument za pripremu, sufinanciranje i provedbu aktivnosti povezanih sa zelenom urbanom obnovom.

Prema II. izmjenama i dopunama Proračuna Općine Suhopolje za 2026. godinu s projekcijama za 2027. i 2028. godinu, za Program komunalne infrastrukture planirano je 1.864.113,55 EUR. Program je usmjeren na održavanje postojeće i izgradnju nove komunalne infrastrukture radi povećanja kvalitete života stanovništva te, između ostaloga, obuhvaća javne površine, ceste, javnu rasvjetu, geodetsko-katastarske i komunalne usluge, kao i izradu projekata i troškovnika.

Za Program zaštite prirode i okoliša u 2026. godini planirano je 94.600,00 EUR. Ciljevi programa uključuju unaprjeđenje kvalitete života stanovništva na području svih naselja Općine i očuvanje okoliša, a aktivnosti obuhvaćaju i održavanje zelenih površina.

Uz navedene programe, s ciljevima Strategije sadržajno su povezani i postojeći programi u području rekreacije, sporta i turizma. Oni predstavljaju širi proračunski okvir unutar kojega Općina već provodi aktivnosti povezane s kvalitetom javnih prostora, rekreacijom i razvojem sadržaja na svom području.

Tablica 1. Proračunski programi povezani s provedbom Strategije

Program Proračuna Općine Suhopolje za 2026.	**Planirana sredstva**	**Povezanost sa Strategijom**
Komunalna infrastruktura	1.864.113,55 EUR	Javne površine, ceste i komunalna infrastruktura, izrada projekata i troškovnika te druga ulaganja relevantna za pripremu i provedbu projekata
Zaštita prirode i okoliša	94.600,00 EUR	Očuvanje okoliša, zelene površine i aktivnosti zaštite prirode i okoliša
Organizacija rekreacije i sportske aktivnosti	338.047,00 EUR	Sportski i rekreacijski sadržaji i površine
Razvoj turizma	105.000,00 EUR	Razvoj turističke ponude i aktivnosti povezane s razvojem destinacije
Ukupno	**2.401.760,55 EUR**	**Širi postojeći proračunski okvir sadržajno povezan s ciljevima Strategije**

Iznosi prikazani u tablici predstavljaju ukupne vrijednosti pojedinih proračunskih programa, a ne sredstva rezervirana isključivo za provedbu Strategije. Njihova je svrha prikazati postojeći proračunski okvir relevantan za pripremu, sufinanciranje, provedbu i buduće održavanje aktivnosti i projekata zelene urbane obnove.

Posebno je značajna činjenica da Program komunalne infrastrukture uključuje izradu projekata i troškovnika, čime je u postojećem proračunskom okviru prepoznata aktivnost neposredno povezana s povećanjem razine pripremljenosti budućih kapitalnih ulaganja.

12.2. Pokazatelji provedbe

Pokazatelji provedbe utvrđeni su na razini rezultata pojedinih projekata. S obzirom na trenutačnu razinu njihove pripremljenosti, pokazatelji se prvenstveno odnose na realizaciju i stavljanje u funkciju planiranih zahvata.

Nakon izrade projektno-tehničke dokumentacije pokazatelji će se moći dodatno kvantificirati prema stvarnom obuhvatu pojedinog projekta, primjerice površinom uređenih zelenih površina, brojem posađenih stabala, duljinom izgrađene biciklističke infrastrukture ili površinom revitaliziranih prostora.

Tablica 2. Pokazatelji provedbe projekata

Projekt	Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost do 2030.
Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda	Uređen javni prostor s elementima zelene infrastrukture	0	1
Biciklistička staza Suhopolje – Borova	Uspostavljena biciklistička poveznica Suhopolje – Borova	0	1
Promatračnica za ptice u Levinovcu	Izgrađena i stavljena u funkciju Promatračnica za ptice	0	1
Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom	Revitaliziran perivoj i uređen pristup	0	1
Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu	Revitaliziran prostor Jezera „Berek“	0	1

12.3. Indikativni financijski plan

Indikativni financijski plan izrađen je uvažavajući razvojne namjere Općine Suhopolje, karakter pojedinog projekta, njegovu trenutačnu razinu pripremljenosti, pretpostavljeni opseg potrebnih zahvata i postojeći financijski okvir Općine.

S obzirom na to da za projekte nisu izrađeni troškovnici na temelju kojih bi bilo moguće utvrditi konačne investicijske vrijednosti, prikazani iznosi predstavljaju planske vrijednosti za potrebe Strategije. Ne predstavljaju troškovnike niti procijenjene vrijednosti budućih postupaka nabave.

Tablica 3. Indikativni financijski plan projekata zelene urbane obnove

Projekt	Indikativna vrijednost	Osnova indikativne procjene	Mogući izvori financiranja
Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda	**1.000.000 EUR**	Cjelovito uređenje javnog prostora sa zelenim otocima, drvoredima i pripadajućim uređenjem javnih površina	EU i nacionalni izvori za zelenu infrastrukturu i urbanu obnovu; Proračun Općine Suhopolje
Biciklistička staza Suhopolje – Borova	**1.000.000 EUR**	Izgradnja biciklističke poveznice, uključujući potrebne građevinske i prometno-sigurnosne elemente; konačna	EU i nacionalni izvori za održivu mobilnost, prometnu i zelenu infrastrukturu; Proračun Općine Suhopolje

		vrijednost ovisi o budućoj trasi i tehničkom rješenju	
Promatračnica za ptice u Levinovcu	**1.500.000 EUR**	Građevina javne i društvene namjene s promatračkim tornjem, recepcijom, konferencijskom dvoranom, uredom, sanitarnim i drugim pratećim prostorima prema postojećem idejnom rješenju	EU i nacionalni izvori za zelenu infrastrukturu, prirodnu baštinu, turizam i javnu infrastrukturu; Proračun Općine Suhopolje
Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom	**1.500.000 EUR**	Revitalizacija zaštićenog perivoja i uređenje pristupne ceste; konačni opseg ovisit će o stanju prostora, uvjetima zaštite i budućem projektnom rješenju	EU i nacionalni izvori za zelenu infrastrukturu te prirodnu i kulturnu baštinu; Proračun Općine Suhopolje
Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu	**1.000.000 EUR**	Revitalizacija vodnog i obalnog prostora te mogućeg pripadajućeg uređenja; konačni opseg ovisit će o utvrđenom stanju i potrebnim zahvatima	EU i nacionalni izvori za zelenu i plavo-zelenu infrastrukturu, zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama; Proračun Općine Suhopolje
UKUPNO	**6.000.000 EUR**		

Ukupna indikativna vrijednost pet projekata iznosi 6.000.000 EUR. Riječ je o višegodišnjem investicijskom okviru čija se realizacija ne pretpostavlja istodobno niti isključivo iz vlastitih sredstava Općine.

Proračunski kapacitet Općine promatra se u funkciji pripreme projekata, osiguravanja potrebnog vlastitog sufinanciranja te provedbe aktivnosti koje se financiraju vlastitim sredstvima. Kapitalna vrijednost pojedinih projekata upućuje na potrebu korištenja dostupnih nacionalnih i europskih izvora financiranja, osobito za projekte većeg investicijskog obuhvata.

Indikativne vrijednosti potrebno je ažurirati nakon utvrđivanja konačnog obuhvata pojedinog zahvata i izrade odgovarajuće projektno-tehničke dokumentacije i troškovnika.

12.4. Indikativni terminski plan provedbe

Terminski plan utvrđuje okvirnu dinamiku pripreme i provedbe projekata do 2030. godine. Dinamika je određena prema trenutačnoj razini pripremljenosti projekata i potrebi provedbe prethodnih aktivnosti, poput definiranja obuhvata, izrade projektne dokumentacije, ishođenja potrebnih akata i osiguravanja izvora financiranja.

Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda predstavlja prioritetni projekt Općine u okviru ove Strategije. Kod ostalih projekata redoslijed provedbe ovisit će o razini njihove pripremljenosti i mogućnostima financiranja.

Tablica 4. Indikativni terminski plan

Projekt	2026.–2027.	2027.–2028.	2028.–2029.	2029.–2030.
Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda	Definiranje obuhvata i projektna priprema	Osiguravanje financiranja i početak provedbe	Provedba / završetak	Održavanje
Biciklistička staza Suhopolje – Borova	Početna priprema i definiranje trase	Projektno-tehnička priprema	Osiguravanje financiranja / početak provedbe	Provedba
Promatračnica za ptice u Levinovcu	Daljnja projektna razrada postojećeg idejnog rješenja	Projektna priprema i osiguravanje financiranja	Provedba	Završetak / stavljanje u funkciju
Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom	Utvrđivanje stanja i obuhvata	Stručna i projektno-tehnička priprema	Osiguravanje financiranja	Provedba
Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu	Utvrđivanje postojećeg stanja i obuhvata	Stručna i projektno-tehnička priprema	Osiguravanje financiranja	Provedba

Terminski plan predstavlja okvir za upravljanje projektnim portfeljem Strategije. Pojedini projekt može se pripremiti ili provesti ranije ako se osiguraju potrebna dokumentacija i financiranje, odnosno njegova se provedba može pomaknuti ovisno o složenosti pripreme, dostupnim izvorima financiranja i proračunskim mogućnostima Općine.

12.5. Objedinjeni provedbeni okvir

Radi cjelovitog praćenja provedbe Strategije, pokazatelji, financijski okvir i dinamika provedbe mogu se objediniti na razini svakog pojedinog projekta.

Tablica 5. Objedinjeni indikativni provedbeni okvir

Projekt	Nadležnost za provedbu	Pokazatelj rezultata	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost do 2030.	Ključne točke ostvarenja	Indikativni rok	Indikativna vrijednost

Vanjsko uređenje trga sa zelenim otocima i sadnjom drvoreda	Općina Suhopolje	Uređen javni prostor s elementima zelene infrastrukture	0	1	Definiranje obuhvata; projektna dokumentacija i troškovnik; osiguravanje financiranja; provedba; održavanje	do 2029.	**1.000.000 EUR**
Biciklistička staza Suhopolje – Borova	Općina Suhopolje	Uspostavljena biciklistička poveznica	0	1	Definiranje trase; projektna dokumentacija; potrebna imovinsko-pravna i druga priprema; financiranje; izgradnja	do 2030.	**1.000.000 EUR**
Promatračnica za ptice u Levinovcu	Općina Suhopolje	Izgrađena i stavljena u funkciju Promatračnica za ptice	0	1	Daljnja razrada idejnog rješenja; potrebna dokumentacija i akti; financiranje; izgradnja i opremanje; stavljanje u funkciju	do 2030.	**1.500.000 EUR**
Revitalizacija perivoja Dvorca Janković s pristupnom cestom	Općina Suhopolje	Revitaliziran perivoj i uređen pristup	0	1	Analiza stanja i uvjeta zaštite; definiranje obuhvata; projektiranje; financiranj	do 2030.	**1.500.000 EUR**

					e; provedba		
Revitalizacija Jezera „Berek“ u Orešcu	Općina Suhopolje	Revitaliziran prostor Jezera „Berek“	0	1	Analiza stanja; definiranje obuhvata; projektna priprema; financiranje; provedba	do 2030.	**1.000.000 EUR**

Uspostavljeni provedbeni okvir omogućuje praćenje napretka od početne projektne pripreme do realizacije pojedinih zahvata. Napredak u provedbi Strategije potrebno je pratiti prema razini pripremljenosti projekata, osiguranim izvorima financiranja, realiziranim aktivnostima i ostvarenim pokazateljima.

Promjene u investicijskim vrijednostima, rokovima ili redoslijedu realizacije pojedinih projekata ne mijenjaju strateško usmjerenje dokumenta, pod uvjetom da projekti i dalje doprinose posebnim ciljevima i mjerama zelene urbane obnove.

12.6. Budući razvojni potencijal – Centar kulture Suhopolje

Uz pet projekata uključenih u indikativni financijski i terminski plan, Strategijom se prepoznaje i Centar kulture Suhopolje kao budući razvojni potencijal.

Za Centar kulture izrađeno je idejno rješenje na lokaciji Trg svete Terezije 10, k.č.br. 1348/1 k.o. Suhopolje. Građevina je zamišljena kao središnje mjesto okupljanja lokalne zajednice za kulturne, edukativne i društvene aktivnosti. Idejnim rješenjem predviđeni su galerijski prostor, prostorije za rad udruga, sanitarni i drugi prateći prostori te fleksibilno i višenamjensko korištenje građevine.

Idejno rješenje Centra polazi i od energetske učinkovitosti, primjene suvremenih tehničkih rješenja i standarda održive gradnje, racionalnog korištenja resursa i dugoročne održivosti objekta.

Centar kulture u ovoj se fazi ne uključuje u ukupnu indikativnu vrijednost pet projekata niti mu se određuje rok provedbe. Njegovo buduće uključivanje u provedbeni portfelj ovisit će o daljnjoj projektnoj pripremi, razvojnim prioritetima Općine, proračunskim mogućnostima i dostupnim izvorima financiranja.

IZVORI I LITERATURA

Pri izradi Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje korišteni su sljedeći strateški, programski, prostorno-planski, razvojni, statistički i projektni izvori:

Strateški, programski i prostorno-planski dokumenti

1. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine.
2. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021.–2030.
3. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021.–2030.
4. Program Konkurentnost i kohezija 2021.–2027.
5. Plan razvoja Virovitičko-podravske županije za razdoblje do 2027. godine.
6. Provedbeni program Općine Suhopolje za razdoblje 2025.–2029. godine.
7. Prostorni plan uređenja Općine Suhopolje, s važećim izmjenama i dopunama i pripadajućim kartografskim prikazima.
8. Strategija upravljanja pokretninama i nekretninama u vlasništvu Općine Suhopolje za razdoblje od 2026. do 2035. godine.
9. Strategija upravljanja rizicima Općine Suhopolje.
10. Procjena rizika od velikih nesreća za Općinu Suhopolje, 2024. godine. Dokument je relevantan i za klimatsku otpornost jer, među ostalim, obrađuje poplave i ekstremne temperature.
11. Statut Općine Suhopolje.
12. Poslovnik Općinskog vijeća Općine Suhopolje.

Proračunski i lokalni izvori podataka

1. Proračun Općine Suhopolje za 2026. godinu s projekcijama za 2027. i 2028. godinu.
2. Izmjene i dopune Proračuna Općine Suhopolje za 2026. godinu s projekcijama za 2027. i 2028. godinu.
3. Podaci i dokumentacija Općine Suhopolje korišteni za potrebe izrade Strategije.
4. Idejno rješenje Promatračnice za ptice u Levinovcu.
5. Idejno rješenje građevine javne i društvene namjene – Centar kulture Suhopolje.
6. Anketa za potrebe izrade Strategije zelene urbane obnove Općine Suhopolje, provedena 2026. godine.

Statistički i prostorni izvori

1. Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.
2. Državni zavod za statistiku, statistički podaci za Općinu Suhopolje.
3. Državna geodetska uprava, katastarski i prostorni podaci korišteni pri analizi područja Općine Suhopolje.

Priroda, okoliš i ekološka mreža

1. Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, podaci o zaštićenim područjima i ekološkoj mreži Natura 2000.
2. Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode, podaci o zaštićenim područjima, ekološkoj mreži i prirodnim vrijednostima.
3. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije, podaci o zaštićenim područjima na području Općine Suhopolje.
4. Podaci o Parku u Suhopolju kao zaštićenom spomeniku parkovne arhitekture.
5. Podaci o Regionalnom parku Mura–Drava i područjima ekološke mreže Natura 2000 relevantnima za područje Općine Suhopolje.

Propisi i stručna podloga

1. Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.
2. Zakon o prostornom uređenju.
3. Zakon o gradnji.
4. Zakon o zaštiti prirode.
5. Zakon o zaštiti okoliša.
6. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja.
7. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.
8. Zakon o komunalnom gospodarstvu.

POPIS SLIKA, KARATA, GRAFIKONA I TABLICA

Slike

Slika 1. Dvorac Janković i zaštićeni Park u Suhopolju
Slika 2. Regionalni park Mura–Drava

Karte

Karta 1. Korištenje i namjena površina na području Općine Suhopolje
Karta 2. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora Općine Suhopolje
Karta 3. Prostorno-planski prikaz Općine Suhopolje
Karta 4. Prostorni obuhvat Općine Suhopolje – kartografska podloga za identifikaciju područja zelene urbane preobrazbe
Karta 5. Građevinsko područje naselja Suhopolje – zapadni dio
Karta 6. Građevinsko područje naselja Suhopolje – istočni dio
Karta 7. Identificirana područja i razvojni potencijali zelene urbane preobrazbe na području Općine Suhopolje

Grafikoni

Grafikon 1. Dobna struktura ispitanika
Grafikon 2. Naselje prebivališta ispitanika
Grafikon 3. Učestalost korištenja javnih zelenih i otvorenih prostora
Grafikon 4. Najčešće korišteni javni zeleni i otvoreni prostori
Grafikon 5. Sadržaji i elementi koji najviše nedostaju javnim prostorima
Grafikon 6. Prioriteti budućeg uređenja i razvoja prostora Općine Suhopolje
Grafikon 7. Aktivnosti povezane sa zelenim i održivim razvojem u kojima bi građani željeli sudjelovati
Grafikon 8. Procjena doprinosa kvalitetnije uređenih zelenih i javnih prostora kvaliteti života

Tablice

Tablica 1. Proračunski programi povezani s provedbom Strategije
Tablica 2. Pokazatelji provedbe projekata
Tablica 3. Indikativni financijski plan projekata zelene urbane obnove
Tablica 4. Indikativni terminski plan
Tablica 5. Objedinjeni indikativni provedbeni okvir